EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 6.4.2016
COM(2016) 194 final

2016/0106 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega luuakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem Euroopa Liidu liikmesriikide välispiire ületavate kolmandate riikide kodanike riiki sisenemise ja riigist lahkumise andmete ja sisenemiskeelu andmete registreerimiseks ning määratakse kindlaks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile õiguskaitse eesmärgil juurdepääsu andmise tingimused ning

millega muudetakse määrust (EÜ) nr 767/2008 ja määrust (EL) nr 1077/2011

{SWD(2016) 114 final}
{SWD(2016) 115 final}
{SWD(2016) 116 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

- **Taustteave**

Komisjon esitas 2013. aasta veebruaris e-piire käsitlevate seadusandlike ettepanekute paketi, et ajakohastada Schengeni ala välispiiride haldust. Pakett sisaldas kolme ettepanekut: 1) määrus, millega luuakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem Schengeni alale sisenevate kolmandate riikide kodanike riiki sisenemise ja riigist lahkumise aja ja koha registreerimiseks, 2) määrus, millega luuakse registreeritud reisijate programm, mis võimaldab liidu välispiiril lihtsustatud kontrolli kohaldamist eelkontrolli läbinud kolmandate riikide kodanike suhtes, 3) määrus, millega muudetakse Schengeni piirieeskirju[1], et võtta arvesse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi ning registreeritud reisijate programmi[2] olemasolu.

Paketi esimesel hindamisel, mis lõppes 2014. aasta veebruaris, juhtisid kaasseadusandjad tähelepanu süsteemide ülesehituse teatavate aspektidega seotud tehnilistele, finants- ja rakenduslikele probleemidele. 2013. aastal eelistatud poliitikavariante (st biomeetrilistel andmetel põhinevaid keskseid süsteeme) ei seatud siiski kahtluse alla. Euroopa Parlament esitas ettepanekud arutamiseks oma kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjonile. Ta ei võtnud ettepanekute kohta vastu seadusandliku resolutsiooni.

Komisjon algatas kavandatud poliitikavariantide tehnilise, organisatsioonilise ja finantsmõju edasiseks hindamiseks mõlema kaasseadusandja toel idee tõendamise, mis koosnes kahest etapist:

– komisjoni juhitud e-piiride tehniline uuring (edaspidi „tehniline uuring”), mis avaldati 2014. aasta oktoobris[3], ja

– eu-LISA juhitud katseetapp, mille raames hinnati eri biomeetriliste tunnuste kasutamise mõju piirikontrollimenetlustes (edaspidi „katseprojekt”) ja mille kohta avaldati aruanne 2015. aasta novembris[4].

Komisjon koostas tehnilise uuringu ja katseprojekti tulemuste, kaasseadusandjate ja sidusrühmadega peetud tehniliste arutelude ning avaliku konsultatsiooni[5] tulemuste põhjal üksikasjaliku mõjuhinnangu, mis on lisatud käesolevale ettepanekule. Mõjuhinnangu aluseks on 2013. aasta ettepanekutele lisatud mõjuhinnangud[6] ning selles keskendutakse nendele 2013. aasta ettepanekute punktidele, mida soovitatakse muuta, nimelt a) süsteemi ülesehitusele, b) kasutatavatele biomeetrilistele andmetele, c) protsessi hõlbustavate meetmete kasutamisele, d) andmete säilitamisele ja e) õiguskaitseasutuste juurdepääsule.

Nende ulatuslike ettevalmistuste põhjal on komisjon kaalunud vajalike täiustuste ja lihtsustuste tegemist 2013. aasta ettepanekutesse. Komisjon otsustas:

---

1 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määrus (EÜ) nr 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieeskirjad) (kodifitseeritud tekst) (ELT L 77, 23.3.2016, lk 1).

2 COM(2013) 95 final, COM(2013) 97 final ja COM(2013) 96 final.

3 Technical Study on Smart Borders, Euroopa Komisjon, rände ja siseasjade peadirektoraat, 2014. http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/smart-borders/index_en.htm

4 Final Report of the Smart Borders Pilot Project, eu-LISA, detsember 2015. http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/smart-borders/index_en.htm

5 http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-is-new/public-consultation/2015/consulting_0030_en.htm.

6 SWD(2013) 47 final ja SWD(2013) 50 final.

– muuta oma 2013. aasta ettepanekut määruse kohta, millega luuakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem;

– muuta oma 2013. aasta ettepanekut määruse kohta, millega muudetakse Schengeni piirieeskirju, et lisada tehnilised muudatused, mis tulenevad uuest ettepanekust määruse kohta, millega luuakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem;

– võtta tagasi oma 2013. aasta ettepanek määruse kohta, millega luuakse registreeritud reisijate programm.

- **ELi riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise põhjused**

Nagu mõjuhinnangus on selgitatud, peetakse ELi riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomist vajalikuks järgmiste ülesannetega toime tulemiseks.

1. Piiril tehtavate kontrollide pikalevenimise vältimine ja kolmandate riikide kodanike suhtes piiril tehtava kontrolli kvaliteedi parandamine

Reisijate vood Euroopa Liidu välispiiridel on üha suurenenud ja suurenevad ka edaspidi. Prognooside kohaselt suureneb seaduslike piiriületuste koguarv 2025. aastaks 887 miljonini ja piiriületajatest ligikaudu kolmandiku moodustavad kolmandate riikide kodanikud, kes sisenevad Schengeni riikidesse lühiajalise külastuse eesmärgil. Kui liidu kodanike ja vaba liikumise õigust omavate isikute suhtes kohaldatakse minimaalset kontrolli, siis Schengeni ala välispiire ületavate kolmandate riikide kodanike suhtes kohaldatakse põhjalikku kontrolli, mida tehakse praegu piiridel (nii isikute riiki sisenemisel kui ka riigist lahkumisel) käsitsi.

Schengeni piirieeskirjades puuduvad sätted, mis näeksid ette reisijate Schengeni ala piiriületuste registreerimist. Üldiselt on kolmandate riikide kodanikel õigus siseneda riiki lühiajaliseks viibimiseks kuni 90 päeva 180 päeva jooksul. Praegu on reisidokumentidesse riiki sisenemise ja riigist lahkumise kuupäevaga templi löömine piirivalvuritele ja sisserändeasutustele ainus kättesaadav meetod kolmandate riikide kodanike riigis viibimise kestuse arvutamiseks ja viibimisaja ületajate kontrollimiseks. Neid templeid võib olla keeruline hinnata: need võivad olla loetamatud või võltsitud. Ka viisataotlusi menetlevatel konsulaatidel on raske reisidokumenti löödud templite põhjal kindlaks teha varasemate viisade seaduslikkust. Seetõttu leitakse, et menetlus ei ole veakindel ja seda ei rakendata alati süstemaatiliselt.

Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõtt tagab:

– täpsed andmed, mille piirivalvurid saavad vajaduse korral piiril tehtavate kontrollide ajal kiiresti kätte, asendades praeguse aeglase ja ebausaldusväärse passide käsitsi tembeldamise; see võimaldab paremini jälgida lubatud viibimisaja nõuete täitmist ja tagab tõhusama kontrolli piiril;

– piirivalvuritele andmed kolmandate riikide kodanikele antud sisenemiskeeldude kohta ja võimaldab sisenemiskeelde riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis elektrooniliselt kontrollida;

– reisijate täpse teavitamise nende maksimaalsest lubatud viibimisajast;

– kolmandate riikide kodanike automaatse piirikontrolli võimaluse piirivalvurite järelevalve all vastavalt Schengeni piirieeskirjade muutmist käsitleva muudetud määruse ettepaneku artiklis 8d sätestatud tingimustele.

2. Viibimisaja ületajate süstemaatilise ja usaldusväärse tuvastamise tagamine

Ebaseaduslike sisserändajate hulka kuuluvad nii ebaseaduslikult – tavaliselt mitte ametlike piiripunktide kaudu – piiri ületanud isikud kui ka nn viibimisaja ületajad ehk isikud, kes sisenesid ELi seaduslikult ametliku piiripunkti kaudu, kuid jäid riiki edasi pärast riigis viibimise õiguse lõppemist. Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem hõlmab seda ebaseadusliku rände kategooriat. Kuna kolmandate riikide kodanike piiriületusi praegu ei registreerita, ei ole võimalik koostada viibimisaja ületajate loetelu.

Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõtt võimaldab:

– anda täpset teavet viibimisaja ületajate kohta, mis toetab kontrolle liikmesriigi territooriumil ning aitab ebaseaduslikke rändajaid tõhusamalt kinni pidada;

– süsteem toetab ebaseaduslike rändajate tuvastamist. Säilitades sisenemise ja lahkumise süsteemis kõikide nende isikute biomeetrilised andmed, kelle suhtes ei kehti viisanõue, ja arvestades, et viisaomanike biomeetrilised andmed on säilitatud viisainfosüsteemis, on liikmesriikide asutustel võimalik tuvastada iga nende territooriumil viibivat ebaseaduslikku rändajat, kes on ületanud välispiiri seaduslikult. see lihtsustab omakorda tagasisaatmismenetlust;

– rakendada süsteemi tehtud analüüsi kaudu tõenduspõhist lähenemisviisi. Viisapoliitika puhul annab riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem näiteks täpseid andmeid selle kohta, kas teatava kodakondsusega isikute seas on palju viibimisaja ületajaid või mitte – see võib olla oluline otsustamisel selle üle, kas kõnealuse kolmanda riigi kodanike suhtes kehtestada viisanõue või see tühistada.

3. Sisejulgeoleku suurendamine ning võitlus terrorismi ja raskete kuritegude vastu

Sellise kuritegevusega nagu inimkaubandus ning inimeste või kaupade ebaseaduslik üle piiri toimetamine kaasneb arvukalt piiriületusi, mida hõlbustab asjaomaste kolmandate riikide kodanike piiriületuste mitteregistreerimine. Piiriületuste registreerimissüsteemi puudumist kasutavad ära ka terroristlikud rühmitused ja radikaliseerunud isikud. Kolmandate riikide kodanike kontroll välispiiridel hõlmab isikusamasuse kontrolli ja otsingute tegemist eri andmebaasides, mis sisaldavad teavet avalikku julgeolekut ohustavate isikute ja rühmade kohta, kes tuleks kinni pidada või kellel tuleks keelata territooriumile siseneda. Juhul kui kolmanda riigi kodanik hävitab Schengeni alal viibides oma ametliku dokumendi, on õiguskaitseasutustel siiski väga keeruline seda isikut tuvastada, kui ta on kuriteos kahtlustatav või selle ohver.

Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõtt võimaldab:

– toetada terroristide, kurjategijate ning kahtlusaluste ja ohvrite usaldusväärset tuvastamist;

– anda teavet kolmandate riikide kodanike, sealhulgas kuriteos kahtlustatavate varasemate reiside kohta. Seega täiendaks see Schengeni infosüsteemis sisalduvat teavet.

- **Olulised muutused pärast 2013. aastat**

Komisjon võttis muudetud ettepanekut koostades arvesse ka pärast 2013. aastat toimunud olulisi sündmusi, mis muutsid poliitilist, õigus- ja institutsioonilist keskkonda võrreldes 2013. aastaga, mil esitati esialgsed e-piiride ettepanekud.

– Viisainfosüsteem (VIS) võeti täies ulatuses kasutusele. Selle kasutuselevõtmine kõikides olulistes kolmandates riikides asuvates liikmesriikide konsulaatides lõpetati 2015. aasta novembris. Schengeni välispiiridel on nüüd kohustuslik kontrollida viisaomanike biomeetrilisi andmeid VISi abil. Õiguskaitseasutused kasutavad VISi üha enam isikute tuvastamiseks ja juhtumite uurimiseks.

– Viisakorra lihtsustamise kõnelused Lääne-Balkani riikidega ning ELi ida- ja kagupiiridel lõpetati või neid kiirendati; see suurendab ELi saabuvate viisanõudest vabastatud reisijate osakaalu. Eelduste kohaselt jätkub see suundumus lähiaastatel.

– Loodi Sisejulgeolekufondi välispiiride ja viisade rahastamisvahend (ISF-B), millest reserveeriti e-piiride arendamiseks 791 miljonit eurot, mida saab kasutada pärast asjakohase õigusakti vastuvõtmist.

– Euroopa rände tegevuskavas[7] käsitati piirihaldust ühena neljast rände parema haldamise sambast. Et välispiire kindlustada ja tõhusamalt hallata, tuleb ühtlasi ka IT-süsteemide ja -tehnoloogia võimalusi paremini ära kasutada. Peale selle juhtisid liikmesriigid nii justiits- ja siseküsimuste nõukogus kui ka Euroopa Ülemkogus 2015. aasta detsembris tähelepanu vajadusele parandada uue tehnoloogia abil kontrolli välispiiridel.

– Biomeetrilise tehnoloogia kiire areng avas uusi võimalusi reisijate lihtsamaks ja kiiremaks registreerimiseks ning kontrollimiseks nii sõrmejälgede kui ka näokujutise abil.

– Euroopa Kohtu otsus andmete säilitamise direktiivi kohta tagas õigusliku selguse seoses tingimuste ja turvameetmetega, mida tuleb riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmete säilitamise ja kasutamise puhul järgida.

– Kaasseadusandjate 2015. aasta detsembri poliitilises kokkuleppes ELi andmekaitsenormide reformi kohta nähakse ette ajakohane andmekaitseraamistik kogu Euroopa Liidus. Euroopa Parlament võtab 2016. aasta jooksul ametlikult vastu isikuandmete kaitse üldmääruse ja andmekaitsedirektiivi.

- **Muudetud e-piiride paketi põhielemendid**

Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem hõlmab kõikide kolmandate riikide kodanike piiriületusi, kes külastavad Schengeni ala viisakohustusega või viisanõudest vabastatud reisijatena lühiajalise viibimise (kuni 90 päeva 180 päeva jooksul) eesmärgil või siis ringreisiviisa[8] alusel riigis viibimise (kuni üks aasta) eesmärgil.

Vaba liikumise õigust omavate liidu kodanike pereliikmed või nende liidu kodanikega samaväärset vaba liikumise õigust omavate kolmandate riikide kodanike pereliikmed, kellel ei ole veel elamisloakaarti, peaksid olema registreeritud riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis, kuid nende suhtes ei kohaldata lühiajalise viibimise reeglit ja neid tuleb kontrollida kooskõlas

7 COM(2015) 240 final.

8 Juhul kui ringreisiviisa võetakse kasutusele vastavalt komisjoni ettepanekule Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kohta, millega võetakse kasutusele ringreisiviisa ja muudetakse Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni ning määrusi (EÜ) nr 562/2006 ja (EÜ) nr 767/2008 (COM(2014) 163 final).

direktiiviga 2004/38/EÜ[9]. Selliseid pereliikmeid, kellel on direktiivis 2004/38/EÜ osutatud elamisloakaart, ei registreerita riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis.

Süsteem kogub ja registreerib riiki sisenemise ja riigist lahkumise andmeid eesmärgiga lihtsustada heausklike reisijate piiriületust ning paremini tuvastada viibimisaja ületajaid. Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritakse ka sellega hõlmatud kolmandate riikide kodanikele antud sisenemiskeelud.

Käesoleva muudetud ettepaneku ja 2013. aasta ettepanekute peamised erinevused:

– Süsteemi ülesehitus: kavas on rakendada ainult üht süsteemi – riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi. Liikmesriikide piiritaristud seotakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise kesksüsteemiga ühtse riikliku liidese abil, mis on kõikidel liikmesriikidel ühesugune ning võimaldab kasutada olemasolevaid riiklikke sisenemis- ja lahkumissüsteeme. Kesksüsteemist ei saa siiski andmeid nendesse olemasolevatesse riiklikesse sisenemis- ja lahkumissüsteemidesse kopeerida.

– Tagatud on riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi ning VISi koostalitlusvõime, et saavutada tõhusam ja kiirem kontroll piiril. Selleks luuakse seos riiki sisenemise ja riigist lahkumise kesksüsteemi ja keskse VISi vahel ning reguleeritakse nende omavahelist otsest juurdepääsu teataval kindlal eesmärgil. See vähendab isikuandmete mitmekordset töötlemist kooskõlas lõimitud eraelukaitse põhimõttega.

– Biomeetrilised tunnused kui riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi 2013. aasta ettepanekus tugineti kümnele sõrmejäljele, siis muudetud ettepanekus soovitatakse kasutada riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõtmisest alates biomeetriliste tunnustena nelja sõrmejälge koos näokujutisega. See võimaldab piisavalt täpset kontrolli ja tuvastamist, võttes arvesse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi eeldatavat ulatust, kuid hoiab siiski andmete hulga mõistlikul tasemel ning kiirendab samal ajal kontrolle piiril ja võimaldab iseteenindussüsteemide laialdasemat kasutamist piiripunktides. Nelja sõrmejälge kasutatakse registreerimisel, et kontrollida, kas kolmanda riigi kodanik on süsteemis juba registreeritud, samal ajal kui näokujutis võimaldab kiirelt ja usaldusväärselt (automaatselt) kontrollida hilisemal riiki sisenemisel, kas isik, kelle suhtes kohaldatakse kontrolli piiril, on tõepoolest see isik, kes on juba riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud.

– Isikuandmete kaitse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud isikuandmete hulk väheneb oluliselt: 36 andmeüksuse asemel registreeritakse süsteemis 26 andmeüksust. Isikuandmetele juurdepääsu, nende muutmise ja kustutamise õigus on selgelt kindlaks määratud ja kaitstud. Isikuandmete töötlemise järele valvavad Euroopa andmekaitseinspektor ja riiklikud andmekaitseasutused.

– Andmete säilitamise tähtaeg: salvestatud andmete säilitamistähtaeg on viis aastat. Viieaastane andmete säilitamise tähtaeg vähendab uuesti registreerimise sagedust ja on kasulik kõikidele reisijatele, võimaldades samal ajal piirivalvel teha vajalikku riskianalüüsi, mida nõutakse Schengeni piirieeskirjade kohaselt enne reisijale Schengeni alale sisenemiseks loa andmist. Piirivalve seisukohast oleks riiki sisenemise ja riigist lahkumise andmete süstemaatiline kustutamine pärast 181 päeva möödumist – nagu pandi ette 2013. aastal – kaotanud kõik

[9] Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ.

kolmanda riigi kodaniku hiljutiste Schengeni ala piiriületuste andmed, mis on vajalikud riskianalüüsi tegemiseks. See tähendaks kasuliku teabe vähenemist võrreldes sellega, mida piirivalve praegu kasutab: reisidokumenti löödud templite uurimine annab paljudel juhtudel teavet mitme aasta kohta. Pikem säilitustähtaeg on seega vajalik, et võimaldada piirivalvel teha Schengeni piirieeskirjadega nõutud riskianalüüsi enne reisijale Schengeni alale sisenemise loa andmist. Konsulaarametnikud peavad viisataotluste menetlemisel samuti analüüsima taotlejate varasemate reiside andmeid, et hinnata varasemate viisade kasutamist ja riigis viibimise tingimuste täitmist. Passide tembeldamine asendatakse päringute tegemisega riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmetes. Süsteemis kättesaadavad varasemate reiside andmed peaksid seetõttu hõlmama ajavahemikku, mis on viisa väljaandmise eesmärgil piisav.

Pikem säilitamistähtaeg vähendab uuesti registreerimise sagedust ja on kasulik kõikidele reisijatele, kuna keskmine piiriületusaeg väheneb ja kontroll piiril muutub kiiremaks. Kontroll piiril kiireneb isegi ainult üks kord Schengeni alale sisenevate reisijate jaoks, sest teised reisijad on riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis juba registreeritud ja neid ei tule süsteemis uuesti registreerida.

Pikem säilitamistähtaeg on vajalik ka piiriületuse lihtsustamiseks protsessi kiirendavate meetmete ja iseteenindussüsteemide abil. Piiriületuse lihtsustumine sõltub süsteemis registreeritud andmetest. Lühike säilitustähtaeg vähendab nende reisijate hulka, kelle piiriületust saab lihtsustada, ning kahjustab seega riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi ülesseatud eesmärki lihtsustada piiriületust.

Käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate liidu kodanike kolmandatest riikidest pärit pereliikmete piiriületusandmeid säilitatakse kuni üks aasta pärast viimast riigist lahkumist. Lihtsustatud piiriületuse kohaldamiseks selliste pereliikmete suhtes tuleks nende isiklikke toimikuid säilitada viis aastat.

Nende viibimisaja ületajate kohta, keda ei ole andmete säilitamise tähtaja lõpuks leitud, saab luua riigisisese otsusega Schengeni infosüsteemis riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmetel põhineva hoiatusteate enne andmete kustutamist sellest süsteemist.

– Piiriületuste lihtsustamine: lihtsustamine põhineb iseteenindussüsteemide ja e-väravate rakendamisel – need võimaldavad kolmandate riikide kodanikel algatada piirikontrollimenetluse, mida täiendatakse piirivalvuri nõudel lisateabe esitamisega. Nimetatud protsessi kiirendavate meetmete (kehtestatakse Schengeni piirieeskirjade muutmise ettepanekuga) kasutamine on liikmesriikide jaoks vabatahtlik, neid saab kohaldada enamiku reisijate puhul ja need ei nõua uue süsteemi väljaarendamist.

– Peale selle tagatakse ühtlustatud õiguslik alus (kehtestatakse Schengeni piirieeskirjade muutmise ettepanekuga) riiklike registreeritud reisijate programmide vabatahtlikuks loomiseks liikmesriikides.

– Õiguskaitseasutuste juurdepääs: liikmesriikide õiguskaitseasutustel ja Europolil on alates riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõtust sellele juurdepääs rangelt kindlaksmääratud tingimustel. Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem sisaldab usaldusväärseid andmeid selle süsteemiga hõlmatud kolmandate riikide kodanike sisenemis- ja lahkumiskuupäevade kohta; see võib olla otsustava tähtsusega õiguskaitseasutuste käsutuses olevate isiklike toimikute puhul, millele tuleks anda juurdepääs kooskõlas õigusakti eesmärgiga ja andmekaitsenorme järgides.

Õiguskaitse eesmärgil VISi andmetele antud juurdepääsu kasulikkus on juba tõendust leidnud. Liikmeriigid on teatanud vägivaldsetest surmajuhtumitest, mille puhul oli isiku tuvastamine võimalik ainult VISi andmete alusel. Teatatud on ka inimkaubanduse, terrorismi ja

uimastikaubanduse juhtumitest, mille puhul juurdepääs VISi andmetele võimaldas uurijatel teha märkimisväärseid edusamme.

– Kulud: 2013. aasta ettepanekutega nähti soovituslikult ette 1,1 miljardit eurot riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi ning registreeritud reisijate programmi väljaarendamiseks. Muudetud ettepanekus on ühtse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi, sealhulgas õiguskaitseasutuste juurdepääsu eelistatud variandi põhjal hinnatud vajalikuks summaks 480 miljonit eurot.

  Käesolev muudetud ettepanek määruse kohta, millega luuakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem, on kõnealuse süsteemi õigusraamistiku peamine õigusakt. See sisaldab ka kehtivate ELi õigusaktide (st määruse (EL) nr 1077/2011[10], määruse (EÜ) nr 767/2008[11] ja Schengeni lepingut rakendava konventsiooni) vajalikke muudatusi. See täiendav ettepanek muuta Schengeni piirieeskirju seoses süsteemi kasutamisega piiride haldamisel, esitatakse koos käesoleva ettepanekuga.

- **Ettepaneku valdkonnas kehtivad õigusnormid**

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määrus (EL) nr 2016/399 isikute üle piiri liikumist reguleerivate liidu eeskirjade (Schengeni piirieeskirjad) kohta.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1931/2006, millega kehtestatakse maismaal liikmesriikide välispiiril toimuva kohaliku piiriliikluse eeskirjad ning muudetakse Schengeni konventsiooni sätteid.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 767/2008, mis käsitleb viisainfosüsteemi (VIS) ja liikmesriikidevahelist teabevahetust lühiajaliste viisade kohta (VIS määrus).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 810/2009, millega kehtestatakse ühenduse viisaeeskiri.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1077/2011, millega asutatakse Euroopa amet vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suuremahuliste IT-süsteemide operatiivjuhtimiseks.

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 515/2014, 16. aprill 2014, millega luuakse Sisejulgeolekufondi osana välispiiride ja viisade rahastamisvahend ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 574/2007/EÜ.

2. KONSULTEERIMINE HUVITATUD ISIKUTEGA JA MÕJU HINDAMINE

- **Konsulteerimine huvitatud isikutega**

Konsulteerimist sidusrühmadega on üksikasjalikult kirjeldatud II lisas esitatud mõjuhinnangus. Komisjon korraldas 2015. aastal järgmised asjaomast teemat käsitlevad konsultatsioonid e-piire käsitlevate muudetud ettepanekute koostamiseks: 20. märtsil 2015 Euroopa andmekaitseinspektoriga peetud e-piire käsitlevate muudetud ettepanekute teemaline õpikoda, 5. mail 2015 kodanikuühiskonnaga peetud kohtumine, 28. mail 2015 vedajate ning transpordi-,

[10] Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1077/2011, millega asutatakse Euroopa amet vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suuremahuliste IT-süsteemide operatiivjuhtimiseks.

[11] Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 767/2008, mis käsitleb viisainfosüsteemi (VIS) ja liikmesriikidevahelist teabevahetust lühiajaliste viisade kohta (VIS määrus).

turismi- ja taristuettevõtjatega peetud kohtumine ning 22. juunil ja 23. juulil 2015 Euroopa Liidu Põhiõiguste Ametiga peetud kohtumine. Lisaks korraldas komisjon 9. juulil 2015 kohtumise liikmesriikide õiguskaitsetöötajatega ning 24.septembril 2015 ja 26. oktoobril 2015 kaks tehnilist kohtumist liikmesriikide ekspertidega.

Ajavahemikus 29. juulist kuni 29. oktoobrini 2015 toimunud avaliku konsultatsiooni käigus koguti üksikisikute, organisatsioonide, vedajate ja ametiasutuste seisukohti (avaliku konsultatsiooni tulemusi selgitatakse põhjalikult II lisas esitatud mõjuhinnangus).

Euroopa Parlamendi kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon korraldas liikmesriikide parlamentidega 23.–24. veebruaril 2015 parlamentidevahelise komitee kohtumise e-piiride teemal.

- **Mõju hindamine**

Esimene mõju hindamine[12] tehti 2008. aastal, kui valmistati ette kõnealust teemat käsitlevat komisjoni teatist, ning teine mõju hindamine[13] tehti 2012. aastal 2013. aasta ettepanekuid koostades.

Kolmas mõju hindamine lõppes 2016. aastal. Võttes arvesse tehnilist uuringut, katseprojekti aruannet, huvitatud isikutega konsulteerimise tulemusi ning nõukogus ja Euroopa Parlamendis toimunud arutelusid, analüüsiti mõjuhinnangus nii riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kui ka registreeritud reisijate programmi rakendamise variante ja allvariante. Mõjuhinnangu põhjal eelistatud variante on võetud otseselt arvesse peamistes käesolevas ettepanekus kajastatud muudatustes võrreldes 2013. aasta ettepanekutega (vt I punkt „Muudetud ettepaneku põhielemendid”).

Õiguskontrollikomitee vaatas esialgse mõjuhinnangu läbi ning esitas oma arvamuse 22. jaanuaril 2016.

3. ETTEPANEKU ÕIGUSLIK KÜLG

- **Kavandatavate meetmete kokkuvõte**

Tuleb kindlaks määrata riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi eesmärk, funktsioonid ja ülesanded. Peale selle tuleb anda vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suuremahuliste IT-süsteemide operatiivjuhtimise ametile (eu-LISA) volitused süsteemi väljaarendamiseks ja operatiivjuhtimiseks. Käesoleva muudetud ettepaneku üksikasjalik selgitus artiklite kaupa on esitatud eraldi komisjoni talituste töödokumendis.

Ettepanekusse tehtud muudatuste tõttu tuleb teha muudatusi määruses (EL) nr 1077/2011, määruses (EÜ) nr 767/2008 ja Schengeni lepingut rakendavas konventsioonis, nagu on märgitud punktis 1.

- **Õiguslik alus**

Käesoleva muudetud määruse ettepaneku õiguslik alus on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 77 lõike 2 punktid b ja d. Artikli 77 lõike 2 punktid b ja d on sobiv õiguslik alus, et veelgi täpsustada liikmesriikide välispiiride ületamisega seotud meetmeid ning töötada välja normid ja kord, mida liikmesriikidel tuleb järgida isikute kontrollimisel välispiiridel. Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise õiguslik alus on artikli 77 lõike 2 punktid b ja d. Peale selle on muudetud määruse ettepaneku õiguslikuks aluseks õiguskaitse eesmärgil juurdepääsu andmise

[12] SEK (2008) 153.
[13] SWD (2013) 47.

puhul artikli 87 lõike 2 punkt a ja Europolile juurdepääsu andmise puhul artikli 88 lõike 2 punkt a (mõlemad rangetel tingimustel). Nii õiguskaitse eesmärgil kui ka Europolile juurdepääsu andmisel riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmetele järgitakse nende täiendavate õiguslike aluste puhul sama seadusandlikku tavamenetlust, mida kohaldatakse vastavalt artikli 77 lõike 2 punktidele b ja d.

- **Subsidiaarsuse põhimõte**

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 77 lõike 2 punkti b kohaselt on liidul volitused võtta vastu meetmeid, mis on seotud isikute kontrollimise ja tõhusa järelevalvega liikmesriikide välispiiride ületamise üle. Kehtivaid ELi õigusnorme liikmesriikide välispiiride ületamise kohta tuleb muuta võtmaks arvesse asjaolu, et praegu puuduvad usaldusväärsed meetmed lühiajalist viibimisluba omavate kolmandate riikide kodanike reisimise jälgimiseks, kuna kehtiv tembeldamiskohustus on keerukas ja aeglane ning ebapiisav selleks, et liikmesriikide asutused saaksid hinnata lubatud viibimist reisija kontrollimisel piiril või oma territooriumil, ning riiklikud süsteemid, mis on loodud sel eesmärgil sisepiirikontrollita alal, pole piisavad.

Rände tõhusamaks haldamiseks ja riigis ebaseaduslikult viibivate isikute avastamiseks tehtavate pisteliste kontrollide hõlbustamiseks peaks olema kättesaadav teave selle kohta, kellele on antud sisenemiskeeld ELi territooriumile, kes viibivad ELi territooriumil ega ületa lubatud lühiajalise viibimise kestust (kuni 90 päeva 180 päeva jooksul) ning millised rahvus- ja reisijaterühmad (viisanõudest vabastatud/viisakohustusega) viibivad riigis lubatust kauem.

Kogu Schengeni ala hõlmavate ühtlustatud normide kehtestamiseks sisenemiskeeldude registreerimise, piiriületuste ja lubatud lühiajalise viibimise kontrollimise kohta on vaja ühtset korda.

Seepärast ei suuda liikmesriigid üksi käesoleva ettepaneku eesmärke piisavalt saavutada.

Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi 2013. aasta ettepanekut on vaja muuta ka selleks, et anda õiguskaitseasutustele juurdepääs kõnealuse süsteemi andmetele eesmärgiga võidelda terrorismi ja raskete kuritegude vastu ning tagada kõrgetasemeline sisejulgeolek. Nimetatud eesmärki ei suuda liikmesriigid piisaval määral saavutada, kuna sellise muutmisettepaneku saab esitada ainult komisjon.

- **Proportsionaalsuse põhimõte**

Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 on sätestatud, et ükski liidu meede ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik lepingu eesmärkide saavutamiseks. Käesoleva meetme jaoks valitud vorm peab võimaldama ettepanekuga saavutada soovitud eesmärki ja meetme võimalikult tõhusat rakendamist. Esitatud algatus kujutab endast Schengeni *acquis*' edasiarendust eesmärgiga tagada välispiiril ühiste normide ühetaoline kohaldamine kõikides Schengeni liikmesriikides, kes on kaotanud ära kontrolli sisepiiridel. Seeläbi luuakse vahend, mis annab Euroopa Liidule teavet tema territooriumile sisenevate ja sealt lahkuvate kolmandate riikide kodanike arvu kohta, mis on hädavajalik jätkusuutliku ja tõenduspõhise rände- ja viisapoliitika kujundamiseks. Sellega antakse ka õiguskaitseasutustele juurdepääs riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile, mis tagab nende viisanõudest vabastatud isikute õigeaegse, täpse, turvalise ja kulutasuva tuvastamise, kes on terrorismis või raskes kuriteos kahtlustatavad (või ohvrid), ning võimaldab õiguskaitseasutustel kontrollida nii viisat omavate kui ka viisanõudest vabastatud kolmandate riikide kodanike (kes on sellises kuriteos kahtlustatavad või ohvrid) varasemate reiside andmeid.

Ettepanek, mis põhineb *lõimitud eraelukaitse* põhimõtetel, on proportsionaalne õigusega isikuandmete kaitsele, kuna süsteemi toimimiseks ja selle eesmärkide saavutamiseks ei ole vaja koguda ega säilitada rohkem andmeid hädavajalikust kauem. Peale selle nähakse ette ja

rakendatakse kõik reisijate põhiõiguste tõhusaks kaitsmiseks ning eelkõige nende eraelu ja isikuandmete kaitsmiseks vajalikud kaitsemeetmed ja mehhanismid.

Süsteemi toimimiseks ei ole vaja liidu tasandil ellu viia täiendavaid protsesse ega ühtlustamist; kavandatud meede on seega proportsionaalne, kuna ei lähe kindlaksmääratud eesmärkide saavutamiseks liidu tasandil vajalikust kaugemale.

Eelistatud variant on proportsionaalne ka kulude seisukohast, kui arvestada kasu, mida kõik liikmesriigid süsteemi kasutamisest saavad ühise välispiiri haldamisel ja liikumisel ühise ELi rändepoliitika kehtestamise suunas.

Seepärast on ettepanek kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.

- **Õigusakti valik**

Kavandatav vahend: määrus.

Muud meetmed ei oleks asjakohased järgmis(t)el põhjus(t)el:

Käesoleva ettepanekuga luuakse keskne süsteem, mille kaudu liikmesriigid teevad omavahel koostööd ja mille jaoks on vaja ühist struktuuri ja ühtseid kasutuseeskirju. Lisaks kehtestatakse sellega kõikide liikmesriikide jaoks ühtsed normid, mis käsitlevad välispiiridel tehtavat kontrolli ja süsteemile juurdepääsu, sealhulgas õiguskaitse eesmärgil. Seega saab õigusaktiks valida vaid määruse.

- **Põhiõigused**

õigus inimväärikusele (Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 1), orjapidamise ja sunniviisilise töö keeld (harta artikkel 5), õigus vabadusele ja turvalisusele (harta artikkel 6), era- ja perekonnaelu austamine (harta artikkel 7), isikuandmete kaitse (harta artikkel 8), varjupaigaõigus (harta artikkel 18), kaitse tagasisaatmise, väljasaatmise või väljaandmise korral (harta artikkel 19), diskrimineerimiskeeld (harta artikkel 21), lapse õigused (harta artikkel 24) ja õigus tõhusale õiguskaitsevahendile (harta artikkel 47).

Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi rakendamine mõjutab positiivselt orjapidamise ja sunniviisilise töö keeldu ning õigust vabadusele ja turvalisusele. Schengeni ala välispiiri ületava kolmanda riigi kodaniku parem ja täpsem tuvastamine (kasutades biomeetrilisi andmeid) toetab identiteedipettuse, inimkaubanduse (eriti alaealiste salaja üle piiri toimetamise) ja piiriüleste kuritegude avastamist ning suurendab seega Schengeni alal viibivate kodanike julgeolekut.

Seoses õigusega isikuandmete kaitsele on ettepanekus esitatud isikuandmete kaitsemeetmed, eelkõige seoses nendele juurdepääsuga, mis peaks rangelt piirduma vaid käesoleva määruse eesmärgiga ning selles kindlaksmääratud pädevate asutustega. Isikuandmete kaitsemeetmed hõlmavad ka õigust pääseda andmetele ligi või neid parandada või kustutada. Isikuandmete kaitset kui üht põhiõigust aitab edendada ka andmete säilitamise tähtaja piiramine, millele osutati eespool käesoleva seletuskirja punktis 1.

Ettepanekuga nähakse ette juurdepääs riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile terroriaktide või muude raskete kuritegude ennetamiseks, avastamiseks või uurimiseks, et tuvastada välispiire ületavad kolmandate riikide kodanikud või kontrollida nende varasemate reiside andmeid. Nagu on sätestatud harta artikli 52 lõikes 1, peavad isikuandmete kaitse õigusele seatud piirangud olema vastavuses taotletava eesmärgiga ega tohi minna selle saavutamiseks vajalikust kaugemale. Euroopa

inimõiguste konventsiooni artikli 8 lõikes 2 kinnitatakse samuti, et ametiasutuse sekkumine üksikisikute õigusse eraelu puutumatusele võib olla õigustatud, kui see on vajalik riigi julgeoleku ja avaliku korra tagamiseks või kuriteo ärahoidmiseks, nagu see on käesolevas ettepanekus. Euroopa Kohus on samuti tõdenud[14], et võitlus terrorismi ja raske kuritegevuse, eeskätt organiseeritud kuritegevuse ja terrorismi vastu on avaliku julgeoleku tagamiseks mõistagi esmatähtis ning selle tõhusus võib suures ulatuses sõltuda nüüdisaegse uurimistehnika kasutamisest; seega võib neil konkreetsetel eesmärkidel isikuandmetele antud juurdepääs olla õigustatud, kui seda peetakse vajalikuks.

Ettepanekuga nähakse ette juurdepääs riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile terroriaktide või muude raskete kuritegude ennetamiseks, avastamiseks või uurimiseks, et tuvastada välispiire ületavad kolmandate riikide kodanikud või kontrollida nende varasemate reiside andmeid. Juurdepääs riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile isikute tuvastamise eesmärgil peaks olema võimalik ainult siis, kui eelnevalt on tehtud otsing riiklikes andmebaasides ja see on tulemusteta, ja sõrmejälgede otsimise eesmärgil ainult siis, kui eelnevalt on tehtud otsing sõrmejälgede automaatse tuvastamise süsteemis vastavalt otsusele 2008/615/JSK. Kuigi VIS sisaldab viisaomanike andmeid, ei sisalda ükski muu ELi andmebaas andmeid viisanõudest vabastatud kodanike ega reisimise kohta.

Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmetele võib anda juurdepääsu õiguskaitse eesmärgil ainult terroriaktide või muude raskete kuritegude ennetamiseks, avastamiseks ja uurimiseks, nagu on sätestatud nõukogu raamotsustes 2002/475/JSK (terrorismivastase võitluse kohta) ja 2002/584/JSK (Euroopa vahistamismääruse kohta), ning üksnes siis, kui see on konkreetsel juhul vajalik. Lisaks võivad määratud õiguskaitseasutused taotleda juurdepääsu riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmetele ainult siis, kui on põhjendatult alust arvata, et selline juurdepääs aitaks oluliselt kaasa asjaomase kuriteo ennetamisele, avastamisele või uurimisele. Määratud õiguskaitseasutus kontrollib sellise taotluse puhul, kas on täidetud riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile õiguskaitse eesmärgil juurdepääsu andmise ranged eeltingimused.

Peale selle kehtestatakse ettepanekuga ka ranged andmeturbemeetmed, et tagada töödeldavate isikuandmete turvalisus, ning nähakse ette sõltumatute avalike andmekaitseasutuste poolne järelevalve töötlemistoimingute üle ja kõikide otsingute dokumenteerimine. Ettepanekus on ka sätestatud, et isikuandmete mis tahes töötlemine, mida õiguskaitseasutused teevad pärast nende saamist riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemist, peab olema kooskõlas nõukogu raamotsusega 2008/977/JSK.

Ettepanekuga kehtestatakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile juurdepääsu ranged normid ja vajalikud kaitsemeetmed. Samuti nähakse sellega ette üksikisikute õigused oma andmetega tutvuda, neid parandada ja kustutada ning nende õigus õiguskaitsevahendile, eelkõige kohtulikule õiguskaitsevahendile, ja avalike sõltumatute asutuste poolne järelevalve andmete töötlemise üle. Ettepanek on seega täielikus kooskõlas Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga, eelkõige seoses õigusega isikuandmete kaitsele, ja Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 16, mis tagab igaühe õiguse oma isikuandmete kaitsele.

[14] Euroopa Kohtu 8. aprilli 2014. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-293/12 ja C-594/12: Digital Rights Ireland Ltd jt (EU:C:2014:238, punkt 51).

4. MÕJU EELARVELE

Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi 2013. aasta ettepanekus viidati komisjoni ettepanekule järgmise mitmeaastase finantsraamistiku kohta, milles soovitatakse eraldada ajavahemikuks 2014–2020 Sisejulgeolekufondile 4,6 miljardit eurot. Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi 2013. aasta ettepanekus nähti soovituslikult ette 1,1 miljardi euro eraldamine riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi ja registreeritud reisijate programmi väljaarendamiseks, eeldades, et asjaomased kulud tekivad alates 2015. aasta algusest. Kõnealune summa arvutati kahe eraldi süsteemi väljaarendamise ja operatiivjuhtimise alusel, kusjuures arvestati kolme arendusaasta ja nelja toimimisaastaga.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta määruse (EL) nr 515/2014 (millega luuakse Sisejulgeolekufondi osana välispiiride ja viisade rahastamisvahend ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 574/2000/EÜ (Sisejulgeolekufondi välispiiride ja viisade rahastamisvahendi määrus)) artikli 5 lõike 5 punktis b nähti ette 791 miljoni euro eraldamine, et töötada välja praegustel ja/või uutel IT-süsteemidel põhinevad IT-süsteemid, mis aitavad juhtida üle liidu välispiiri liikuvaid rändevooge. Kogusumma 791 miljonit eurot vastas kolmele arendusaastale (2017–2019 (viimane kaasa arvatud)), kusjuures osa ettevalmistöid tehti juba 2016. aastal ja süsteem pidi kasutusele võetama 2020. aastal.

Tehnilise uuringu ja mõjuhinnangu tulemusena põhineb praegune ettepanek eelistatud variandil, mis näeb ette ühtse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise, ning vajaminev summa on hinnanguliselt 480 miljonit eurot, mille puhul on arvesse võetud ka õiguskaitse eesmärgil süsteemile juurdepääsu andmist. Seetõttu sisaldab käesolev ettepanek ka Sisejulgeolekufondi välispiiride ja viisade rahastamisvahendi määruse muutmise ettepanekut, et tagada selle kooskõla uue vähendatud summaga.

See rahaline toetus kataks nii kesktasandi meetmete kulud kogu mitmeaastase finantsraamistiku perioodil (288 miljonit eurot – liidu tasandi arendus- ja tegevuskulud kaudse eelarve täitmise kaudu) kui ka kulud, mis tekivad liikmesriikides olemasolevate piiritaristute lõimimisel riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemiga ühtse riikliku liidese abil (120 miljonit eurot – otsese eelarve täitmise kaudu). Riigisiseste lõimimiskulude katmiseks rahalise toetuse andmine tagaks, et riigi raske majanduslik olukord ei ohusta või viivita projektide elluviimisega. Arendusetapis (2017–2019) kulutab komisjon kokku 52,7 miljonit eurot (otsese eelarve täitmise kaudu) tegevuskulude katmiseks liikmesriikides.

Pärast uue süsteemi kasutuselevõtmist võib liikmesriikide tulevasi tegevuskulude katmist toetada Sisejulgeolekufondist rahastatavatest riiklikest programmidest (eelarve täitmine koostöös liikmesriikidega). Selleks on 480 miljoni euro suurusest kogusummast reserveeritud 20 miljonit eurot. See hõlmab ühe aasta tegevuse toetust.

Kasutatud kulumudelit selgitatakse VI lisas „Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi mõjuhinnangus kasutatud kulumudel”.

5. LISATEAVE

- **Osalemine**

Käesolev ettepanek tugineb Schengeni *acquis*’le, kuna puudutab välispiiri ületamist. Seepärast tuleb arvesse võtta järgmisi assotsieerunud riikidega sõlmitud protokollidega ja lepingutega seotud tagajärgi.

Taani: Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani nõukogus Euroopa Liidu toimimise lepingu kolmanda osa V jaotise kohaste meetmete võtmisel.

Kuna käesolev määrus põhineb Schengeni *acquis*'l, otsustab Taani kõnealuse protokolli artikli 4 kohaselt kuue kuu jooksul pärast nõukogu otsuse tegemist käesoleva määruse kohta, kas ta rakendab seda oma siseriiklikus õiguses või mitte.

Ühendkuningriik ja Iirimaa: kooskõlas Schengeni *acquis*' Euroopa Liidu raamistikku integreerimise protokolli artiklitega 4 ja 5, nõukogu 29. mai 2000. aasta otsusega 2000/365/EÜ (Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis*' sätetes) ja nõukogu 28. veebruari 2002. aasta otsusega 2002/192/EÜ (Iirimaa taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni acquis' sätetes) ei osale Ühendkuningriik ja Iirimaa määruse (EL) nr 2016/399 (Schengeni piirieeskirjad) ega ühegi teise üldiselt Schengeni *acquis*'na tuntud õigusakti ning eelkõige sisepiirikontrolli kaotamist reguleerivate ja toetavate õigusaktide ja välispiirikontrolliga seotud kõrvalmeetmete kohaldamises.

Käesolev määrus kujutab endast selle *acquis*' edasiarendamist ning seepärast ei osale Ühendkuningriik ja Iirimaa käesoleva määruse vastuvõtmises ja see ei ole nende suhtes siduv ega kohaldatav.

Kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega kohtuasjas C-482/08: Ühendkuningriik vs. nõukogu (ECLI:EU:C:2010:631) ei mõjuta asjaolu, et käesoleva määruse õiguslikud alused on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 87 lõike 2 punkt a ja artikli 88 lõike 2 punkt a ning artikli 77 lõike 2 punktid b ja d, eespool esitatud järeldust, kuna juurdepääs õiguskaitse eesmärgil kaasneb riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomisega.

Island ja Norra: nõukogu, Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel sõlmitud assotsieerimislepingus, mis käsitleb nende riikide kaasamist Schengeni *acquis*' rakendamisse, kohaldamisse ja edasiarendamisse, sätestatud menetlused on kohaldatavad, kuna käesolev ettepanek põhineb kõnealuse lepingu A lisa[15] kohaselt Schengeni *acquis*'l.

Šveits: käesoleva määrusega arendatakse edasi Schengeni *acquis*' sätteid, nagu on ette nähtud Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelises lepingus Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega[16].

Liechtenstein: käesoleva määrusega arendatakse edasi Schengeni *acquis*' sätteid, nagu on ette nähtud Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelises protokollis, mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega[17].

Horvaatia, Küpros, Bulgaaria ja Rumeenia: käesoleva määrusega, millega luuakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem, asendatakse kolmandate riikide kodanike passide tembeldamise kohustus. Seda sätet tuli ühinevatel liikmesriikidel kohaldada ühinemisel Euroopa Liiduga.

---

15 [15]EÜT L 176, 10.7.1999, lk 36.

16 [16]ELT L 53, 27.2.2008, lk 52.

17 [17]ELT L 160, 18.6.2011, lk 19.

2016/0106 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega luuakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem Euroopa Liidu liikmesriikide välispiire ületavate kolmandate riikide kodanike riiki sisenemise ja riigist lahkumise andmete ja sisenemiskeelu andmete registreerimiseks ning määratakse kindlaks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile õiguskaitse eesmärgil juurdepääsu andmise tingimused ning

millega muudetakse määrust (EÜ) nr 767/2008 ja määrust (EL) nr 1077/2011

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 77 lõike 2 punkte b ja d, artikli 87 lõike 2 punkti a ja artikli 88 lõike 2 punkti a,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust[1],

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust[2],

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

(1) Komisjoni 13. veebruari 2008. aasta teatises „Järgmiste Euroopa Liidu piirihaldusmeetmete ettevalmistamine”[3] toodi esile vajadus luua Euroopa integreeritud piirihalduse strateegia osana riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem, mis registreerib elektrooniliselt Schengeni alal lühiajalise viibimise luba omavate kolmandate riikide kodanike riiki sisenemise aja ja koha ning arvutab nende lubatud viibimisaja.

(2) Euroopa Ülemkogu 19. ja 20. juuni 2008. aasta kohtumisel rõhutati vajadust jätkata ELi integreeritud piirihalduse strateegia arendamist, sealhulgas moodsate tehnoloogiate paremat kasutamist, et parandada välispiiride haldamist.

(3) Komisjoni 10. juuni 2009. aasta teatises „Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala kodanike teenistuses” soovitatakse luua elektrooniline süsteem, et registreerida üle

1 [1]ELT C, , lk .
2 [2]ELT C, , lk .
3 [3]KOM(2008) 69 (lõplik).

välispiiri toimuv liikmesriikide territooriumile sisenemine ja sealt lahkumine, et tagada liikmesriikide territooriumile sisenemise tõhusam haldamine.

(4) 23.–24. juunil 2011 toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel kutsuti üles kiirelt tegelema e-piiride arendamisega. Komisjon avaldas 25. oktoobril 2011 teatise „Arukad piirid – valikud ja edasised sammud".

(5) Euroopa Ülemkogu rõhutas oma 2014. aasta juunis vastuvõetud strateegilistes suunistes, et „[i]nimestel ilma sisepiiridel toimuva kontrollita reisida võimaldav Schengeni ala ning aina suurenev arv ELi sõitvaid inimesi nõuab ELi ühiste välispiiride tõhusat haldamist, et tagada tugev kaitse. *Liit peab võtma kasutusele kõik tema käsutuses olevad vahendid, et aidata liikmesriikidel oma ülesannet täita. Sel eesmärgil: tuleks kulutõhusal viisil ajakohastada välispiiride integreeritud haldamist, et tagada arukas piirihaldus riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi ning registreeritud reisijate programmiga, mida toetab uus suuremahuliste IT-süsteemide operatiivjuhtimise amet (eu-LISA)".*

(6) Komisjoni 13. mai 2015. aasta teatises „Euroopa rände tegevuskava" märgiti, et „[u]us etapp algab algatusega „Arukad piirid", mille eesmärk on suurendada piiriületuste tõhusust, lihtsustada piiriületust suurele enamikule „heausksetele" kolmandast riigist pärit reisijatele, tugevdades samal ajal võitlust ebaseadusliku rände vastu, registreerides kolmanda riigi kodanike kõik piiriülesed liikumised ja pidades täielikult kinni proportsionaalsuse põhimõttest."

(7) On vaja fikseerida riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi eesmärgid ja tehniline ülesehitus, sätestada selle toimimise ja kasutamisega seotud normid, määrata kindlaks süsteemi vastutusvaldkonnad, sinna sisestatavad andmeliigid, andmete sisestamise eesmärk, sisestamiskriteeriumid, andmetele juurdepääsu õigust omavad asutused ning andmetöötluse ja isikuandmete kaitse täiendavad normid.

(8) Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kohaldatakse lühiajalise Schengeni alal viibimise loa saanud kolmandate riikide kodanike suhtes. Seda kohaldatakse ka kolmandate riikide kodanike suhtes, kellel on keelatud riiki lühiajaliseks viibimiseks siseneda.

(9) Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi eesmärk peaks olema parandada välispiiride haldamist, vältida ebaseaduslikku sisserännet ja hõlbustada rändevoogude juhtimist. Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem peaks eelkõige – ja kui see on asjakohane – aitama tuvastada isikuid, kes ei täida või enam ei täida liikmesriikide territooriumil viibimise kestust käsitlevaid tingimusi.

(10) Nende eesmärkide saavutamiseks peaks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem töötlema tähtnumbrilisi andmeid ja biomeetrilisi andmeid (sõrmejäljed ja näokujutis). Biomeetriliste andmete kasutamine hoolimata selle mõjust reisijate privaatsusele on õigustatud kahel põhjusel. Esiteks on biomeetriliste andmete kasutamine usaldusväärne meetod nende kolmandate riikide kodanike tuvastamiseks, kellel ei ole liikmesriigi territooriumil viibides reisidokumenti või muud isikut tõendavat dokumenti, mis on ebaseaduslike rändajate puhul tavapärane. Teiseks on biomeetrilised andmed usaldusväärsemad seaduslike rändajate riiki sisenemise ja riigist lahkumise andmete võrdlemisel. Näokujutise kasutamine koos sõrmejälgedega võimaldab vähendada registreeritavate sõrmejälgede arvu, kuid tagab sama täpse tuvastamise.

(11) Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi tuleks sisestada – kui see on füüsiliselt võimalik – viisanõudest vabastatud kolmandate riikide kodanike neli sõrmejälge, et võimaldada täpset kontrolli ja tuvastamist (tagades, et kolmanda riigi kodanik ei ole juba

registreeritud teise isikuna või teise reisidokumendiga) ning tagada piisavate andmete olemasolu igas olukorras. Viisaomanike sõrmejälgi võrreldakse viisainfosüsteemi andmetega. Viisainfosüsteem (VIS) loodi nõukogu otsusega 2004/512/EÜ[4]. Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi tuleks salvestada nii viisanõudest vabastatud kui ka viisat omavate kolmandate riikide kodanike näokujutised ning näokujutist tuleks kasutada peamise biomeetrilise tunnusena nende kolmandate riikide kodanike isikusamasuse kontrollimiseks, kes on varem kõnealuses süsteemis registreeritud, seni kuni nende isiklik toimik ei ole kustutatud. Teise võimalusena tuleks selliseks kontrolliks kasutada sõrmejälgi.

(12) Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem koosneb kesksüsteemist, mis kasutab biomeetriliste ja tähtnumbriliste andmete arvutipõhist keskandmebaasi, ühtsest riiklikust liidesest igas liikmesriigis, turvalisest sidekanalist riiki sisenemise ja riigist lahkumise kesksüsteemi ja keskse VISi vahel ning kesksüsteemi ja ühtse riikliku liidese vahelisest sidetaristust. Iga liikmesriik peab ühendama oma piiritaristud ühtse riikliku liidesega.

(13) Tuleks saavutada riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi ja VISi koostalitlusvõime, luues nende kesksüsteemide vahelise otsese sidekanali, mis võimaldab piirivalveasutustel kasutada riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi päringute tegemiseks VISis, et saada viisadega seotud andmeid isiklike toimikute loomiseks või ajakohastamiseks, ning võimaldab piirivalveasutustel kontrollida välispiiril sõrmejälgede otsesel võrdlemisel VISi andmetega nii viisaomanike viisa kehtivust ja isikusamasust kui ka viisanõudest vabastatud kolmandate riikide kodanike isikusamasust. Koostalitlusvõime peaks ka võimaldama piirivalveasutustel kasutada VISi selle kaudu otse päringute tegemiseks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis, et vaadata läbi viisataotlusi ja võtta vastu otsuseid nende taotluste kohta, ning viisasid väljastavatel asutustel ajakohastada viisa kehtetuks tunnistamisel, tühistamisel või pikendamisel viisaga seotud andmeid riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 767/2008[5] tuleks vastavalt muuta.

(14) Käesolevas määruses tuleks kindlaks määrata liikmesriikide asutused, kes võivad kasutada riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmete sisestamiseks, muutmiseks, kustutamiseks või päringute tegemiseks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi konkreetsetel eesmärkidel ning oma ülesannete täitmiseks vajalikus ulatuses.

(15) Igasugune sisenemise ja lahkumise süsteemi andmete töötlemine peaks olema proportsionaalne taotletavate eesmärkidega ja vajalik pädevate asutuste ülesannete täitmiseks. Pädevad asutused peaksid riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutamisel tagama nende isikute inimväärikuse ja puutumatuse austamise, kelle kohta andmeid saada soovitakse, ning nad ei tohiks diskrimineerida isikuid soo, nahavärvuse, etnilise või sotsiaalse päritolu, geneetiliste omaduste, keele, usutunnistuse või veendumuste, poliitiliste või muude arvamuste, rahvusvähemusse kuulumise, varalise seisundi, sünnipära, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse tõttu.

(16) Võitluses terroriaktide ja muude raskete kuritegude vastu on oluline, et õiguskaitseasutustel oleks oma ülesannete täitmiseks kõige ajakohasem teave. Õiguskaitse

---

4 Nõukogu 8. juuni 2004. aasta otsus 2004/512/EÜ viisainfosüsteemi (VIS) kehtestamise kohta (ELT L 213, 15.6.2004, lk 5).

5 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 767/2008, mis käsitleb viisainfosüsteemi (VIS) ja liikmesriikidevahelist teabevahetust lühiajaliste viisade kohta (VISi määrus) (ELT L 218, 13.8.2008, lk 60).

eesmärgil VISi andmetele juurdepääsu andmisest on juba olnud kasu vägivaldselt surnud isikute tuvastamisel või uurijatele märkimisväärsete edusammude näol inimkaubanduse, terrorismi ja uimastikaubanduse juhtumite uurimisel. Juurdepääs riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis sisalduvale teabele on vajalik nõukogu raamotsuses 2002/475/JSK[6] nimetatud terroriaktide ja nõukogu raamotsuses 2002/584/JSK[7] sätestatud muude raskete kuritegude ennetamiseks, avastamiseks ja uurimiseks. Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kogutavaid andmeid võib kasutada isikusamasuse kontrollimiseks nii siis, kui kolmanda riigi kodanik on oma dokumendid hävitanud, kui ka juhul, kui õiguskaitseasutused kasutavad kuriteo uurimiseks sõrmejälgi või näokujutist ja tahavad kindlaks teha isikut. Süsteemi võib kasutada ka kriminaaljälitusvahendina tõendite kogumiseks, jälgides kuriteos kahtlustatava või kuriteoohvri reisimarsruute. Seepärast peaksid riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmed olema käesolevas määruses sätestatud tingimustel kättesaadavad liikmesriikide määratud asutustele ja Euroopa Politseiametile (Europol).

(17) Lisaks on Europoli tähtsus liikmesriikide piiriülese kuritegevuse uurimisega tegelevate ametiasutuste vahelises koostöös suur, kuna ta toetab kuritegevuse tõkestamist, analüüsimist ja uurimist terves liidus. Seega peaks ka Europolil olema oma ülesannete raames ja kooskõlas nõukogu otsusega 2009/371/JSK[8] juurdepääs riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmetele.

(18) Juurdepääs riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile terroriaktide ja muude raskete kuritegude ennetamise, avastamise või uurimise eesmärgil kujutab endast sekkumist nende isikute põhiõigusse eraelu puutumatusele ja isikuandmete kaitsele, kelle isikuandmeid töödeldakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis. Kõik sellised sekkumised peavad olema kooskõlas õigusnormidega, mis tuleb sõnastada piisavalt täpselt, et isikud saaksid kohandada oma käitumist, ning need normid peavad kaitsma isikuid omavoli eest ja määrama piisavalt täpselt kindlaks pädevatele asutustele antava kaalutlusõiguse ulatuse ja selle kasutamise korra. Demokraatlikus ühiskonnas peavad kõik sellised sekkumised olema vajalikud õigustatud ja proportsionaalse huvi kaitsmiseks ning proportsionaalsed õiguspärase eesmärgiga, mida tahetakse saavutada.

(19) Andmete võrdlemine latentsete sõrmejälgede ehk kuriteopaigalt leitavate daktüloskoopiliste andmete alusel on politseikoostöö valdkonnas keskse tähtsusega. Võimalusega võrrelda latentseid sõrmejälgi riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis salvestatud sõrmejälgedega juhtudel, kui on piisavalt alust arvata, et kuriteo toimepanija või ohver võib olla selles süsteemis registreeritud, luuakse liikmesriikide õiguskaitseasutustele väga väärtuslik vahend terroriaktide või muude raskete kuritegude ennetamiseks, avastamiseks või uurimiseks näiteks juhul, kui kuriteopaigalt leitavad ainsad tõendid on latentsed sõrmejäljed.

(20) On vaja määrata liikmesriikide pädevad asutused ja keskne juurdepääsupunkt, mille kaudu taotletakse juurdepääsu riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmetele, ning pidada nimekirja määratud asutuste tegevusüksustest, kellel on õigus taotleda sellist

---

6 Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsus 2002/475/JSK terrorismivastase võitluse kohta (EÜT L 164, 22.6.2002, lk 6).

7 Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsus 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT L 190, 18.7.2002, lk 1).

8 Nõukogu 6. aprilli 2009. aasta otsus 2009/371/JSK, millega asutatakse Euroopa Politseiamet (Europol) (ELT L 121, 15.5.2009, lk 37)

juurdepääsu konkreetsel eesmärgil terroriaktide või muude raskete kuritegude ennetamiseks, avastamiseks või uurimiseks.

(21) Määratud asutuse tegevusüksus peaks esitama kesksele juurdepääsupunktile kesksüsteemi salvestatud andmetele juurdepääsu taotluse, mis peaks olema põhjendatud. Määratud asutuste tegevusüksused, kellel on õigus taotleda juurdepääsu riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmetele, ei tohiks tegutseda kontrolliasutustena. Kesksed juurdepääsupunktid peaksid olema määratud asutustest sõltumatud ja nende ülesanne peaks olema tagada sõltumatul viisil käesolevas määruses sätestatud juurdepääsutingimuste range täitmine. Kiireloomulistel erandjuhtudel, kui terroriaktidest või muudest rasketest kuritegudest tulenevale konkreetsele ja tegelikule ohule reageerimine eeldab varajast juurdepääsu süsteemile, peaks kesksel juurdepääsupunktil olema võimalik menetleda taotlust viivitamata ning teha kontroll alles tagantjärele.

(22) Isikuandmete kaitsmiseks ja süstemaatiliste otsingute välistamiseks tuleks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmeid töödelda ainult erijuhtudel ning kui see on vajalik terroriaktide või muude raskete kuritegude ennetamiseks, avastamiseks või uurimiseks. Määratud asutused ja Europol peaksid taotlema juurdepääsu riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile üksnes siis, kui neil on piisavalt alust arvata, et selle abil saadakse teavet, mis aitab olulisel määral kaasa terroriakti või muu raske kuriteo ennetamisele, avastamisele või uurimisele.

(23) Peale selle tuleks juurdepääs riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile terroriaktide või muude raskete kuritegude puhul tundmatute kahtlusaluste, toimepanijate või ohvrite tuvastamiseks võimaldada ainult tingimusel, et otsingud asjaomase liikmesriigi sõrmejälgede andmebaasides ja kõikide teiste liikmesriikide sõrmejälgede automaatse tuvastamise süsteemides nõukogu otsuse 2008/615/JSK[9] alusel ei võimaldanud andmesubjekti isikut kindlaks teha. Lisaks peaks riiki sisenemise ja riigist lahkumise andmetele juurdepääs konkreetse isiku sisenemis- ja lahkumisandmete saamiseks olema nõuetekohaselt põhjendatud.

(24) Isikuandmete tõhusaks võrdlemiseks ja vahetamiseks peaksid liikmesriigid täielikult rakendama ja kohaldama kehtivaid rahvusvahelisi kokkuleppeid, samuti juba kehtivaid isikuandmete vahetamist käsitlevaid liidu õigusakte, eelkõige otsust 2008/615/JSK.

(25) Isikuandmeid ei tohiks säilitada riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis kauem, kui see on vajalik selle süsteemi eesmärkide saavutamiseks. Piirihalduse eesmärgil on asjakohane säilitada kolmandate riikide kodanikega seotud andmeid viis aastat, et vältida vajadust registreerida kolmandate riikide kodanikke korduvalt riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis enne selle perioodi möödumist. Nende kolmandate riikide kodanike kohta, kes on direktiivi 2004/38/EÜ[10] kohaldamisalasse kuuluvate liidu kodanike või liidu õiguse alusel vaba liikumise õigust omavate kolmanda riigi kodanike pereliikmed ja kellel ei ole direktiivis 2004/38/EÜ osutatud elamisloakaarti, on asjakohane säilitada kõik nendega seotud riiki sisenemise ja riigist lahkumise andmed kuni üks aasta pärast viimast riigist lahkumist.

---

9 Nõukogu 23. juuni 2008. aasta otsus 2008/615/JSK piiriülese koostöö tõhustamise kohta, eelkõige seoses terrorismi- ja piiriülese kuritegevuse vastase võitlusega (ELT L 201, 6.8.2008, lk 1).

10 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT L 158, 30.4.2004, lk 77).

(26) Viieaastane säilitustähtaeg on vajalik, et võimaldada piirivalvel teha Schengeni piirieeskirjadega nõutud riskianalüüsi enne reisijale Schengeni alale sisenemise loa andmist. Konsulaarametnikud peavad viisataotluste menetlemisel samuti analüüsima taotlejate varasemate reiside andmeid, et hinnata varasemate viisade kasutamist ja riigis viibimise tingimuste täitmist. Passide tembeldamine asendatakse päringute tegemisega riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmetes. Süsteemis kättesaadavad varasemate reiside andmed peaksid seetõttu hõlmama ajavahemikku, mis on viisa väljaandmise eesmärgil piisav. Viieaastane säilitamistähtaeg vähendab uuesti registreerimise sagedust ja on kasulik kõikidele reisijatele, kuna keskmine piiriületusaeg väheneb ja kontroll piiril muutub kiiremaks. Kontroll piiril kiireneb isegi ainult üks kord Schengeni alale sisenevate reisijate jaoks, sest teised reisijad on riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis juba registreeritud ja neid ei tule süsteemis uuesti registreerida. See säilitamistähtaeg on vajalik ka piiriületuse lihtsustamiseks protsessi kiirendavate meetmete ja iseteenindussüsteemide abil. Selline lihtsustumine sõltub süsteemis registreeritud andmetest. Lühem andmete säilitamise tähtaeg avaldaks negatiivset mõju piiril tehtava kontrolli kestusele. Lühem säilitustähtaeg vähendab ka nende reisijate hulka, kelle piiriületust saab lihtsustada, ning kahjustab seega riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi ülesseatud eesmärki lihtsustada piiriületust.

(27) Sama kaua ehk viis aastat tuleks säilitada andmeid nende isikute kohta, kes ei ole lubatud viibimisaja jooksul liikmesriikide territooriumilt lahkunud, et toetada tuvastamis- ja tagasisaatmismenetlust, ja isikute kohta, kellel on keelatud riiki lühiajaliseks viibimiseks {või ringreisiviisa alusel} siseneda. Andmed tuleks kustutada viie aasta pärast, välja arvatud juhul, kui neid on põhjust kustutada varem.

(28) Tuleks sätestada täpsed normid, mis reguleerivad riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi väljaarendamise ja toimimisega seotud vastutust ning liikmesriikide vastutust ühenduse loomise eest selle süsteemiga. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1077/2011[11] loodud vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suuremahuliste IT-süsteemide operatiivjuhtimise amet peaks vastutama keskse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi väljaarendamise ja operatiivjuhtimise eest kooskõlas käesoleva määrusega ning määruse (EL) nr 1077/2011 asjaomaseid sätteid tuleks vastavalt muuta.

(29) Tuleks ette näha normid, mis käsitlevad liikmesriikide vastutust käesoleva määruse rikkumisega tekitatud kahju korral.

(30) Isikuandmete töötlemise suhtes liikmesriikides käesoleva määruse alusel kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 95/46/EÜ[12], välja arvatud juhul, kui andmeid töötlevad liikmesriikide määratud asutused või kontrolliasutused terroriaktide või muude raskete kuritegude ennetamiseks, avastamiseks või uurimiseks.

(31) Kui liikmesriikide ametiasutused töötlevad isikuandmeid käesoleva määruse kohaselt terroriaktide või muude raskete kuritegude ennetamiseks, avastamiseks või uurimiseks,

---

[11] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta määrus (EL) nr 1077/2011, millega asutatakse Euroopa amet vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suuremahuliste IT-süsteemide operatiivjuhtimiseks (ELT L 286, 1.11.2011, lk 1).

[12] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiv 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31).

tuleks rakendada siseriiklike õigusaktidega kehtestatud isikuandmete kaitse norme, mis on kooskõlas nõukogu raamotsusega 2008/977/JSK[13] .

(32) Isikuandmeid, mida liikmesriigid saavad käesoleva määruse kohaselt, ei tohi edastada ega teha kättesaadavaks kolmandale riigile, rahvusvahelisele organisatsioonile ega liidus või väljaspool seda loodud eraõiguslikule üksusele, välja arvatud siis, kui see on konkreetsel juhul vajalik, et aidata tuvastada kolmanda riigi kodanikku seoses tema tagasisaatmisega, ja rangetel tingimustel.

(33) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 45/2001[14] kohaldatakse liidu institutsioonide ja asutuste tegevuse suhtes, kui nad täidavad riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi operatiivjuhtimise eest vastutajatena oma ülesandeid.

(34) Kooskõlas direktiivi 95/46/EÜ artikliga 28 loodud sõltumatud järelevalveasutused peaksid jälgima, et liikmesriigid töötleksid isikuandmeid õiguspäraselt, ning määrusega (EÜ) nr 45/2001 ametisse nimetatud Euroopa andmekaitseinspektor peaks jälgima liidu institutsioonide ja asutuste tegevust seoses isikuandmete töötlemisega. Euroopa andmekaitseinspektor ja järelevalveasutused peaksid tegema riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi üle järele valvates koostööd.

(35) Kooskõlas nõukogu raamotsuse 2008/977/JSK artikliga 25 loodud riiklikud järelevalveasutused peaksid jälgima, et liikmesriigid töötlevad isikuandmeid õiguskaitse eesmärgil seaduslikult, ning kooskõlas otsuse 2009/371/JSK artikliga 33 loodud riiklikud järelevalveasutused peaksid jälgima Europoli tegevuse seaduslikkust isikuandmete töötlemisel.

(36) „[...] Vastavalt määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 28 lõikele 2 on konsulteeritud Euroopa andmekaitseinspektoriga, kes esitas oma arvamuse […].

(37) Ettepanekuga kehtestatakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile juurdepääsu ranged normid ja vajalikud kaitsemeetmed. Sellega nähakse ka ette üksikisikute õigused pääseda ligi oma andmetele, neid parandada ja kustutada ning nende õigus õiguskaitsevahendile, eelkõige kohtulikule õiguskaitsevahendile, ning avalike sõltumatute asutuste poolne järelevalve andmete töötlemise üle. Käesolevas määruses võetakse seega arvesse põhiõigusi ja järgitakse Euroopa Liidu põhiõiguste hartas sätestatud põhimõtteid, eelkõige õigust inimväärikusele (harta artikkel 1), orjapidamise ja sunniviisilise töö keeld (harta artikkel 5), õigust vabadusele ja turvalisusele (harta artikkel 6), era- ja perekonnaelu austamist (harta artikkel 7), isikuandmete kaitset (harta artikkel 8), diskrimineerimiskeeldu (harta artikkel 21), lapse õigusi (harta artikkel 24), eakate õigusi (harta artikkel 25), puuetega inimeste õigusi (harta artikkel 26) ja õigust tõhusale õiguskaitsevahendile (harta artikkel 47).

(38) Tõhusa järelevalve tagamiseks käesoleva määruse kohaldamise üle tuleb seda korrapäraste ajavahemike järel hinnata. Liikmesriigid peaksid kehtestama normid käesoleva määruse rikkumise korral kohaldatavate karistuste kohta ja tagama nende rakendamise.

---

13 Nõukogu 27. novembri 2008. aasta raamotsus 2008/977/JSK kriminaalasjades tehtava politsei- ja õigusalase koostöö raames töödeldavate isikuandmete kaitse kohta (ELT L 350, 30.12.2008, lk 60).

14 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1).

(39) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011[15].

(40) Ühise riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kehtestamist ning andmete kasutamise ühiste kohustuste, tingimuste ja korra loomist ei suuda liikmesriigid piisaval määral saavutada ning meetmete ulatust ja mõju silmas pidades on need paremini saavutatavad liidu tasandil kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Mainitud artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(41) Pärast riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõttu tuleks muuta Schengeni lepingut rakendava konventsiooni artikli 20 lõiget 2, sest see on vastuolus Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 77 lõike 2 punktidega a ja c, kuna ühine viisapoliitika ei saa põhineda liikmesriikide sõlmitud kahepoolsete viisanõudest loobumise lepingute olemasolul või puudumisel ning kolmandate riikide kodanike lubatud viibimisaeg ei tohiks sõltuda selliste kahepoolsete lepingute arvust ega sisust. Pealegi ei saaks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem võtta arvesse ega arvutada sellistele lepingutele tuginevate viisanõudest vabastatud kolmandate riikide kodanike lubatud viibimisaja kestust ning need lepingud tuleks tühistada.

(42) Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kavandatud kulud on väiksemad kui Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 515/2014 e-piiride jaoks ettenähtud eelarve[16]. Pärast käesoleva määruse vastuvõtmist peaks komisjon seega summa, mis on praegu ette nähtud üle välispiiride toimuvate rändevoogude haldamist toetavate IT-süsteemide väljaarendamiseks, vastavalt määruse (EL) nr 515/2014 artikli 5 lõike 5 punktile b delegeeritud õigusaktiga ümber jaotama.

(43) Käesolev määrus, millega luuakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem, asendab kolmandate riikide kodanike passide tembeldamise kohustuse, mida kohaldavad kõik ühinevad liikmesriigid. Schengeni alal lubatud viibimisaja kestuse arvutamisel ei tohiks võtta arvesse viibimist liikmesriikides, mis ei kohalda veel täielikult Schengeni *acquis*'d kooskõlas oma vastava ühinemisaktiga. Sellised liikmesriigid peaksid registreerima kolmandate riikide kodanike riigis viibimise riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis, kuid süsteemi automaatkalkulaator ei tohiks seda arvestada lubatud viibimisaja osana.

(44) Käesolev määrus ei piira direktiivi 2004/38/EÜ kohaldamist.

(45) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav. Kuna käesolev määrus põhineb Schengeni *acquis*'l, otsustab Taani kõnealuse protokolli artikli 4 kohaselt kuue kuu jooksul pärast nõukogu otsuse tegemist käesoleva määruse kohta, kas ta rakendab seda oma siseriiklikus õiguses või mitte.

---

15 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide tehtava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

16 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta määrus (EL) nr 515/2014, millega luuakse Sisejulgeolekufondi osana välispiiride ja viisade rahastamisvahend ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 574/2007/EÜ (ELT L 150, 20.5.2014, lk 143).

(46) Käesolev määrus kujutab endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist, milles Ühendkuningriik ei osale vastavalt nõukogu otsusele 2000/365/EÜ[17]; Seetõttu ei osale Ühendkuningriik käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.

(47) Käesolev määrus kujutab endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist, milles Iirimaa ei osale vastavalt nõukogu otsusele 2002/192/EÜ[18]; seetõttu ei osale Iirimaa käesoleva määruse vastuvõtmisel, see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.

(48) Islandi ja Norra puhul kujutab käesolev määrus endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel sõlmitud lepingu (viimase kahe riigi osalemiseks Schengeni acquis' sätete rakendamises, kohaldamises ja edasiarendamises[19]) tähenduses, mis kuuluvad nõukogu otsuse 1999/437/EÜ[20] artikli 1 punktis A osutatud valdkonda.

(49) Šveitsi puhul kujutab käesolev määrus endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepingu (Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega[21]) tähenduses, mis kuuluvad nõukogu otsuse 1999/437/EÜ artikli 1 punktis A osutatud valdkonda koostoimes nõukogu otsuse 2008/146/EÜ[22] artikliga 3 ja nõukogu otsuse 2008/149/JSK[23] artikliga 3.

(50) Liechtensteini puhul kujutab käesolev määrus endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahel allakirjutatud protokolli (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega[24]) tähenduses, mis kuuluvad nõukogu otsuse 1999/437/EÜ artikli 1 punktis A osutatud valdkonda koostoimes nõukogu otsuse 2011/350/EL[25] artikliga 3 ja nõukogu otsuse 2011/349/EL[26] artikliga 3.

---

17 Nõukogu 29. mai 2000. aasta otsus 2000/365/EÜ Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi taotluse kohta võtta osa teatavatest Schengeni *acquis*' sätetest (EÜT L 131, 1.6.2000, lk 43).

18 Nõukogu 28. veebruari 2002. aasta otsus 2002/192/EÜ Iirimaa taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis*' sätetes (EÜT L 64, 7.3.2002, lk 20).

19 EÜT L 176, 10.7.1999, lk 36.

20 Nõukogu 17. mai 1999. aasta otsus 1999/437/EÜ Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel sõlmitud lepingu teatavate rakenduseeskirjade kohta nende kahe riigi ühinemiseks Schengeni *acquis*' sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (EÜT L 176, 10.7.1999, lk 31).

21 ELT L 53, 27.2.2008, lk 52.

22 Nõukogu 28. jaanuari 2008. aasta otsus 2008/146/EÜ sõlmida Euroopa Ühenduse nimel Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vaheline leping Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (ELT L 53, 27.2.2008, lk 1).

23 Nõukogu 28. jaanuari 2008. aasta otsus 2008/149/JSK sõlmida Euroopa Liidu nimel Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vaheline leping Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (ELT L 53, 27.2.2008, lk 50).

24 ELT L 160, 18.6.2011, lk 21.

25 Nõukogu 7. märtsi 2011. aasta otsus 2011/350/EL Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise protokolli (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega) Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta, seoses sisepiiridel tehtavate kontrollide kaotamise ja isikute liikumisega (ELT L 160, 18.6.2011, lk 19). .

(51) Käesolev määrus on Schengeni *acquis*'l põhinev või sellega muul viisil seotud akt 2003. aasta ühinemisakti artikli 3 lõike 2, 2005. aasta ühinemisakti artikli 4 lõike 2 ja 2011. aasta ühinemisakti artikli 4 lõike 2 tähenduses,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK
Üldsätted

Artikkel 1
Reguleerimisese

1. Käesoleva määrusega luuakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem, et registreerida ja salvestada teave liikmesriikide välispiire ületavate kolmandate riikide kodanike sisenemise ja lahkumise kuupäeva, kellaaja ja koha kohta, eesmärgiga arvutada nende riigis viibimise kestus ja edastada liikmesriikidele hoiatusteade lubatud viibimisaja lõppemise kohta, ning registreerida nendele kolmandate riikide kodanikele antud sisenemiskeelu kuupäev, kellaaeg ja koht, kellel on keelatud riiki lühiajaliseks viibimiseks {või ringreisiviisa alusel} siseneda, samuti registreerida sisenemiskeelu andnud liikmesriigi asutus ja sisenemiskeelu põhjused.

2. Käesoleva määruse IV peatükis sätestatakse ka tingimused, mille kohaselt võivad liikmesriikide määratud õiguskaitseasutused ja Euroopa Politseiamet (Europol) saada juurdepääsu päringute tegemiseks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis terroriaktide või muude raskete kuritegude ennetamise, avastamise ja uurimise eesmärgil.

Artikkel 2
Kohaldamisala

1. Käesolevat määrust kohaldatakse kolmandate riikide kodanike suhtes, kellele on antud liikmesriikide territooriumil lühiajalise viibimise luba {või ringreisiviisa} ja keda liikmesriikide välispiiride ületamisel kontrollitakse määruse (EL) nr 2016/399 kohaselt. Seda määrust kohaldatakse liikmesriikide territooriumile sisenevate ja sealt lahkuvate kolmandate riikide kodanike suhtes, kes on direktiivi 2004/38/EÜ kohaldamisalasse kuuluvate liidu kodanike või liidu õiguse alusel vaba liikumise õigust omavate kolmanda riigi kodanike pereliikmed ja kellel ei ole direktiivis 2004/38/EÜ osutatud elamisloakaarti.

2. Käesolevat määrust kohaldatakse ka nende kolmandate riikide kodanike suhtes, kellel keelatakse siseneda liikmesriikide territooriumile lühiajaliseks viibimiseks {või ringreisiviisa alusel} kooskõlas määruse (EL) nr 2016/399 artikliga 14.

3. Käesolevat määrust ei kohaldata järgmiste isikute suhtes:

---

[26] Nõukogu 7. märtsi 2011. aasta otsus 2011/349/EL Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise protokolli (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega) Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta, eelkõige seoses õigusalase koostööga kriminaalasjades ja politseikoostööga (ELT L 160, 18.6.2011, lk 1).

(a) liidu kodanike pereliikmed, kelle suhtes kohaldatakse direktiivi 2004/38/EÜ ja kellel on nimetatud direktiivi kohane elamisloakaart;

(b) liidu õiguse alusel vaba liikumise õigust omavate kolmandate riikide kodanike pereliikmed, kellel on direktiivi 2004/38/EÜ kohane elamisloakaart;

(c) määruse (EL) nr 2016/399 artikli 2 punktis 16 osutatud elamisloa omanikud, välja arvatud eespool punktides a ja b nimetatud isikud;

(d) pikaajalise viisa omanikud;

(e) Andorra, Monaco ja San Marino kodanikud;

(f) isikud või isikute kategooriad, kes on määruse (EL) nr 2016/399 artikli 6a lõike 3 punktide d, e ja f kohasest kohustusest vabastatud või kelle suhtes kohaldatakse lihtsustatud piiriületust.

Käesolevat määrust ei kohaldata esimese lõigu punktides a ja b osutatud pereliikmete suhtes isegi siis, kui nad ei reisi koos ega ühine liidu kodanikuga või vaba liikumise õigust omava kolmanda riigi kodanikuga.

4. Käesoleva määruse sätteid, mis käsitlevad riigis viibimise kestuse arvutamist ja liikmesriikidele hoiatusteate edastamist lubatud viibimisaja lõppemise kohta, ei kohaldata nende kolmandate riikide kodanike suhtes, kes on direktiivi 2004/38/EÜ kohaldamisalasse kuuluvate liidu kodanike või liidu õiguse alusel vaba liikumise õigust omavate kolmanda riigi kodanike pereliikmed ja kellel ei ole direktiivis 2004/38/EÜ osutatud elamisloakaarti.

Artikkel 3
Mõisted

1. Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

(1) „välispiirid” – välispiirid, nagu on määratletud määruse (EL) nr 2016/399 artikli 2 lõikes 2;

(2) „piirivalveasutused” – pädevad asutused, kellele on siseriikliku õiguse alusel tehtud ülesandeks kontrollida vastavalt määrusele (EL) nr 2016/399 isikuid välispiiripunktides;

(3) „sisserändeasutused” – pädevad asutused, kellele on siseriikliku õiguse alusel tehtud ülesandeks analüüsida tingimusi ja teha otsuseid seoses kolmandate riikide kodanike viibimisega liikmesriikide territooriumil;

(4) „viisasid väljastavad asutused” – pädevad asutused, sealhulgas viisasid väljastavad keskasutused ja välispiiril viisade väljastamise eest vastutavad asutused, kes igas liikmesriigis vastutavad viisataotluste läbivaatamise ning nende kohta otsuste vastuvõtmise eest või viisade kehtetuks tunnistamise, tühistamise või pikendamise kohta tehtavate otsuste vastuvõtmise eest;

(5) „kolmanda riigi kodanik” – iga isik, kes ei ole liidu kodanik aluslepingu artikli 20 tähenduses, välja arvatud isikud, kellel on ühelt poolt liidu või liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt kolmandate riikide vaheliste lepingute alusel samaväärne vaba liikumise õigus kui liidu kodanikel;

(6) „reisidokument” – pass või sellega samaväärne dokument, mis lubab selle kasutajal ületada välispiiri ning kuhu võib kanda viisa;

(7) „lühiajaline viibimine” – viibimine liikmesriigi territooriumil kuni 90 päeva 180 päeva jooksul;

(8) „lühiajalise viibimise viisa” – liikmesriigi väljaantud luba kavandatud viibimiseks liikmesriigi territooriumil kuni 90 päeva 180 päeva jooksul;

(9) „ringreisiviisa” – liikmesriigi väljaantud luba kavandatud viibimiseks kahe või enama liikmesriigi territooriumil üle 90 päeva 180 päeva jooksul, tingimusel et taotleja ei kavatse viibida samas liikmesriigis üle 90 päeva 180 päeva jooksul;

(10) „vedaja” – füüsiline või juriidiline isik, kelle tööks on reisijate vedamine;

(11) „vastutav liikmesriik” – liikmesriik, kes on sisestanud andmed riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi;

(12) „isikusamasuse kontroll” – andmekogumite võrdlemise protsess väidetava isikusamasuse kindlakstegemiseks (üks ühele kontroll);

(13) „tuvastamine” – isikusamasuse kindlakstegemise protsess andmebaasis tehtava otsingu kaudu, mille käigus võrreldakse andmeid mitmete andmekogumitega (üks-mitmele kontroll);

(14) „tähtnumbrilised andmed” – tähtede, numbrite, erimärkide, tühikute ja kirjavahemärkidena esitatud andmed;

(15) „sõrmejälgede andmed” – olemasolu korral parema käe ja selle puudumisel vasaku käe nimetissõrme, keskmise sõrme, neljanda sõrme ja väikese sõrme sõrmejälje või latentse sõrmejälje andmed;

(16) „näokujutis” – näo digitaalne kujutis, mille eraldusvõime ja kvaliteet on piisavad automaatseks biomeetriliseks võrdlemiseks;

(17) „biomeetrilised andmed” – sõrmejälgede andmed ja näokujutis;

(18) „viibimisaja ületaja” – kolmanda riigi kodanik, kes ei täida või enam ei täida liikmesriikide territooriumil lühiajalise viibimise kestusega seotud tingimusi;

(19) „eu-LISA” – määrusega (EL) nr 1077/2011 asutatud vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suuremahuliste IT-süsteemide operatiivjuhtimise Euroopa amet;

(20) „Frontex” – määrusega (EÜ) nr 2007/2004 asutatud Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuur;

(21) „järelevalveasutus” – vastavalt direktiivi 95/46/EÜ artiklile 28 asutatud järelevalveasutus;

(22) „riiklik järelevalveasutus” – seoses õiguskaitse eesmärgiga vastavalt nõukogu raamotsuse 2008/977/JSK artiklile 25 asutatud järelevalveasutus;

(23) „riiklik järelevalveorgan” – vastavalt otsuse 2009/371/JSK artiklile 33 asutatud järelevalveasutus;

(24) „riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmed” – kõik artiklite 13, 14, 15, 16, 17 ja 18 kohaselt kesksüsteemi salvestatud andmed;

(25) „õiguskaitse” – terroriaktide või muude raskete kuritegude ennetamine, avastamine või uurimine;

(26) „terroriakt” – siseriikliku õiguse rikkumine, mis vastab nõukogu raamotsuse 2002/475/JSK artiklites 1–4 osutatud õigusrikkumistele või on nendega samaväärne;

(27) „rasked kuriteod” – õigusrikkumised, mis vastavad raamotsuse 2002/584/JSK artikli 2 lõikes 2 osutatud kuritegudele või on nendega samaväärsed ning on siseriikliku õiguse kohaselt karistatavad vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetmega, mille maksimaalne pikkus on vähemalt kolm aastat.

2. Direktiivi 95/46/EÜ artiklis 2 määratletud mõistetel on käesolevas määruses sama tähendus, kui liikmesriikide ametiasutused töötlevad isikuandmeid käesoleva määruse artiklis 5 sätestatud eesmärgil.

3. Raamotsuse 2008/977/JSK artiklis 2 määratletud mõistetel on käesolevas määruses sama tähendus, kui liikmesriikide ametiasutused töötlevad isikuandmeid õiguskaitse eesmärgil.

Artikkel 4
Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõtt

Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suuremahuliste IT-süsteemide operatiivjuhtimise amet (edaspidi „eu-LISA”) arendab välja riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi, sealhulgas artikli 14 lõike 1 punktis f ja artiklis 15 osutatud biomeetriliste andmete töötlemiseks vajalikud funktsioonid ning tagab nende operatiivjuhtimise.

Artikkel 5
Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi eesmärk

Registreerides ja salvestades välispiire ületavate kolmandate riikide kodanike sisenemise ja lahkumise ning neile antud sisenemiskeeldude kuupäeva, kellaaja ja koha ning andes liikmesriikidele juurdepääsu nendele andmetele, on riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi eesmärk:

(a) tõhustada piiril tehtavaid kontrolle liikmesriikide territooriumil lühiajalise viibimise luba {või ringreisiviisat} omavate kolmandate riikide kodanike sisenemisel ja lahkumisel nende lubatud viibimisaja kestuse arvutamise ja sellest kinnipidamise kontrollimise teel;

(b) aidata tuvastada isikuid, kes ei täida või enam ei täida liikmesriikide territooriumile sisenemise või seal viibimise tingimusi;

(c) võimaldada tuvastada ja avastada viibimisaja ületajad (ka riigi territooriumil) ning anda liikmesriikide pädevatele asutustele võimalus võtta asjakohaseid meetmeid, sealhulgas tagasisaatmisvõimaluste suurendamiseks;

(d) võimaldada elektrooniliselt kontrollida sisenemiskeelde riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis;

(e) vabastada piiril kontrolli tegevad töötajad ja vahendid selliste kontrollide tegemisest, mida saab automatiseerida, ja võimaldada suuremat keskendumist kolmandate riikide kodanike hindamisele;

(f) anda konsulaatidele juurdepääs teabele varasemate viisade seadusliku kasutuse kohta;

(g) teavitada kolmandate riikide kodanikke lubatud viibimisaja kestusest;

(h) teha statistikat kolmandate riikide kodanike sisenemiste ja lahkumiste, sisenemiskeeldude ja viibimisaja ületamiste kohta, et parandada viibimisaja ületamise riski hindamist ja toetada liidu rändepoliitika tõenduspõhist kujundamist;

(i) võidelda identiteedipettusega;

(j) aidata ennetada, avastada ja uurida terroriakte ja muid raskeid kuritegusid;

(k) võimaldada tuvastada ja kinni pidada välispiire ületavaid terroriste ning kuriteo kahtlusaluseid ja ohvreid;

(l) võimaldada saada terrorismi või raske kuriteo uurimiseks teavet terroristide ning kuriteo kahtlusaluste ja ohvrite varasemate reiside kohta.

Artikkel 6
Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi tehniline ülesehitus

1. Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem koosneb järgmistest elementidest:

(a) kesksüsteem;

(b) iga liikmesriigi ühtne riiklik liides, mis põhineb ühtsel tehnilisel kirjeldusel ja on kõikidel liikmesriikidel ühesugune ning võimaldab ühendada kesksüsteemi liikmesriikide piiritaristutega;

(c) turvaline sidekanal riiki sisenemise ja riigist lahkumise kesksüsteemi ja keskse VISi vahel;

(d) sidetaristu kesksüsteemi ja ühtsete riiklike liideste vahel.

2. Riiki sisenemise ja riigist lahkumise kesksüsteemi haldab eu-LISA oma kahes tehnilises keskuses. Ta tagab käesoleva määrusega ette nähtud funktsioonide toimimise vastavalt artikli 34 lõikes 3 seoses kättesaadavuse, kvaliteedi ja kiirusega sätestatud tingimustele.

3. Ilma et see piiraks komisjoni otsuse 2008/602/EÜ[27] kohaldamist, on riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi sidetaristu teatavad riistvara- ja tarkvarakomponendid otsuse 2004/512/EÜ artikli 1 lõikes 2 osutatud VISi sidetaristuga ühised. Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi jaoks luuakse eraldi virtuaalne privaatvõrk lisaks VISi olemasolevale

[27] Komisjoni 17. juuni 2008. aasta otsus 2008/602/EÜ, millega määratakse väljatöötamisetapiks kindlaks VISi riikide liideste ning keskinfosüsteemi ja riikide liideste vahelise sideinfrastruktuuri füüsiline ülesehitus ning neile esitatavad nõuded (ELT L 194, 23.7.2008, lk 3).

virtuaalsele privaatvõrgule, et tagada VISi ning riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmete loogiline lahusus.

Artikkel 7
Koostalitlusvõime VISiga

1. eu-LISA loob riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi ja VISi koostalitlusvõime tagamiseks riiki sisenemise ja riigist lahkumise kesksüsteemi ja keskse VISi vahel turvalise sidekanali. Süsteemidevaheline otsene päringute tegemine on võimalik ainult siis, kui see on nii käesoleva määrusega kui ka määrusega (EÜ) nr 767/2008 ette nähtud.

2. Koostalitlusvõime võimaldab riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutavatel piirivalveasutustel teha selle süsteemi kaudu päringuid VISis eesmärgiga:

   (a) võtta ja importida viisaga seotud andmed otse VISist, et luua riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis viisaomaniku isiklik toimik või seda ajakohastada kooskõlas käesoleva määruse artiklitega 13, 14 ja 16 ning määruse (EÜ) nr 767/2008 artikliga 18a;

   (b) võtta ja importida viisaga seotud andmed otse VISist, et ajakohastada viisa kehtetuks tunnistamisel, tühistamisel või pikendamisel riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kooskõlas käesoleva määruse artikliga 17 ning määruse (EÜ) nr 767/2008 artiklitega 13, 14 ja 18a;

   (c) kontrollida viisa autentsust ja kehtivust või liikmesriikide territooriumile sisenemise tingimuste täitmist vastavalt määruse (EL) nr 2016/399 artiklile 6, nagu on sätestatud käesoleva määruse artiklis 21 ja määruse (EÜ) nr 767/2008 artikli 18 lõikes 2;

   (d) kontrollida välispiiril, kas viisanõudest vabastatud kolmanda riigi kodanik on registreeritud VISis kooskõlas käesoleva määruse artikliga 21 ja määruse (EÜ) nr 767/2008 artikliga 19a;

   (e) kontrollida välispiiril viisaomaniku isikusamasust VISis olevate sõrmejälgede alusel kooskõlas käesoleva määruse artikliga 21 ja määruse (EÜ) nr 767/2008 artikli 18 lõikega 6, kui viisaomaniku isikusamasust ei saa kontrollida riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi abil.

3. Koostalitlusvõime võimaldab VISi kasutavatel viisasid väljastavatel asutustel teha selle süsteemi kaudu päringuid riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis eesmärgiga:

   (a) vaadata läbi viisataotlusi ja võtta vastu otsuseid nende taotluste kohta kooskõlas käesoleva määruse artikliga 22 ja määruse (EÜ) nr 767/2008 artikli 15 lõikega 4;

   (b) ajakohastada viisa kehtetuks tunnistamisel, tühistamisel või pikendamisel riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi viisaga seotud andmeid kooskõlas käesoleva määruse artikliga 17 ning määruse (EÜ) nr 767/2008 artiklitega 13 ja 14.

Artikkel 8
Juurdepääs riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile andmete sisestamiseks, muutmiseks, kustutamiseks ja päringute tegemiseks

1. Juurdepääs riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile artiklites 13, 14, 15, 17 ja 18 osutatud andmete sisestamiseks, muutmiseks, kustutamiseks ja päringute tegemiseks

antakse üksnes liikmesriikide nende asutuste nõuetekohaselt volitatud töötajatele, kes on pädevad saavutama artiklites 21–32 sätestatud eesmärke. Juurdepääs tagatakse ainult sellises ulatuses, mis on vajalik kõnealuste ülesannete täitmiseks kooskõlas nimetatud eesmärkidega ja on proportsionaalne taotletavate eesmärkidega.

2. Iga liikmesriik määrab riiklikud pädevad asutused, sealhulgas piirivalveasutused, viisasid väljastavad asutused ja sisserändeasutused. Nõuetekohaselt volitatud töötajatel on juurdepääs riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile andmete sisestamiseks, muutmiseks, kustutamiseks või päringute tegemiseks. Iga liikmesriik edastab eu-LISA-le viivitamata nende asutuste nimekirja. Selles nimekirjas täpsustatakse, millisel eesmärgil pääseb iga asutus ligi riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmetele.

Kolme kuu jooksul pärast riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõttu vastavalt artiklile 60 avaldatakse nende asutuste koondnimekiri *Euroopa Liidu Teatajas*. Nimekirja muutmise korral avaldab eu-LISA kord aastas ajakohastatud koondnimekirja.

Artikkel 9
Üldpõhimõtted

1. Kõik pädevad asutused, kellel on riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile juurdepääsu õigus, tagavad, et riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutamine on vajalik, asjakohane ja proportsionaalne.

2. Kõik pädevad asutused tagavad, et nad ei diskrimineeri riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutamisel kolmandate riikide kodanikke soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse pärast ning austavad täiel määral nende inimväärikust ja puutumatust. Erilist tähelepanu pööratakse laste, eakate ja puudega inimeste eriolukorrale. Lapse andmete otsimisel seatakse eelkõige esikohale lapse huvid.

Artikkel 10
Automaatkalkulaator ja kohustus teavitada kolmandate riikide kodanikke järelejäänud lubatud viibimisajast

1. Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem sisaldab automaatkalkulaatorit, mis näitab iga sellise riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud kolmanda riigi kodaniku määruse (EL) nr 2016/399 artikli 6 lõike 1 kohast maksimaalset lubatud viibimisaega, kellel on lühiajalise viibimise luba {või ringreisiviisa}.

Kalkulaatorit ei kohaldata nende kolmandate riikide kodanike suhtes, kes on direktiivi 2004/38/EÜ kohaldamisalasse kuuluvate liidu kodanike või liidu õiguse alusel vaba liikumise õigust omavate kolmanda riigi kodanike pereliikmed ja kellel ei ole direktiivis 2004/38/EÜ osutatud elamisloakaarti.

2. Automaatkalkulaator:

a) teatab pädevatele asutustele isiku riiki sisenemisel lubatud viibimisaja ja seda, kas ühe- või mitmekordse viisaga lubatud sisenemiste arvu on eelnevalt kasutatud;

c) tuvastab lahkumisel need kolmandate riikide kodanikud, kes on ületanud lubatud viibimisaja.

3. Piirivalveasutus teavitab kolmanda riigi kodanikku lubatud viibimispäevade maksimumarvust, mille puhul võetakse arvesse viisaga {või ringreisiviisaga} lubatud sisenemiste arvu ja viibimisaja kestust, kooskõlas määruse (EL) nr 2016/399 artikli 8 lõikega 9.

4. Schengeni alal lubatud viibimisaja kestuse arvutamisel ei arvestata viibimist liikmesriikides, mis ei kohalda veel täielikult Schengeni *acquis*'d kooskõlas oma vastava ühinemisaktiga. Sellised liikmesriigid registreerivad kolmandate riikide kodanike riigis viibimise riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis. Süsteemi automaatkalkulaator ei arvesta siiski lubatud viibimisaja osana viibimist liikmesriikides, mis ei kohalda veel täielikult Schengeni *acquis*'d.

Artikkel 11
Teavitusmehhanism

1. Sisenemise ja lahkumise süsteemi kuulub mehhanism, mis tuvastab kohe pärast lubatud viibimisaja lõppemist automaatselt, millistes piiriületusandmetes puuduvad andmed lahkumise kohta, ning kanded, mille puhul maksimaalne lubatud viibimisaeg on ületatud.

2. Süsteemi loodud nimekiri, mis sisaldab artiklites 14 ja 15 osutatud andmeid kõikide tuvastatud viibimisaja ületajate kohta, on kättesaadav määratud riiklikele pädevatele asutustele.

Artikkel 12
Veebiteenus

1. Selleks et kolmandate riikide kodanikel oleks igal ajal võimalik kontrollida oma järelejäänud lubatud viibimisaega, võimaldab turvalise juurdepääsuga veebiteenus, mida eu-LISA haldab oma kahes tehnilises keskuses, nendel kolmandate riikide kodanikel sisestada artikli 14 lõike 1 punkti b kohaselt nõutavad andmed koos eeldatavate sisenemis- ja lahkumiskuupäevadega. Veebiteenus annab nende põhjal neile vastuse, kas kõik on korras või mitte. Veebiteenus kasutab eraldi andmebaasi, mis on ette nähtud ainult andmetega tutvumiseks ja mida ajakohastatakse kord päevas, tehes ühesuunalise väljavõtte vähimatest vajalikest riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmetest.

2. Vedajad võivad kasutada lõikes 1 osutatud turvalise juurdepääsuga veebiteenust, et kontrollida, kas ühe- või mitmekordset viisat omavad kolmandate riikide kodanikud on viisat juba kasutanud või mitte. Vedaja sisestab artikli 14 lõike 1 punktis d nimetatud andmed. Veebiteenus annab nende põhjal vedajatele vastuse, kas kõik on korras või mitte. Vedajad võivad saadetud teabe ja saadud vastuse salvestada**.**

3. Veebiteenuse kasutustingimuste üksikasjalikud normid ja veebiteenuse suhtes kohaldatavad andmekaitse- ja andmeturbenormid võetakse vastu artikli 61 lõikes 2 sätestatud kontrollimenetluse kohaselt.

II PEATÜKK
Andmete sisestamine ja kasutamine piirivalveasutustes

Artikkel 13
Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmete sisestamise kord

1. Piirivalveasutused kontrollivad kooskõlas artikliga 21 kolmanda riigi kodaniku isikusamasust ja seda, kas tema kohta on eelnevalt loodud riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis isiklik toimik. Kui kolmanda riigi kodanik kasutab iseteenindussüsteemi andmete eelregistreerimiseks või piiril tehtava kontrolli tegemiseks, võib kontrolli teha iseteenindussüsteemi abil.

2. Kui isiklik toimik on eelnevalt loodud, ajakohastab piirivalveasutus vajaduse korral isikliku toimiku andmeid, sisestab iga sisenemise ja lahkumise kohta piiriületusandmed kooskõlas artiklitega 14 ja 15 või sisenemiskeelud kooskõlas artikliga 16. Need andmed seotakse asjaomase kolmanda riigi kodaniku isikliku toimikuga. Vajaduse korral lisatakse isiklikku toimikusse artikli 17 lõikes 1 osutatud andmed ning asjaomase isiku piiriületusandmetele artikli 17 lõigetes 3 ja 4 osutatud andmed. Kolmanda riigi kodaniku isiklikku toimikusse lisatakse reisidokumendid ja isikuandmed, mida kolmanda riigi kodanik seaduslikult kasutab. Juhul kui toimik on eelnevalt registreeritud ja kolmanda riigi kodanik esitab reisidokumendi, mis erineb eelnevalt registreeritud reisidokumendist, ajakohastatakse ka artikli 14 lõike 1 punktis f osutatud andmed, kui uue reisidokumendi kiibil salvestatud näokujutist saab elektrooniliselt üle kanda.

3. Viisaomaniku isikliku toimiku loomise või ajakohastamise vajaduse korral võivad piirivalveasutused võtta ja importida artikli 14 lõike 1 punktides d, e, ja g sätestatud andmed otse VISist kooskõlas määruse (EÜ) nr 767/2008 artikliga 18a.

4. Kui kolmanda riigi kodanikku ei ole riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis varem registreeritud, loob piirivalveasutus asjaomase isiku isikliku toimiku, sisestades vastavalt vajadusele artiklites 14, 15 ja 16 osutatud andmed.

5. Kui kolmanda riigi kodanik kasutab andmete eelregistreerimiseks iseteenindussüsteemi, kohaldatakse määruse (EL) nr 2016/399 artiklit 8c. Sel juhul võib kolmanda riigi kodanik eelregistreerida isikliku toimiku andmed või vajaduse korral andmed, mida tuleb ajakohastada. Piirivalve peab need andmed kinnitama, kui kooskõlas määrusega (EL) nr 2016/399 on tehtud otsus anda sisenemisluba või sisenemiskeeld. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud kontroll tehakse iseteenindussüsteemi abil. Artikli 14 lõike 1 punktides d, e, ja g loetletud andmeid võib võtta ja importida otse VISist.

6. Kui kolmanda riigi kodanik kasutab piiril tehtava kontrolli tegemiseks iseteenindussüsteemi, kohaldatakse määruse (EL) nr 2016/399 artiklit 8d. Sellisel juhul tehakse käesoleva artikli lõikes 1 osutatud kontrolli iseteenindussüsteemi abil.

7. Kui kolmanda riigi kodanik kasutab välispiiri ületamiseks e-väravat, kohaldatakse määruse (EL) nr 2016/399 artiklit 8d. Sellisel juhul registreeritakse asjaomased sisenemis- ja lahkumisandmed ning seotakse need asjaomase isikliku toimikuga e-värava abil.

8. Isikliku toimiku loomise või artikli 14 lõike 1 punktis f osutatud näokujutise ajakohastamise vajaduse korral võib näokujutise võtta üksnes masinloetavast reisidokumendist elektrooniliselt ja sisestada isiklikku toimikusse üksnes siis, kui on kindlaks tehtud, et masinloetava reisidokumendi kiibil salvestatud näokujutis vastab asjaomase kolmanda riigi kodaniku tegelikule näokujutisele.

Artikkel 14
Viisaomanike isikuandmed

1. Piirivalveasutus loob viisaomanikust kolmanda riigi kodaniku isikliku toimiku, sisestades järgmised andmed:

   a) perekonnanimi; eesnimi(-nimed); sünniaeg; kodakondsus(ed); sugu;

   c) reisidokumendi (reisidokumentide) liik ja number ning selle (need) välja andnud riigi kolmetäheline kood;

   c) reisidokumendi (reisidokumentide) kehtivusaja lõppkuupäev;

   d) lühiajalise viisa kleebise number, sealhulgas selle välja andnud liikmesriigi kolmetäheline kood, viisa liik, viisaga lubatud maksimaalse viibimisaja lõppkuupäev, mida tuleb igal sisenemisel ajakohastada, ning vajaduse korral viisa kehtivusaja lõppkuupäev;

   e) lühiajalise viisa alusel esmakordsel sisenemisel viisaga lubatud sisenemiste arv ja viisakleebisel märgitud lubatud viibimisaeg;

   f) võimaluse korral masinloetavast dokumendist elektrooniliselt saadud või vastasel juhul kohapeal pildistatud näokujutis;

   g) ringreisiviisa kleebise number, viisa liik ja vajaduse korral viisa kehtivusaja lõppkuupäev.

2. Viisaomanikust kolmanda riigi kodaniku igal riiki sisenemisel lisatakse piiriületusandmetesse järgmised andmed. Need seotakse selle kolmanda riigi kodaniku isikliku toimikuga, kasutades individuaalset viitenumbrit, mille riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem on toimiku loomisel tekitanud:

   a) sisenemise kuupäev ja kellaaeg;

   c) piiripunkt ja sisenemiseks loa andnud asutus.

3. Igal viisaomanikust kolmanda riigi kodaniku riigist lahkumisel lisatakse tema isikliku toimikuga seotud piiriületusandmetesse järgmised andmed:

   a) lahkumise kuupäev ja kellaaeg;

   c) lahkumise piiripunkt.

4. Kui vahetult pärast lubatud viibimisaja lõppkuupäeva puuduvad andmed isiku lahkumise kohta, tähistab süsteem piiriületusandmed teatava märgi või lipukesega ning viibimisaja ületajana tuvastatud viisaomanikust kolmanda riigi kodaniku andmed kantakse artiklis 11 osutatud nimekirja.

5. Piirivalveasutus võib viisaomanikust kolmanda riigi kodaniku isikliku toimiku loomiseks võtta või importida lõike 1 punktides d, e ja g ette nähtud andmed otse VISist kooskõlas määruse (EÜ) nr 767/2008 artikliga 18a.

Artikkel 15
Viisanõudest vabastatud kolmandate riikide kodanike isikuandmed

1. Viisanõudest vabastatud kolmandate riikide kodanike puhul sisestab piirivalveasutus nende isiklikku toimikusse artikli 14 lõike 1 punktides a, b, c ja f sätestatud andmed. Lisaks sisestab ta asjaomasesse isiklikku toimikusse olemasolu korral parema käe ja selle puudumisel vasaku käe nimetissõrme, keskmise sõrme, neljanda sõrme ja väikese sõrme jälje vastavalt komisjoni poolt kooskõlas artikli 61 lõikega 2 vastu võetud sõrmejälgede eraldusvõime ja kasutamise tehnilisele kirjeldusele. Viisanõudest vabastatud kolmandate riikide kodanike suhtes kohaldatakse artikli 14 lõikeid 2–4.

2. Alla 12aastased lapsed on õiguslikel põhjustel sõrmejälgede andmise nõudest vabastatud.

3. Sõrmejälgede andmise nõudest vabastatakse tegelikele asjaoludele tuginedes isikud, kellelt on füüsiliselt võimatu sõrmejälgi võtta.

   Kui aga sõrmejälgede võtmine on ajutiselt füüsiliselt võimatu, tuleb isiku sõrmejäljed võtta järgmisel sisenemisel. Piirivalveasutustel on õigus nõuda lähemaid selgitusi, miks isik on ajutiselt võimetu sõrmejälgi andma.

   Liikmesriigid tagavad, et juhuks, kui sõrmejälgede võtmine on raskendatud, on olemas sobivad menetlused, mis tagavad isiku inimväärikuse.

4. Kui asjaomane isik on lõigete 2 või 3 alusel vabastatud sõrmejälgede andmisest õiguslikel või faktilistel põhjustel, siis märgitakse antud andmeväljale märkus „ei kohaldata”. Süsteem võimaldab teha vahet juhtudel, mil sõrmejälgede andmist ei nõuta õiguslikel asjaoludel, ja juhtudel, mil neid ei ole võimalik tegelikel asjaoludel anda.

Artikkel 16
Sisenemiskeelu saanud kolmandate riikide kodanike isikuandmed

1. Kui piirivalveasutus on otsustanud vastavalt määruse (EL) nr 2016/399 artiklile 14 ja V lisale keelata kolmanda riigi kodanikul siseneda liikmesriikide territooriumile käesoleva määruse artikli 2 lõike 2 tähenduses ning kui riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis ei ole asjaomase kolmanda riigi kodaniku toimikut varem registreeritud, loob piirivalveasutus tema isikliku toimiku ning sisestab sinna viisaomanikust kolmanda riigi kodaniku puhul artikli 14 lõikes 1 ette nähtud andmed ja viisanõudest vabastatud kolmanda riigi kodaniku puhul artikli 15 lõikes 1 ette nähtud andmed.

2. Pädev piirivalveasutus võib viisaomanikust kolmanda riigi kodaniku isikliku toimiku loomiseks ka võtta või importida artikli 14 lõike 1 punktides d, e ja g sätestatud andmed otse VISist riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kooskõlas määruse (EÜ) nr 767/2008 artikliga 18a.

3. Nii viisaomanikest kui ka viisanõudest vabastatud kolmandate riikide kodanike puhul tuleb sisestada eraldi järgmised sisenemiskeelu andmed:

   a) sisenemiskeelu kuupäev ja kellaaeg;

   b) piiripunkt;

   c) sisenemiskeelu andnud asutus;

d) sisenemiskeelu põhjusele vastav täht (põhjustele vastavad tähed) kooskõlas määruse (EL) nr 2016/399 V lisa B osaga.

4. Kui isiku kohta on riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis toimik juba olemas, lisatakse olemasolevasse toimikusse lõikes 2 sätestatud andmed.

Artikkel 17
Andmed, mis tuleb lisada viibimisloa kehtetuks tunnistamise, tühistamise või pikendamise korral

1. Kui otsustatakse viibimisluba või viisa kehtetuks tunnistada või tühistada või lubatud viibimisaega või viisat pikendada, lisab otsuse vastu võtnud pädev asutus isiklikku toimikusse järgmised andmed:

   a) olekuteave viibimisloa või viisa kehtetuks tunnistamise või tühistamise kohta või lubatud viibimisaja või viisa pikendamise kohta;

   c) viibimisloa või viisa kehtetuks tunnistanud või tühistanud või lubatud viibimisaega või viisat pikendanud asutuse andmed;

   c) viibimisloa või viisa kehtetuks tunnistamise või tühistamise või lubatud viibimisaja või viisa pikendamise otsuse koht ja kuupäev;

   d) uue viisakleebise number, sealhulgas selle välja andnud riigi kolmetäheline kood;

   e) pikendatud lubatud viibimisaja kestus;

   f) viibimisloa või viisa kehtivuse uus lõppkuupäev.

2. Kui otsustatakse viisa kehtetuks tunnistada või tühistada või viisat pikendada, peab otsuse vastu võtnud viisasid välja andev asutus viivitamata võtma ja importima käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud andmed otse VISist riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kooskõlas määruse (EÜ) nr 767/2008 artiklitega 13 ja 14.

3. Piiriületusandmetes märgitakse viibimisloa tühistamise põhjus(ed):

   a) isiku riigist väljasaatmise põhjused;

   c) liikmesriigi pädevate asutuste muu otsus, mis on vastu võetud kooskõlas liikmesriigi õigusaktidega ja mille tõttu saadetakse riigist välja või lahkub riigist kolmanda riigi kodanik, kes ei täida või enam ei täida liikmesriikide territooriumile sisenemise või seal viibimise tingimusi.

4. Piiriületusandmetes märgitakse lubatud viibimisaja pikendamise põhjused.

5. Kui isik on liikmesriikide territooriumilt lahkunud või välja saadetud vastavalt lõikes 3 osutatud otsusele, ajakohastab pädev asutus artikli 13 lõike 2 kohaselt piiriületusandmeid asjaomaste andmetega.

Artikkel 18

Andmed, mis tuleb lisada, kui eeldus, et kolmanda riigi kodanik ei täida viibimise kestust käsitlevaid nõudeid, lükatakse ümber kooskõlas määruse (EL) nr 2016/399 artikliga 12

Ilma et see piiraks artikli 20 kohaldamist, kui liikmesriigi territooriumil viibiv kolmanda riigi kodanik ei ole registreeritud riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis või tema piiriületusandmed ei sisalda pärast lubatud viibimisaja lõppkuupäeva lahkumiskuupäeva, võivad pädevad asutused eeldada, et kolmanda riigi kodanik ei täida või enam ei täida liikmesriikide territooriumil viibimise kestust käsitlevaid nõudeid.

Sellisel juhul kohaldatakse määruse (EL) nr 2016/399 artiklit 12 ja kui see eeldus lükatakse ümber, tõendades, et asjaomane kolmanda riigi kodanik on täitnud lühiajalise viibimise tingimusega seotud nõudeid, loob pädev asutus selle kolmanda riigi kodaniku kohta vajaduse korral isikliku toimiku riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis või ajakohastab viimaseid piiriületusandmeid, sisestades puuduvad andmed vastavalt artiklitele 14 ja 15, või kustutab olemasoleva toimiku, kui kohaldatakse artiklit 32.

Artikkel 19

Varumenetlused, kui andmete sisestamine on tehniliselt võimatu või riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis tekib viga

Kui andmete sisestamine kesksüsteemi on tehniliselt võimatu või kui kesksüsteemis tekib viga, salvestatakse artiklites 14, 15, 16, 17 ja 18 osutatud andmed ajutiselt artiklis 6 sätestatud ühtses riiklikus liideses. Kui see ei ole võimalik, salvestatakse andmed ajutiselt kohapeal. Mõlemal juhul sisestatakse andmed riiki sisenemise ja riigist lahkumise kesksüsteemi kohe, kui tehniline probleem või viga on kõrvaldatud. Liikmesriigid võtavad asjakohaseid meetmeid ning kasutavad vajalikku taristut, seadmeid ja ressursse, et tagada sellise ajutise kohapealse salvestamise võimalus igal ajal ja mis tahes piiripunktis.

Artikkel 20

Üleminekuperiood ja -meetmed

1. Selleks et kontrollida kolmanda riigi kodaniku riiki sisenemisel, kas ta ei ole ületanud ühe- või mitmekordse viisaga lubatud sisenemiste arvu, ning selleks et kontrollida kolmandate riikide kodanike riiki sisenemisel ja riigist lahkumisel, kas lühiajaliseks viibimiseks sisenenud kolmandate riikide kodanikud ei ole ületanud maksimaalset lubatud viibimisaega, võtavad pädevad piirivalveasutused kuue kuu jooksul pärast riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõttu arvesse viibimist liikmesriikide territooriumil 180 päeva jooksul enne sisenemist või lahkumist, kontrollides peale riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud piiriületusandmete ka reisidokumentidesse löödud templeid.

2. Kui kolmanda riigi kodanik on sisenenud liikmesriigi territooriumile, kuid ei ole sealt enne riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõttu veel lahkunud, luuakse selle kolmanda riigi kodaniku lahkumisel tema kohta isiklik toimik ning sisestatakse tema piiriületusandmetesse passi löödud templi alusel sisenemiskuupäev kooskõlas artikli 14 lõikega 2. Selle sätte suhtes ei kohaldata lõikes 1 osutatud riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõtu järgset kuuekuulist tähtaega. Kui sisenemistempli ning riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmed erinevad, peetakse õigeks templi andmeid.

Artikkel 21
Andmete kasutamine isikusamasuse kontrollimiseks välispiiril

1. Piirivalveasutustel on riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile juurdepääs kolmandate riikide kodanike isikusamasuse ja varasemate registreeringute kontrollimiseks, vajaduse korral riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud andmete ajakohastamiseks ning päringute tegemiseks ulatuses, mis on vajalik kontrolli tegemiseks piiril.

2. Vastavalt lõikele 1 võimaldatakse piirivalveasutustele juurdepääs otsingute tegemiseks artikli 14 lõike 1 punktides a, b ja c osutatud andmete alusel.

   Peale selle võivad piirivalveasutused nende kolmandate riikide kodanike puhul, kelle suhtes kohaldatakse välispiiri ületamisel viisanõuet, algatada otsingu VISis otse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kaudu, kasutades välispiiril isikusamasuse kontrollimise eesmärgil VISis otsingu tegemiseks samu tähtnumbrilisi andmeid kooskõlas määruse (EÜ) nr 767/2008 artikliga 18.

   Kui nende andmete alusel riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis tehtud otsingust selgub, et kolmanda riigi kodaniku andmed on selles süsteemis registreeritud, võrdlevad piirivalveasutused asjaomase kolmanda riigi kodaniku tegelikku näokujutist artikli 14 lõike 1 punktis f osutatud näokujutisega. Kui piiripunktis puudub tegeliku näokujutise kasutamiseks vastav tehnoloogia, võrdlevad piirivalveasutused viisanõudest vabastatud kolmandate riikide kodanike sõrmejälgi riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmetega ning viisaomanikest kolmandate riikide kodanike sõrmejälgi otse VISi andmetega kooskõlas määruse (EÜ) nr 767/2008 artikliga 18. Piirivalveasutused võivad viisaomanike sõrmejälgede kontrollimiseks VISi andmete alusel algatada otsingu VISis otse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kaudu, nagu on sätestatud määruse (EÜ) nr 767/2008 artikli 18 lõikes 6.

   Kui näokujutise kontrollimine ebaõnnestub, tehakse kontroll sõrmejälgi kasutades, ja vastupidi.

3. Kui lõikes 2 sätestatud andmete alusel tehtud otsingust selgub, et kolmanda riigi kodaniku andmed on riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud, võimaldatakse pädevale asutusele juurdepääs päringu tegemiseks selle kolmanda riigi kodaniku isiklikus toimikus ja sellega seotud piiriületusandmetes.

4. Kui lõikes 2 sätestatud tähtnumbriliste andmete alusel tehtud otsingust selgub, et kolmanda riigi kodaniku andmed ei ole riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud, kui kolmanda riigi kodaniku isikusamasuse kontrollimine vastavalt käesoleva artikli lõikele 2 ebaõnnestub või kui kolmanda riigi kodaniku isikusamasuses on kahtlusi, antakse piirivalveasutustele andmetele juurdepääs isikusamasuse tuvastamiseks kooskõlas artikliga 25.

   Lisaks kohaldatakse järgmisi sätteid:

   (a) kui nende kolmandate riikide kodanike puhul, kelle suhtes kohaldatakse välispiiri ületamisel viisanõuet, selgub määruse (EÜ) nr 767/2008 artikli 18 lõikes 1 osutatud andmete alusel VISis tehtud otsingust, et asjaomane kolmanda riigi kodanik on VISis registreeritud, võrreldakse tema sõrmejälgi VISis olevate andmetega kooskõlas määruse (EÜ) nr 767/2008 artikli 18 lõikega 5. Pädev asutus võib selleks algatada riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kaudu otsingu VISis, nagu on sätestatud määruse (EÜ) nr 767/2008 artikli 18 lõikes 6. Kui asjaomase isiku isikusamasuse

kontrollimine vastavalt käesoleva artikli lõikele 2 ebaõnnestus, saavad piirivalveasutused juurdepääsu VISi andmetele isikusamasuse tuvastamiseks kooskõlas määruse (EÜ) nr 767/2008 artikliga 20;

(b) nende kolmandate riikide kodanike puhul, kelle suhtes ei kohaldata välispiiri ületamisel viisanõuet ning kelle andmeid ei leita artikli 25 kohaselt tehtud isikusamasuse kontrolli abil riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemist, tehakse päring VISis kooskõlas määruse (EÜ) nr 767/2008 artikliga 19a. Pädev asutus võib algatada riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kaudu otsingu VISis, nagu on sätestatud määruse (EÜ) nr 767/2008 artiklis 19a.

5. Nende kolmandate riikide kodanike puhul, kelle andmed on juba riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud, kuid kelle isikliku toimiku selles süsteemis lõi liikmesriik, mille suhtes ei kohaldata määrust (EÜ) nr 767/2008 kooskõlas ühinemisaktiga, teevad piirivalveasutused päringu VISis vastavalt käesoleva artikli lõike 4 punktile a või b siis, kui kolmanda riigi kodanik kavatseb esimest korda pärast isikliku toimiku loomist ületada sellise liikmesriigi välispiiri, mille suhtes kohaldatakse määrust (EÜ) nr 767/2008.

III PEATÜKK
Andmete sisestamine ning riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutamine teistes asutustes

Artikkel 22
Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutamine viisataotluste läbivaatamiseks ja nende üle otsustamiseks

1. Viisasid välja andvad asutused teevad riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis päringuid viisataotluste läbivaatamiseks ja nende kohta otsuste vastu võtmiseks, sealhulgas viisa kehtetuks tunnistamise, tühistamise või kehtivusaja pikendamise otsuste vastu võtmiseks kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 810/2009[28] asjaomaste sätetega.

2. Viisasid välja andvale asutusele antakse juurdepääs otsingute tegemiseks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis otse VISi kaudu järgmistest andmetest ühe või mitme alusel:

a) artikli 14 lõike 1 punktides a, b ja c osutatud andmed;

c) artikli 14 lõike 1 punktis d osutatud viisakleebise number, sealhulgas selle välja andnud liikmesriigi kolmetäheline kood;

c) artikli 14 lõike 1 punktis f ja artiklis 15 osutatud biomeetrilised andmed.

3. Kui lõikes 2 sätestatud andmete alusel tehtud otsingust selgub, et kolmanda riigi kodaniku andmed on riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud, võimaldatakse viisasid välja andvale asutustele juurdepääs päringu tegemiseks asjaomase kolmanda riigi kodaniku isiklikus toimikus ja sellega seotud piiriületusandmetes.

---

[28] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 810/2009, millega kehtestatakse ühenduse viisaeeskiri (viisaeeskiri) (ELT L 243, 15.9.2009, lk 1).

Artikkel 23

Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutamine riiklikus lihtsustusprogrammis osalemise taotluste läbivaatamiseks

1. Määruse (EL) nr 2016/399 artiklis 8e osutatud pädevad asutused teevad riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis päringuid eesmärgiga vaadata läbi asjaomases artiklis seoses riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutamisega osutatud riiklikus lihtsustusprogrammis osalemise taotlused, sealhulgas selleks et võtta kooskõlas asjaomase artikliga vastu riiklikus lihtsustusprogrammis osalemise keelamise, tühistamise või pikendamise otsused.

2. Pädevale asutusele antakse juurdepääs otsingute tegemiseks artikli 14 lõike 1 punktides a, b, c ja f osutatud andmetest ühe või mitme alusel.

3. Kui lõikes 2 sätestatud andmete alusel tehtud otsingust selgub, et kolmanda riigi kodaniku andmed on riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud, võimaldatakse pädevale asutusele juurdepääs päringu tegemiseks selle kolmanda riigi kodaniku isiklikus toimikus ja sellega seotud piiriületusandmetes.

Artikkel 24

Juurdepääs andmetele isikusamasuse kontrollimiseks liikmesriikide territooriumil

1. Liikmesriikide asutustele, kes on liikmesriikide territooriumil pädevad kontrollima, kas liikmesriikide territooriumile sisenemise, seal viibimise või elamise tingimused on täidetud, võimaldatakse kolmanda riigi kodaniku isikusamasuse kontrollimiseks ja/või selleks, et kontrollida, kas on täidetud liikmesriigi territooriumile sisenemise, seal viibimise või elamise tingimused, juurdepääs otsingute tegemiseks artikli 14 lõike 1 punktides a, b ja c osutatud andmete alusel.

   Kui otsingust selgub, et asjaomase kolmanda riigi kodaniku andmed on riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud, võrdlevad pädevad asutused selle kolmanda riigi kodaniku tegelikku näokujutist artikli 14 lõike 1 punktis f osutatud näokujutisega. Kui tegeliku näokujutise kasutamiseks puudub vastav tehnoloogia, võrdlevad pädevad asutused viisanõudest vabastatud kolmandate riikide kodanike sõrmejälgi riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmetega ning viisaomanikest kolmandate riikide kodanike sõrmejälgi VISi andmetega kooskõlas määruse (EÜ) nr 767/2008 artikliga 19.

2. Kui lõikes 1 sätestatud andmete alusel tehtud otsingust selgub, et kolmanda riigi kodaniku andmed on riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud, võimaldatakse pädevale asutusele juurdepääs päringu tegemiseks asjaomase isiku isiklikus toimikus ja sellega seotud piiriületusandmetes.

3. Kui lõikes 2 sätestatud andmete alusel tehtud otsingust selgub, et kolmanda riigi kodaniku andmed ei ole riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud, kui kolmanda riigi kodaniku isikusamasuse tuvastamine ebaõnnestub või kui kolmanda riigi kodaniku isikusamasuses on kahtlusi, antakse piirivalveasutustele andmetele juurdepääs isikusamasuse tuvastamiseks kooskõlas artikliga 25.

Artikkel 25
Juurdepääs andmetele isikusamasuse tuvastamiseks

1. Asutustele, kes on kooskõlas määrusega (EL) nr 2016/399 pädevad välispiiridel asuvates piiripunktides või liikmesriikide territooriumil kontrollima, kas liikmesriikide territooriumile sisenemise, seal viibimise või elamise tingimused on täidetud, võimaldatakse juurdepääs otsingute tegemiseks artikli 14 lõike 1 punktis f ja artikli 15 lõikes 1 osutatud biomeetriliste andmete alusel üksnes selliste kolmandate riikide kodanike tuvastamiseks, kes võivad olla riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis varem registreeritud teistsuguste isikuandmetega või kes ei täida või enam ei täida liikmesriikide territooriumile sisenemise, seal viibimise või elamise tingimusi.

   Kui artikli 14 lõike 1 punktis f ja artikli 15 lõikes 1 osutatud andmete alusel tehtud otsingust selgub, et asjaomase kolmanda riigi kodaniku andmed ei ole riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud, kontrollitakse isikusamasuse tuvastamise andmeid VISis kooskõlas määruse (EÜ) nr 767/2008 artikliga 20. Enne isikusamasuse kontrolli välispiiril VISi andmete alusel teevad pädevad asutused kõigepealt päringu VISis kooskõlas määruse (EÜ) nr 767/2008 artikliga 18 või 19a.

   Kui asjaomase kolmanda riigi kodaniku sõrmejälgi ei saa kasutada või kui sõrmejälgede või näokujutise alusel ei õnnestu otsingut teha, tehakse otsing artikli 14 lõike 1 punktis a või b või mõlemas osutatud andmete alusel.

2. Kui lõikes 1 sätestatud andmete alusel tehtud otsingust selgub, et kolmanda riigi kodaniku andmed on riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud, võimaldatakse pädevale asutusele juurdepääs päringu tegemiseks isiklikus toimikus ja sellega seotud piiriületusandmetes.

IV PEATÜKK

Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile õiguskaitse eesmärgil juurdepääsu saamise menetlus ja tingimused

Artikkel 26
Liikmesriikide määratud õiguskaitseasutused

1. Liikmesriigid määravad õiguskaitseasutused, kellel on õigus teha terroriaktide või muude raskete kuritegude ennetamise, avastamise ja uurimise eesmärgil päringuid riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi salvestatud andmetes.

2. Iga liikmesriik peab määratud asutuste nimekirja. Iga liikmesriik teatab eu-LISA-le ja komisjonile esitatavas deklaratsioonis oma määratud asutused ning võib igal ajal oma deklaratsiooni muuta või esitada uue deklaratsiooni. Deklaratsioonid avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

3. Iga liikmesriik määrab keskse juurdepääsupunkti, millel on juurdepääs riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile. Keskne juurdepääsupunkt on liikmesriigi ametiasutus, kes on vastutav terroriaktide või muude raskete kuritegude ennetamise, avastamise või uurimise eest. Keskne juurdepääsupunkt kontrollib, kas artiklis 29 sätestatud tingimused juurdepääsu taotlemiseks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile on täidetud.

   Kui siseriiklik õigus seda lubab, võivad määratud asutus ja keskne juurdepääsupunkt kuuluda samasse organisatsiooni, kuid keskne juurdepääsupunkt peab oma käesolevast

määrusest tulenevaid ülesandeid täites tegutsema sõltumatult. Keskne juurdepääsupunkt on määratud asutustest eraldiseisev ega saa neilt juhiseid kontrollimise tulemuste kohta.

Liikmesriigid võivad määrata kooskõlas oma organisatsioonilise ja haldusstruktuuriga põhiseaduslike või õigusnõuete täitmisel mitu keskset juurdepääsupunkti.

4. Iga liikmesriik teatab eu-LISA-le ja komisjonile esitatavas deklaratsioonis oma keskse(d) juurdepääsupunkti(d) ning võib igal ajal oma deklaratsiooni muuta või esitada uue deklaratsiooni. Deklaratsioonid avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

5. Iga liikmesriik peab riiklikul tasandil nimekirja määratud ametiasutuste tegevusüksustest, kellel on õigus taotleda keskse(te) juurdepääsupunkti(de) kaudu juurdepääsu riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi salvestatud andmetele.

6. Ainult keskse(te) juurdepääsupunkti(de) nõuetekohaselt volitatud töötajatel on õigus saada juurdepääs riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile kooskõlas artiklitega 28 ja 29.

Artikkel 27
Europol

1. Europol määrab asutuse, kellel on õigus taotleda terroriaktide või muude raskete kuritegude ennetamise, avastamise ja uurimise eesmärgil tema määratud keskse juurdepääsupunkti kaudu juurdepääsu riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile. Määratud asutus on Europoli tegevusüksus.

2. Europol määrab keskseks juurdepääsupunktiks nõuetekohaselt volitatud Europoli ametnikest moodustatud eriüksuse. Keskne juurdepääsupunkt kontrollib, kas artiklis 30 sätestatud tingimused juurdepääsu taotlemiseks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile on täidetud.

Keskne juurdepääsupunkt tegutseb oma käesolevast määrusest tulenevaid ülesandeid täites sõltumatult ega saa lõikes 1 osutatud määratud asutuselt juhiseid kontrollimise tulemuste kohta.

Artikkel 28
Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile õiguskaitse eesmärgil juurdepääsu saamise menetlus

1. Artikli 26 lõikes 5 osutatud tegevusüksused esitavad artikli 26 lõikes 3 osutatud kesksele juurdepääsupunktile põhjendatud elektroonilise taotluse juurdepääsu saamiseks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi salvestatud andmetele. Juurdepääsutaotluse saamisel kontrollib keskne juurdepääsupunkt (kontrollivad kesksed juurdepääsupunktid), kas artiklis 29 osutatud juurdepääsutingimused on täidetud. Kui juurdepääsutingimused on täidetud, vaatavad keskse(te) juurdepääsupunkti(de) nõuetekohaselt volitatud töötajad need taotlused läbi. Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemist taotletud andmed edastatakse artikli 26 lõikes 5 osutatud tegevusüksustele nii, et see ei ohusta andmete turvalisust.

2. Kiireloomulistel erandjuhtudel, kui on vaja ennetada terroriakti või muu raske kuriteoga seonduvat vahetut ohtu, vaatab keskne juurdepääsupunkt (vaatavad kesksed juurdepääsupunktid) taotluse viivitamata läbi ning kontrollib (kontrollivad) alles tagantjärele, kas kõik artiklis 29 osutatud tingimused on täidetud, sealhulgas seda, kas ka

tegelikult oli tegemist kiireloomulise erandjuhtumiga. Kõnealune järelkontroll tehakse liigse viivituseta pärast taotluse läbivaatamist.

3. Kui järelkontrolli käigus tehakse kindlaks, et juurdepääs riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmetele ei olnud õigustatud, kustutavad kõik riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemist saadud teabele juurdepääsu omanud asutused selle teabe ning teavitavad kõnealusest kustutamisest keskseid juurdepääsupunkte.

Artikkel 29
Liikmesriikide määratud asutuste poolt riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmetele juurdepääsu tingimused

1. Määratud asutused saavad päringute tegemiseks juurdepääsu riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

   a) juurdepääs päringute tegemiseks on vajalik terroriaktide või muude raskete kuritegude ennetamiseks, avastamiseks või uurimiseks, mis muudab seega otsingu tegemise andmebaasist proportsionaalseks meetmeks, kui avalikku julgeolekut ähvardab suur oht;

   b) juurdepääs päringu tegemiseks on vajalik konkreetse juhtumi puhul;

   c) on põhjendatud alus arvata, et päringu tegemine riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmetes võib oluliselt kaasa aidata mõne asjaomase kuriteo ennetamisele, avastamisele või uurimisele, eeskätt põhjendatud kahtluse korral, et terroriaktis või muus raskes kuriteos kahtlustatav isik või selle toimepanija või ohver kuulub käesoleva määrusega hõlmatud isikute kategooriasse.

2. Juurdepääs riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile kui kriminaaljälitusvahendile, et tuvastada terroriaktis või muus raskes kuriteos kahtlustatav isik või selle toimepanija või ohver, antakse juhul, kui on täidetud nii lõikes 1 loetletud tingimused kui ka järgmised lisatingimused:

   a) eelnevalt on tehtud tulemusteta otsing riiklikes andmebaasides;

   b) sõrmejälgede alusel otsingu korral on eelnevalt tehtud tulemusteta otsing otsusel 2008/615/JSK põhinevates teiste liikmesriikide sõrmejälgede automaatse tuvastamise süsteemides, milles salvestatud sõrmejälgedega võrdlemine on tehniliselt võimalik.

   Eelneva otsingu tegemine ei ole siiski vajalik, kui võib põhjendatult eeldada, et teiste liikmesriikide süsteemide andmetega võrdlemine ei aita andmesubjekti isikusamasust kontrollida. Need põhjendatud alused lisatakse elektroonilisse taotlusesse päringu tegemiseks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmetes, mille määratud asutus esitab keskse(te)le juurdepääsupunkti(de)le.

   Kuna viisaomanikest kolmandate riikide kodanike sõrmejälgi säilitatakse ainult VISis, võib taotluse sama andmesubjekti kohta päringu tegemiseks VISis esitada koos taotlusega päringu tegemiseks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis vastavalt otsuses 2008/633/JSK sätestatud tingimustele, kui esimese lõigu punktide a ja b kohaselt tehtud otsingud ei aidanud andmesubjekti isikusamasust kontrollida.

3. Juurdepääs riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile kui kriminaaljälitusvahendile, et kontrollida terroriaktis või muus raskes kuriteos kahtlustatava isiku või selle toimepanija või ohvri varasemate reiside või Schengeni alal viibimise andmeid, antakse, kui lõikes 1 loetletud tingimused on täidetud ja kui selleks on nõuetekohaselt põhjendatud vajadus teha päring asjaomase isiku piiriületusandmetes.

4. Isikusamasuse tuvastamiseks päringute tegemine riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis on piiratud otsingute tegemisega taotlustoimikus järgmiste riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmete alusel:

   a) viisanõudest vabastatud kolmandate riikide kodanike sõrmejäljed (sh latentsed),

   b) näokujutis.

   Kui riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis tehtud päring on tulemuslik, saadakse juurdepääs muudele isikliku toimiku andmetele, mis on loetletud artikli 14 lõikes 1 ja artikli 15 lõikes 1.

5. Päringute tegemine riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis asjaomase kolmanda riigi kodaniku varasemate reiside andmete kontrollimiseks on piiratud otsingute tegemisega isiklikus toimikus või piiriületusandmetes järgmiste riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmete alusel:

   a) perekonnanimi (perekonnanimed); eesnimi (eesnimed); sünniaeg, kodakondsus või kodakondsused, sugu;

   b) reisidokumendi (reisidokumentide) liik ja number, selle (need) välja andnud riigi kolmetäheline kood ja reisidokumendi kehtivusaja lõppkuupäev;

   c) viisakleebise number ja viisa kehtivusaja lõppkuupäev;

   d) sõrmejäljed (sh latentsed);

   e) näokujutis;

   f) riiki sisenemise kuupäev ja kellaaeg, sisenemisloa andnud asutus ja sisenemise piiripunkt;

   g) riigist lahkumise kuupäev ja kellaaeg ning piiripunkt.

   Kui riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis tehtud päring on tulemuslik, saadakse juurdepääs kõikidele selles lõikes loetletud andmetele ning muudele isikliku toimiku ja piiriületusandmetele, sealhulgas viibimisloa tühistamise või pikendamise andmetele kooskõlas artikliga 17.

Artikkel 30
Europoli poolt riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmetele juurdepääsu menetlus ja tingimused

1. Europol saab päringute tegemiseks juurdepääsu riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

   a) päringu tegemine on vajalik, et toetada ja tugevdada liikmesriikide meetmeid Europoli pädevusse kuuluvate terroriaktide või muude raskete kuritegude

ennetamiseks, avastamiseks või uurimiseks, mis muudab seega otsingu tegemise andmebaasist proportsionaalseks meetmeks, kui avalikku julgeolekut ähvardab suur oht;

b) päringu tegemine on vajalik konkreetse juhtumi puhul;

c) on põhjendatud alus arvata, et päringu tegemine võib oluliselt kaasa aidata mõne asjaomase kuriteo ennetamisele, avastamisele või uurimisele, eeskätt põhjendatud kahtluse korral, et terroriaktis või muus raskes kuriteos kahtlustatav isik või selle toimepanija või ohver kuulub käesoleva määrusega hõlmatud isikute kategooriasse.

2. Sel juhul kohaldatakse vastavalt artikli 29 lõigetes 2–5 sätestatud tingimusi.

3. Europoli määratud asutus võib esitada põhjendatud elektroonilise taotluse päringu tegemiseks kõikides andmetes või konkreetses andmekogus, mis on salvestatud riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis, artiklis 27 osutatud Europoli kesksele juurdepääsupunktile. Juurdepääsutaotluse saamisel kontrollib Europoli keskne juurdepääsupunkt, kas lõikes 1 osutatud juurdepääsutingimused on täidetud. Kui kõik juurdepääsutingimused on täidetud, vaatavad keskse(te) juurdepääsupunkti(de) nõuetekohaselt volitatud töötajad taotlused läbi. Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemist taotletud andmed edastatakse artikli 27 lõikes 1 osutatud tegevusüksustele nii, et see ei ohusta andmete turvalisust.

4. Europoli poolt riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmetes tehtud päringute tulemusel saadud teabe töötlemiseks on vajalik päritoluliikmesriigi luba. Luba saadakse kõnealuses liikmesriigis asuva Europoli siseriikliku üksuse kaudu.

V PEATÜKK
Andmete säilitamine ja muutmine

Artikkel 31
Andmete säilitamise tähtaeg

1. Kõiki isikliku toimikuga seotud piiriületus- ja sisenemiskeeluandmeid säilitatakse viis aastat pärast lahkumiskande või sisenemiskeelu kuupäeva.

2. Isiklikke toimikuid koos seotud piiriületus- või sisenemiskeeluandmetega säilitatakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis viis aastat ja üks päev pärast viimase lahkumiskande kuupäeva, kui viie aasta jooksul pärast viimase lahkumiskande või sisenemiskeelu andmete sisestamist ei ole tehtud sisenemiskannet.

3. Kui pärast lubatud viibimisaja lõppkuupäeva ei ole sisestatud lahkumiskannet, säilitatakse andmeid viis aastat pärast lubatud viibimisaja lõppkuupäeva. Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem teavitab liikmesriike automaatselt kolm kuud enne viibimisaja ületajate andmete kavakohast kustutamist, et võimaldada neil võtta asjakohaseid meetmeid.

4. Erandina lõigetest 2 ja 3 säilitatakse nende kolmandate riikide kodanike piiriületusandmeid, kes on direktiivi 2004/38/EÜ kohaldamisalasse kuuluvate liidu kodanike või liidu õiguse alusel vaba liikumise õigust omavate kolmanda riigi kodanike pereliikmed ja kellel ei ole direktiivis 2004/38/EÜ osutatud elamisloakaarti, riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis kuni üks aasta pärast viimast lahkumiskannet.

5. Lõigetes 1 ja 2 osutatud säilitamistähtaja möödudes kustutatakse asjaomased andmed kesksüsteemist automaatselt.

Artikkel 32
Andmete muutmine ja ennetähtaegne kustutamine

1. Vastutaval liikmesriigil on õigus muuta enda poolt riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi sisestatud andmeid selliste andmete parandamise või kustutamise teel.

2. Kui vastutaval liikmesriigil on tõendeid, mis viitavad sellele, et riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud andmed on faktiliselt ebatäpsed või et andmeid töödeldi riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis vastuolus käesoleva määrusega, kontrollib ta asjaomaseid andmeid ja vastavalt vajadusele muudab neid või kustutab need viivitamata riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemist ning vajaduse korral artiklis 11 osutatud tuvastatud isikute nimekirjast. Seda võib teha ka asjaomase isiku taotluse alusel kooskõlas artikliga 46.

3. Erandina lõigetest 1 ja 2, kui muul kui vastutaval liikmesriigil on tõendeid, mis viitavad sellele, et riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud andmed on faktiliselt ebatäpsed või et andmeid töödeldi riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis vastuolus käesoleva määrusega, kontrollib ta asjaomaseid andmeid, kui seda on võimalik teha vastutava liikmesriigiga konsulteerimata, ja vastavalt vajadusele muudab neid või kustutab need viivitamata riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemist ning vajaduse korral artiklis 11 osutatud tuvastatud isikute nimekirjast. Vastasel juhul peab liikmesriik võtma 14 päeva jooksul ühendust vastutava liikmesriigi ametiasutustega ning vastutav liikmesriik kontrollib ühe kuu jooksul andmete täpsust ja nende töötlemise seaduslikkust. Seda võib teha ka asjaomase isiku taotluse alusel kooskõlas artikliga 46.

4. Kui vastutaval liikmesriigil või muul kui vastutaval liikmesriigil on tõendeid, mis viitavad sellele, et riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud viisadega seotud andmed on faktiliselt ebatäpsed või et neid andmeid töödeldi riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis vastuolus käesoleva määrusega, kontrollib ta kõigepealt nende andmete täpsust, võrreldes neid VISi andmetega, ja vajaduse korral muudab neid riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis. Kui VISis registreeritud andmed on riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmetega identsed, teavitab ta nende andmete VISi sisestamise eest vastutavat liikmesriiki viivitamata VISi taristu kaudu kooskõlas määruse (EÜ) nr 767/2008 artikli 24 lõikega 2. VISi andmete sisestamise eest vastutav liikmesriik kontrollib asjaomaseid andmeid ja vajaduse korral parandab neid või kustutab need viivitamata VISist ning teavitab vastutavat liikmesriiki või liikmesriiki, kellele taotlus esitati, et see vastavalt vajadusele muudaks neid andmeid või kustutaks need viivitamata riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemist ning vajaduse korral artiklis 11 osutatud tuvastatud viibimisaja ületajate nimekirjast.

5. Artiklis 11 osutatud tuvastatud isikute andmed kustutatakse viivitamata selles artiklis osutatud nimekirjast ja neid parandatakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis, kui kolmanda riigi kodanik esitab vastutava liikmesriigi või taotluse saanud liikmesriigi õiguse kohase tõendi, et ta oli sunnitud ületama lubatud viibimisaega ettenägematutel ja tõsistel asjaoludel, et ta on omandanud seadusliku riigis viibimise õiguse või et tegemist on eksitusega. Kolmanda riigi kodanikul on võimalik kasutada tõhusat õiguskaitsevahendit, et tagada oma andmete muutmine.

6. Kui kolmanda riigi kodanik on enne artiklis 31 osutatud viibimisaja lõppemist saanud liikmesriigi kodakondsuse või kui ta kuulub artikli 2 lõike 3 kohaldamisalasse, kustutab

tema isikliku toimiku ja sellega artiklite 14 ja 15 kohaselt seotud kanded viivitamata riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemist ning vajaduse korral artiklis 11 osutatud tuvastatud isikute nimekirjast:

a) liikmesriik, mille kodakondsuse ta sai, või

b) liikmesriik, kes andis välja elamisloa või elamisloakaardi.

Kui kolmanda riigi kodanik on saanud Andorra, Monaco või San Marino kodakondsuse, teavitab ta muudatusest selle liikmesriigi pädevat asutust, kuhu ta järgmisena siseneb. See liikmesriik kustutab ta andmed viivitamata riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemist. Kolmanda riigi kodanikul on võimalik kasutada tõhusat õiguskaitsevahendit, et tagada oma andmete kustutamine.

7. Kesksüsteem teavitab viivitamata kõiki liikmesriike andmete kustutamisest riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemist ning vajaduse korral artiklis 11 osutatud tuvastatud isikute nimekirjast.

VI PEATÜKK
Arendamine, tegevus ja vastutusvaldkonnad

Artikkel 33
Rakendusaktide vastuvõtmine komisjonis enne arendamist

Komisjon võtab vastu kesksüsteemi, ühtsete riiklike liideste ja sidetaristu väljaarendamiseks ja tehniliseks rakendamiseks vajalikud aktid, mis käsitlevad eelkõige:

(a) sõrmejälgede eraldusvõime ning kasutamise tehnilisi kirjeldusi isikusamasuse tuvastamiseks ja kontrollimiseks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kantud biomeetriliste andmete alusel;

(b) andmete sisestamist kooskõlas artiklitega 14, 15, 16, 17 ja 18;

(c) juurdepääsu andmetele kooskõlas artiklitega 21–19;

(d) andmete muutmist, kustutamist ja ennetähtaegset kustutamist kooskõlas artikliga 32;

(e) kirjete säilitamine ja nendele juurdepääs kooskõlas artikliga 41;

(f) toimimisnõuded;

(g) artiklis 12 osutatud veebiteenuse tehnilist kirjeldust ja tingimusi;

(h) artikli 44 lõikes 3 osutatud ühist teabelehte;

(i) artikli 44 lõikes 3 osutatud veebisaidi tehnilist kirjeldust ja tingimusi;

(j) artiklis 7 osutatud koostalitlusvõime loomist ja selle kõrgetasemelisust;

(k) artiklis 57 lõikes 2 osutatud keskse teabehoidla tehnilist kirjeldust ja tingimusi.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 61 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Punktis j nimetatud koostalitlusvõime loomist ja kõrgetasemelisust käsitlevate rakendusaktide vastuvõtmiseks konsulteerib käesoleva määruse artikli 61 alusel loodud komitee määruse (EÜ) nr 767/2008 artikli 49 alusel loodud VISi komiteega.

Artikkel 34
Arendamine ja operatiivjuhtimine

1. eu-LISA vastutab kesksüsteemi, ühtsete riiklike liideste, sidetaristu ning riiki sisenemise ja riigist lahkumise kesksüsteemi ja keskse VISi vahelise turvalise sidekanali väljaarendamise eest. Samuti vastutab ta artiklis 12 osutatud veebiteenuse väljaarendamise eest vastavalt artikli 61 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse kohaselt vastu võetud tehnilisele kirjeldusele ja tingimustele.

   eu-LISA määrab kindlaks süsteemi füüsilise ülesehituse, sealhulgas selle sidetaristu, ning koostab kesksüsteemi, ühtsete riiklike liideste, sidetaristu ning riiki sisenemise ja riigist lahkumise kesksüsteemi ja keskse VISi vahelise turvalise sidekanali tehnilised kirjeldused ja nende täiendused, mille haldusnõukogu võtab komisjoni heakskiitva arvamuse korral vastu. eu-LISA teeb ka VISis vajalikke kohandusi, mis on tingitud koostalitlusvõime loomisest riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemiga ning artiklis 55 osutatud määruse (EÜ) nr 767/2008 muudatuste rakendamisest.

   eu-LISA arendab välja ja rakendab kesksüsteemi, ühtsed riiklikud liidesed ning riiki sisenemise ja riigist lahkumise kesksüsteemi ja keskse VISi vahelise turvalise sidekanali ja sidetaristu võimalikult kiiresti pärast käesoleva määruse jõustumist ning artiklis 33 sätestatud aktide vastuvõtmist komisjonis.

   Väljaarendamine hõlmab tehniliste kirjelduste väljatöötamist ja rakendamist, katsetamist ning projekti üldist koordineerimist.

2. Kavandamis- ja arendamisetapis moodustatakse kuni kümneliikmeline programmi nõukogu. Selle kaheksa liiget nimetab eu-LISA haldusnõukogu oma liikmete seast, üks liige on artiklis 62 osutatud riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi nõuanderühma juhataja ning ühe liikme nimetab komisjon. eu-LISA haldusnõukogu nimetatavad liikmed valitakse üksnes nendest liikmesriikidest, kes on liidu õiguse alusel täielikult seotud õigusaktidega, mis reguleerivad kõikide eu-LISA hallatavate suuremahuliste IT-süsteemide väljatöötamist, loomist, toimimist ja kasutamist, ning kes osalevad riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis. Programmi nõukogu kohtub kord kuus. See tagab riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kavandamis- ja arendamisetapi nõuetekohase juhtimise ning riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi keskse projekti ja liikmesriikide projektide ühtsuse. Programmi nõukogu esitab kord kuus projekti edenemise kohta kirjaliku aruande haldusnõukogule. Tal ei ole otsustuspädevust ega volitust esindada haldusnõukogu liikmeid.

   Haldusnõukogu kehtestab programmi nõukogu töökorra, mis sisaldab eelkõige eeskirju järgmise kohta:

   a) nõukogu juhatamine;

b) koosolekute toimumiskohad;

c) koosolekute ettevalmistamine;

d) ekspertide osalemine koosolekutel;

e) teavituskavad nõukogu mitteosalevate liikmete täieliku teavitamise tagamiseks.

Juhataja valitakse eesistujaks olevast liikmesriigist, tingimusel et selle suhtes on liidu õiguse alusel täielikult siduvad õigusaktid, mis reguleerivad kõikide eu-LISA hallatavate suuremahuliste IT-süsteemide väljatöötamist, loomist, toimimist ja kasutamist, või selle nõude mittetäitmise korral liikmesriigist, mis on järgmine eesistujariik ja mis vastab eespool nimetatud nõudele.

Kõik programmi nõukogu liikmete asjaomased sõidu- ja elamiskulud kannab amet ning eu-LISA töökorra artiklit 10 kohaldatakse *mutatis mutandis*. Programmi nõukogu sekretariaadi kohustuste täitmise tagab eu-LISA.

Kavandamis- ja arendamisetapis moodustatakse artiklis 62 osutatud riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi nõuanderühm, kuhu kuuluvad riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi riiklike projektide juhid. Nõuanderühm kohtub vähemalt kord kuus kuni riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõtuni. Ta esitab pärast iga kohtumist aruande programmi nõukogule. Ta pakub tehnilisi eriteadmisi, et toetada programmi nõukogu tööd, ja jälgib liikmesriikide ettevalmistuste seisu.

3. eu-LISA vastutab kesksüsteemi, riiki sisenemise ja riigist lahkumise kesksüsteemi ja keskse VISi vahelise turvalise sidekanali ning ühtsete riiklike liideste operatiivjuhtimise eest. Amet tagab koostöös liikmesriikidega, et kasutatakse alati parimat kättesaadavat tehnoloogiat, mille kohta tehakse tasuvusanalüüs. eu-LISA vastutab ka kesksüsteemi ja ühtsete riiklike liideste vahelise sidetaristu ning artiklis 12 osutatud veebiteenuse operatiivjuhtimise eest.

Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi operatiivjuhtimine hõlmab kõiki ülesandeid, mis on vajalikud riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi pidevaks ööpäevaringseks toimimiseks kooskõlas käesoleva määrusega; eelkõige hõlmab see vajalikke hooldustöid ja tehnilist arendamist tagamaks, et süsteem töötab kooskõlas tehnilise kirjeldusega tegevuskvaliteedi seisukohast rahuldaval tasemel, eelkõige seoses piiripunktis keskandmebaasist tehtud päringule vastamiseks kuluva ajaga.

4. Ilma et see piiraks Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjade artikli 17 kohaldamist, kohaldab eu-LISA asjakohaseid ametisaladuse hoidmise eeskirju või muid samaväärseid konfidentsiaalsuskohustusi kõigi oma töötajate suhtes, kes töötavad riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmetega. Nimetatud kohustust kohaldatakse ka pärast seda, kui kõnealused töötajad on oma ameti- või töökohalt lahkunud või kui nad on oma tegevuse lõpetanud.

Artikkel 35
Liikmesriikide kohustused

1. Iga liikmesriik vastutab järgmise eest:

a) riigi olemasoleva piiritaristu lõimimine ja ühendamine ühtse riikliku liidesega;

b) riigi olemasoleva piiritaristu ning selle ja riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi vahelise ühenduse korraldamine, haldamine, toimimine ja hooldus artikli 5 eesmärgil (v.a punktid j, k ja l);

c) kesksete juurdepääsupunktide ning nende ja ühtse riikliku liidese vahelise ühenduse korraldamine õiguskaitse eesmärgil;

d) liikmesriikide pädevate asutuste nõuetekohaselt volitatud töötajatele sisenemise ja lahkumise süsteemile käesoleva määruse kohaselt antava juurdepääsu haldamise ja korra eest ning töötajate ja nende profiilide loetelu koostamise ja korrapärase ajakohastamise eest.

2. Iga liikmesriik määrab riikliku asutuse, kes võimaldab artiklis 8 osutatud pädevatele asutustele juurdepääsu riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile. Iga liikmesriik ühendab selle riikliku asutuse ühtse riikliku liidesega. Iga liikmesriik ja Europol ühendab oma vastavad kesksed juurdepääsupunktid, millele on osutatud artiklites 26 ja 27, ühtse riikliku liidesega.

3. Liikmesriigid järgivad andmete töötlemise automatiseeritud korda.

4. Enne riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis säilitatavate andmete töötlemiseks loa saamist peavad riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile juurdepääsu õigust omavate asutuste töötajad läbima nõuetekohase, eelkõige andmete turvalisust ja andmekaitset käsitlevate normide ning asjaomaste põhiõiguste alase koolituse.

Artikkel 36
Vastutus andmete kasutamisel

1. Seoses isikuandmete töötlemisega registreeritud reisijate programmis määrab iga liikmesriik asutuse, kes on vastutav töötleja vastavalt direktiivi 95/46/EÜ artikli 2 punktile d ja kellel on keskne vastutus kõnealuses liikmesriigis andmete töötlemisel. Iga liikmesriik teatab selle asutuse andmed komisjonile.

Iga liikmesriik tagab riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud andmete seadusliku töötlemise ning eelkõige selle, et nendele andmetele on oma ülesannete täitmiseks juurdepääs üksnes nõuetekohaselt volitatud töötajatel. Vastutav liikmesriik tagab eelkõige:

a) andmete seadusliku kogumise ja kolmandate riikide kodanike inimväärikuse täieliku austamise;

b) andmete seadusliku registreerimise riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis;

c) andmete täpsuse ja ajakohasuse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi edastamisel.

2. Amet tagab, et sisenemise ja lahkumise süsteemi käitatakse kooskõlas käesoleva määruse ja selle artiklis 33 nimetatud rakendusaktidega. eu-Lisa teeb eelkõige järgmist:

a) võtab vajalikke meetmeid tagamaks kesksüsteemi ning kesksüsteemi ja ühtse riikliku liidese vahelise sidetaristu turvalisust, ilma et see piiraks iga liikmesriigi vastutust;

b) tagab, et riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis töödeldavatele andmetele on juurdepääs üksnes nõuetekohaselt volitatud töötajatel.

3. eu-LISA teavitab Euroopa Parlamenti, nõukogu ja komisjoni ning Euroopa andmekaitseinspektorit meetmetest, mis ta võtab kooskõlas lõikega 2 riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõtuks.

Artikkel 37

Andmete hoidmine liikmesriigi toimikutes ning sisenemis- ja lahkumissüsteemis

1. Liikmesriik võib täielikus kooskõlas liidu õigusega hoida oma toimikutes ning sisenemis- ja lahkumissüsteemis selliseid tähtnumbrilisi andmeid, mida asjaomane liikmesriik sisestas riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kooskõlas riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi eesmärkidega.

2. Andmeid ei säilitata liikmesriigi toimikutes ega tema sisenemis- ja lahkumissüsteemis kauem kui riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis.

3. Lõikele 1 mittevastavat andmete kasutamist käsitatakse iga liikmesriigi ja liidu õiguse kohaselt väärkasutusena.

4. Käesolevat artiklit ei tõlgendata kui nõuet teha riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis tehnilisi kohandusi. Liikmesriigid võivad säilitada andmeid vastavalt käesolevale artiklile omal kulul ja vastutusel ning kasutades selleks oma tehnilisi vahendeid.

Artikkel 38

Andmete edastamine kolmandatele riikidele, rahvusvahelistele organisatsioonidele ja eraisikutele

1. Sisenemise ja lahkumise süsteemis säilitatavaid andmeid ei edastata ega tehta kättesaadavaks ühelegi kolmandale riigile, rahvusvahelisele organisatsioonile ega eraisikule.

2. Erandina lõikest 1 võib artikli 14 lõike 1 punktides a, b ja c ning artikli 15 lõikes 1 osutatud andmeid üksikjuhtudel edastada või teha kättesaadavaks lisas nimetatud kolmandale riigile või rahvusvahelisele organisatsioonile, kui see on vajalik kolmanda riigi kodanike isikusamasuse tõendamiseks tagasisaatmise eesmärgil, ainult siis, kui on täidetud järgmised tingimused:

a) komisjon on vastu võtnud otsuse isikuandmete asjakohase kaitse kohta kõnealuses kolmandas riigis kooskõlas direktiivi 95/46/EÜ artikli 25 lõikega 6 või ühenduse ja kõnealuse kolmanda riigi vahel kehtib tagasivõtmisleping või kohaldatakse direktiivi 95/46/EÜ artikli 26 lõike 1 punkti d;

b) kolmas riik või rahvusvaheline organisatsioon on nõus kasutama andmeid ainult sellel eesmärgil, milleks need esitati;

c) andmed edastatakse või tehakse kättesaadavaks kooskõlas ühenduse õiguse, eriti tagasivõtmislepingute, ning andmed edastanud või kättesaadavaks teinud liikmesriigi õiguse asjakohaste sätetega, kaasa arvatud andmete turvalisuse ja andmekaitse suhtes kehtivate õigusnormidega;

d) andmed riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi sisestanud liikmesriik on andnud selleks oma nõusoleku.

3. Lõike 2 kohane isikuandmete edastamine kolmandale riigile või rahvusvahelisele organisatsioonile ei piira rahvusvahelist kaitset taotlevate ja rahvusvahelise kaitse saanud isikute õigusi, eelkõige seoses tagasi- ja väljasaatmise lubamatusega.

4. Isikuandmeid, mis liikmesriik või Europol saab õiguskaitse eesmärgil kesksüsteemist, ei edastata ega tehta kättesaadavaks ühelegi kolmandale riigile, rahvusvahelisele organisatsioonile ega liidus või väljaspool seda loodud eraõiguslikule isikule. See keeld kehtib ka juhul, kui nimetatud andmeid töödeldakse edasi liikmesriigi või liikmesriikidevahelisel tasandil raamotsuse 2008/977/JSK artikli 2 punkti b mõistes.

Artikkel 39
Andmete turvalisus

1. Vastutav liikmesriik tagab andmete turvalisuse enne nende edastamist ühtsele riiklikule liidesele ning edastamise ajal. Iga liikmesriik tagab riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemist saadud andmete turvalisuse.

2. Iga liikmesriik võtab seoses oma piiritaristuga vajalikud meetmed, sealhulgas turvalisuse tagamise kava ning talitluspidevuse ja suurõnnetusest taastumise kava, et:

a) füüsiliselt kaitsta andmeid, sealhulgas koostades hädaolukorra lahendamise kavad esmatähtsa taristu kaitseks;

b) hoida ära loata isikute juurdepääsu riiklikele rajatistele, kus liikmesriik teostab riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi eesmärkidega seotud toiminguid;

c) hoida ära andmekandjate loata lugemine, kopeerimine, muutmine või kõrvaldamine;

d) hoida ära andmete loata sisestamine ja säilitatavate isikuandmetega tutvumine, nende muutmine või kustutamine;

e) hoida ära andmete loata töötlemine riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis ning seal töödeldavate andmete loata muutmine või kustutamine;

f) tagada, et riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile juurdepääsu luba omavatel isikutel oleks juurdepääs ainult nende juurdepääsuloaga hõlmatud andmetele, kasutades üksnes individuaalseid kasutajatunnuseid ning konfidentsiaalseid juurdepääsuviise;

g) tagada, et kõik riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile juurdepääsu õigust omavad asutused loovad kasutajaprofiilid, milles kirjeldatakse nende isikute ülesandeid ja kohustusi, kellel on õigus andmeid sisestada, muuta, kustutada, teha päringuid ja otsinguid, ning teevad need profiilid artiklis 49 ja artikli 52 lõikes 2 osutatud riiklikele järelevalveasutustele vastava taotluse korral viivitamata kättesaadavaks;

h) tagada võimalus kontrollida ja kindlaks teha, millistele asutustele võib isikuandmeid edastada andmesidevahendite abil;

i) tagada võimalus kontrollida ja kindlaks teha, milliseid andmeid on riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis töödeldud ning millal, kes ja millisel eesmärgil on seda teinud;

j) hoida eelkõige asjakohaste krüptimismeetodite abil ära andmete loata lugemine, kopeerimine, muutmine või kustutamine andmete riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi või sellest süsteemist edastamise ajal või andmekandjate transportimise ajal;

k) kontrollida käesolevas lõikes osutatud turvameetmete tõhusust ja võtta sisekontrolliga seoses vajalikke korralduslikke meetmeid, et tagada kooskõla käesoleva määrusega.

3. eu-LISA võtab riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi toimimisega seoses lõikes 2 seatud eesmärkide saavutamiseks vajalikke meetmeid, sealhulgas turvalisuse tagamise kava ning talitluspidevuse ja suurõnnetusest taastumise kava vastuvõtmine.

Artikkel 40
Vastutus

1. Kõikidel isikutel või liikmesriikidel, kes on kannatanud kahju ebaseadusliku andmetöötlustoimingu või mis tahes käesoleva määrusega vastuolus oleva toimingu tagajärjel, on õigus saada vastutavalt liikmesriigilt tekitatud kahju eest hüvitist. Kõnealune liikmesriik vabastatakse täielikult või osaliselt vastutusest, kui ta tõendab, et ta ei ole vastutav kahju tekitanud sündmuse eest.

2. Kui riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile tekitatakse kahju seetõttu, et liikmesriik ei ole täitnud käesolevast määrusest tulenevaid kohustusi, on see liikmesriik kõnealuse kahju eest vastutav, välja arvatud juhul, kui eu-LISA või teine riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis osalev liikmesriik ei ole võtnud mõistlikke meetmeid kahju vältimiseks või selle mõju vähendamiseks.

3. Lõigetes 1 ja 2 nimetatud kahju eest liikmesriigi vastu esitatavaid hüvitisenõudeid käsitletakse kostjaks oleva liikmesriigi õigusnormide kohaselt.

Artikkel 41
Andmetöötlustoimingute registreerimine

1. eu-LISA registreerib kõik riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis tehtud andmetöötlustoimingud. Registrikanded näitavad juurdepääsu eesmärki vastavalt artiklile 8, kuupäeva ja kellaaega, edastatud andmeid vastavalt artiklitele 14–17, päringus kasutatud andmeid vastavalt artiklitele 21–25 ning andmeid sisestanud või need saanud asutuse nime. Peale selle registreerib iga liikmesriik töötajad, kes on nõuetekohaselt volitatud andmeid sisestama või saama.

2. Artiklis 7 loetletud päringute puhul registreeritakse kõik riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis ning VISis tehtud andmetöötlustoimingud kooskõlas käesoleva artikli ja määruse (EÜ) nr 767/2008 artikliga 34. eu-LISA tagab eelkõige asjaomaste andmetöötlustoimingute registreerimise, kui pädevad asutused algatavad andmetöötlustoimingu otse ühest süsteemist teise.

3. Selliseid kandeid võib kasutada ainult andmekaitsega seotud andmetöötluse lubatavuse järelevalve eesmärgil ja andmete turvalisuse tagamiseks. Kandeid tuleb asjakohaste meetmetega kaitsta loata juurdepääsu eest ja kustutada aasta pärast artiklis 31 osutatud säilitamistähtasja möödumist, kui neid ei vajata juba alustatud järelevalvemenetluses.

Artikkel 42
Sisekontroll

Liikmesriigid tagavad, et iga riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmetele juurdepääsu õigusega asutus võtab käesoleva määruse täitmiseks vajalikud meetmed ning teeb vajaduse korral koostööd järelevalveasutusega.

Artikkel 43
Karistused

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi sisestatud andmete käesoleva määrusega vastuolus olev kasutus on karistatav, sealhulgas siseriikliku õiguse kohaste haldus- ja kriminaalkaristustega, mis on tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.

VII PEATÜKK
Õigused ja järelevalve andmekaitse üle

Artikkel 44
Õigus teabele

1. Ilma et see piiraks direktiivi 95/46/EÜ artiklis 10 sätestatud õigust teabele, teavitab vastutav liikmesriik kolmandate riikide kodanikke, kelle andmed registreeritakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis, kirjalikult järgmisest:

   a) selges ja lihtsas keeles selgitus asjaolu kohta, et liikmesriikidele ja Europolile võidakse õiguskaitse eesmärgil anda juurdepääs riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile;

   b) viisanõudest vabastatud kolmandate riikide kodanike puhul nende sõrmejälgede andmise kohustus;

   c) kõikide kolmandate riikide kodanike puhul, kes tuleb riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreerida, nende näokujutise salvestamise võimaldamise kohustus;

   d) asjaolu, et andmete kogumine on kohustuslik riiki sisenemise tingimuste kontrollimiseks;

   e) asjaolu, et taotlejal on õigus temaga seotud andmetega tutvuda ning õigus taotleda temaga seotud ebakorrektsete andmete parandamist või temaga seotud ebaseaduslikult töödeldud andmete kustutamist, sealhulgas õigus saada teavet nimetatud õiguste kasutamise korra kohta ning saada nende riiklike järelevalveasutuste või vajaduse korral Euroopa andmekaitseinspektori kontaktandmed, kes menetlevad isikuandmete kaitset käsitlevaid kaebusi.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 nimetatud teave esitatakse ühel ajal asjaomase isiku isikliku toimiku koostamisega kooskõlas artikliga 14, 15 või 16.

3. Komisjon koostab artikli 61 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse kohaselt ühise teabelehe ja loob veebisaidi, mis sisaldavad vähemalt käesoleva artikli lõikes 1 nimetatud teavet. Teabelehe ja veebisaidi sisu on selge ja lihtne ning kättesaadav keeles, millest asjaomane isik aru saab või millest arusaamist temalt mõistlikult eeldatakse.

Teabeleht ja veebisait luuakse nii, et liikmesriigid saavad neid oma riiki puudutava konkreetse lisateabega täiendada. See riigispetsiifiline lisateave sisaldab vähemalt teavet andmesubjekti õiguste ja riiklikelt järelevalveasutustelt abi saamise võimaluse kohta ning vastutava töötleja ja riiklike järelevalveasutuste kontaktandmeid.

Artikkel 45
Teavituskampaania

Komisjon korraldab koostöös riiklike järelevalveasutuste ja Euroopa andmekaitseinspektoriga riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõtuga ühel ajal teavituskampaania, mille käigus jagatakse üldsusele teavet eesmärkide, säilitatavate andmete, juurdepääsuõigust omavate asutuste ja isikute õiguste kohta.

Artikkel 46
Õigus andmetega tutvuda, lasta neid parandada ja kustutada

1. Ilma et see piiraks direktiivi 95/46/EÜ artikli 12 kohaldamist, on igal kolmanda riigi kodanikul õigus saada tema kohta riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud andmeid ning teavet selle kohta, milline liikmesriik need andmed riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi edastas.

2. Kui andmete parandamise või kustutamise taotlus esitatakse muule kui vastutavale liikmesriigile, kontrollivad selle liikmesriigi asutused, kellele taotlus esitati, ühe kuu jooksul andmete täpsust ja nende riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis töötlemise seaduslikkust, kui seda on võimalik teha ilma vastutava liikmesriigiga konsulteerimata. Vastasel juhul peab muu kui vastutav liikmesriik võtma 14 päeva jooksul ühendust vastutava liikmesriigi ametiasutustega ning vastutav liikmesriik kontrollib ühe kuu jooksul andmete täpsust ja nende töötlemise seaduslikkust.

3. Kui selgub, et riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud andmed on ebatäpsed või registreeritud ebaseaduslikult, parandab või kustutab vastutav liikmesriik või vajaduse korral liikmesriik, kellele taotlus esitati, kõnealused andmed vastavalt artiklile 32. Vastutav liikmesriik või vajaduse korral liikmesriik, kellele taotlus esitati, teatab viivitamata kirjalikult asjaomasele isikule teda puudutavate andmete parandamiseks või kustutamiseks võetud meetmetest.

Kui selgub, et riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud viisaga seotud andmed on ebatäpsed või registreeritud ebaseaduslikult, kontrollib vastutav liikmesriik või vajaduse korral liikmesriik, kellele taotlus esitati, kõigepealt nende andmete täpsust VISi alusel ning muudab neid vajaduse korral riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis. Juhul kui VISis registreeritud andmed on riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmetega identsed, võtab vastutav liikmesriik või liikmesriik, kellele taotlus esitati, 14 päeva jooksul ühendust nende andmete VISi sisestamise eest vastutava liikmesriigi ametiasutustega. VISi andmete sisestamise eest vastutav liikmesriik kontrollib ühe kuu

jooksul viisaga seotud andmete täpsust ja nende riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis töötlemise seaduslikkust ning teavitab vastutavat liikmesriiki või liikmesriiki, kellele taotlus esitati, et see vastavalt vajadusele muudaks neid andmeid või kustutaks need viivitamata riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemist ning vajaduse korral artikli 11 lõikes 2 osutatud isikute nimekirjast.

4. Kui vastutav liikmesriik või vajaduse korral liikmesriik, kellele taotlus esitati, ei nõustu sellega, et riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud andmed on faktiliselt ebatäpsed või registreeritud ebaseaduslikult, võtab liikmesriik vastu haldusotsuse, milles selgitatakse viivitamata kirjalikult asjaomasele isikule, miks ei kavatseta teda puudutavaid andmeid parandada või kustutada.

5. Vastutav liikmesriik või vajaduse korral liikmesriik, kellele taotlus esitati, annab asjaomasele isikule ka teavet selle kohta, milliseid abinõusid viimane võib kasutada, kui lõikes 5 osutatud otsuse selgitus ei ole talle vastuvõetav. Kõnealune teave peab sisaldama teavet selle kohta, kuidas esitada hagi või kaebus selle liikmesriigi pädevatele asutustele või kohtutele ning millist abi, sealhulgas järelevalveasutustelt, ta asjaomase liikmesriigi õigus- ja haldusnormide ning menetluste kohaselt võib saada.

6. Lõigete 1 ja 2 kohaselt esitatud taotlused peavad sisaldama kõiki asjaomase isiku tuvastamiseks vajalikke andmeid, sealhulgas sõrmejälgi. Neid andmeid kasutatakse eranditult selleks, et oleks võimalik teostada lõigetes 1 ja 2 osutatud õigusi, ja need kustutatakse otsekohe pärast seda.

7. Kui isik taotleb teda puudutavaid andmeid vastavalt lõikele 2, säilitab pädev asutus sellise taotluse esitamise, selle menetlemise viisi ja seda menetlenud asutuse kohta kirjaliku dokumendi vormis märke ning teeb kõnealuse dokumendi viivitamata kättesaadavaks riiklikele järelevalveasutustele.

Artikkel 47
Koostöö andmekaitseõiguste tagamiseks

1. Liikmesriikide pädevad asutused teevad aktiivselt koostööd artikli 46 lõigetes 3, 4 ja 5 sätestatud õiguste järgimise tagamiseks.

2. Iga liikmesriigi järelevalveasutus abistab või nõustab vastava taotluse korral vastavalt direktiivi 95/46/EÜ artikli 28 lõikele 4 asjaomast isikut teda puudutavate andmete parandamise või kustutamise õiguse teostamisel.

Andmed edastanud vastutava liikmesriigi järelevalveasutus ja selle liikmesriigi järelevalveasutused, kellele taotlus esitati, teevad nende eesmärkide saavutamiseks koostööd.

Artikkel 48
Õiguskaitsevahendid

1. Kõikidel isikutel on kõikides liikmesriikides õigus esitada hagi või kaebus selle liikmesriigi pädevale asutusele või kohtule, kes ei lubanud tal artikli 46 ette nähtud õiguse kohaselt tutvuda teda puudutavate andmetega või neid parandada või kustutada.

2. Järelevalveasutuste abi on kättesaadav kogu menetluse ajal.

Artikkel 49
Riikliku järelevalveasutuse järelevalve

1. Iga liikmesriik tagab, et direktiivi 95/46/EÜ artikli 28 lõike 1 alusel määratud riiklik järelevalveasutus või -asutused jälgivad artiklites 13–19 osutatud isikuandmete töötlemise seaduslikkust asjaomases liikmesriigis, sealhulgas andmete edastamist riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi ning riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemist.

2. Järelevalveasutus tagab, et vähemalt kord nelja aasta jooksul tehakse kooskõlas asjakohaste rahvusvaheliste auditistandarditega riiklikus süsteemis toimuvate andmetöötlustoimingute audit.

3. Liikmesriigid tagavad, et nende järelevalveasutusel on piisavalt ressursse neile käesoleva määrusega usaldatud ülesannete täitmiseks.

4. Seoses isikuandmete töötlemisega registreeritud reisijate programmis määrab iga liikmesriik asutuse, kes on vastutav töötleja vastavalt direktiivi 95/46/EÜ artikli 2 punktile d ja kellel on keskne vastutus kõnealuses liikmesriigis andmete töötlemisel. Iga liikmesriik teatab selle asutuse andmed komisjonile.

5. Liikmesriigid esitavad järelevalveasutustele taotletud teabe ning eelkõige teabe artikli 35, artikli 36 lõike 1 ja artikli 39 kohase tegevuse kohta. Liikmesriigid lubavad järelevalveasutustel tutvuda artiklis 30 osutatud kannetega ning pääseda igal ajal oma riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemiga seotud ruumidesse.

Artikkel 50
Euroopa andmekaitseinspektori poolne järelevalve

1. Euroopa andmekaitseinspektor tagab, et eu-LISA-s töödeldakse isikuandmeid seoses riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemiga kooskõlas käesoleva määrusega.

2. Euroopa andmekaitseinspektor tagab, et vähemalt kord nelja aasta jooksul tehakse kooskõlas asjaomaste rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega Ameti teostatavate isikuandmete töötlemise toimingute audit. Asjaomane kontrolliaruanne esitatakse Euroopa Parlamendile, nõukogule, eu-LISA-le, komisjonile ja riiklikele järelevalveasutustele. eu-LISA-le antakse võimalus teha enne aruande vastuvõtmist selle kohta märkusi.

3. eu-LISA esitab Euroopa andmekaitseinspektorile viimase nõutud teabe, lubab tal igal ajal tutvuda kõikide dokumentidega ja artiklis 41 osutatud kannetega ning tagab talle igal ajal juurdepääsu oma ruumidesse.

Artikkel 51
Riiklike järelevalveasutuste ja
Euroopa andmekaitseinspektori koostöö

1. Riiklikud järelevalveasutused ja Euroopa andmekaitseinspektor teevad üksteisega oma vastutusala raames aktiivselt koostööd ning tagavad kooskõlastatud järelevalve riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi ja riiklike süsteemide üle.

2. Nad vahetavad vastavalt vajadusele asjakohast teavet, abistavad üksteist kontrollide ja inspekteerimiste tegemisel, analüüsivad käesoleva määruse tõlgendamisel või kohaldamisel tekkivaid raskusi, hindavad sõltumatu järelevalve tegemise või

andmesubjekti õiguste teostamisega seotud probleeme, koostavad ühtlustatud ettepanekuid probleemide ühiseks lahendamiseks ning edendavad teadlikkust andmekaitseõigustest.

3. Järelevalveasutused ja Euroopa andmekaitseinspektor kohtuvad sel eesmärgil vähemalt kaks korda aastas. Nimetatud kohtumiste kulud kannab Euroopa andmekaitseinspektor. Esimesel koosolekul võetakse vastu töökord. Vajaduse korral töötatakse ühiselt välja edasised töömeetodid.

4. Iga kahe aasta tagant esitatakse Euroopa Parlamendile, nõukogule, komisjonile ja eu-LISA-le ühine tegevusaruanne. Aruanne sisaldab iga liikmesriigi kohta eraldi peatükki, mille on koostanud selle liikmesriigi järelevalveasutus.

Artikkel 52
Isikuandmete kaitse õiguskaitse eesmärgil antud juurdepääsu korral

1. Liikmesriigid tagavad siseriikliku õiguse kohaselt raamotsuse 2008/977/JSK rakendamiseks vastu võetud õigusnormide kohaldamise ka riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile juurdepääsu suhtes, mille liikmesriigi asutused saavad kooskõlas artikli 1 lõikega 2.

2. Vastavalt raamotsusele 2008/977/JSK määratud riiklikud järelevalveasutused kontrollivad liikmesriikide poolt käesoleva määruse artikli 1 lõikes 2 nimetatud eesmärgil isikuandmetele juurdepääsu andmise seaduslikkust, sealhulgas nende andmete edastamise seaduslikkust riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi ja riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemist.

3. Europol töötleb isikuandmeid kooskõlas otsusega 2009/371/JSK ja selle järele valvab sõltumatu väline andmekaitseinspektor. Europoli-poolse käesoleva määruse kohase andmete töötlemise suhtes kohaldatakse nimetatud otsuse artikleid 30, 31 ja 32. Sõltumatu väline andmekaitseinspektor tagab selle, et kolmanda riigi kodaniku õigusi ei rikuta.

4. Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi registreeritud isikuandmeid, millele saadi juurdepääs artikli 1 lõikes 2 sätestatud eesmärgil, töödeldakse üksnes selliste konkreetsete juhtumite ennetamiseks, avastamiseks või uurimiseks, mille puhul liikmesriik või Europol on teavet palunud.

5. Kesksüsteem, määratud asutused, kesksed juurdepääsupunktid ja Europol säilitavad otsinguandmeid, et riiklikud andmekaitseasutused ja Euroopa andmekaitseinspektor saaksid kontrollida andmetöötluse vastavust liidu andmekaitsenormidele. Muudel juhtudel peale nimetatud eesmärgil kasutamise kustutatakse isikuandmed ja otsinguandmed kõigist liikmesriigi ja Europoli toimikutest pärast ühe kuu möödumist, välja arvatud juhul, kui neid isiku- ja otsinguandmeid vajatakse konkreetse poolelioleva kriminaalmenetluse jaoks, milleks liikmesriik või Europol on andmeid taotlenud.

Artikkel 53
Logi pidamine ja dokumenteerimine

1. Liikmesriigid ja Europol tagavad, et kõik andmetöötlustoimingud, mis tulenevad artikli 1 lõikes 2 sätestatud eesmärgil taotletud juurdepääsust riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmetele, registreeritakse logisse või dokumenteeritakse taotluse vastuvõetavuse kontrollimiseks, andmete töötlemise seaduslikkuse jälgimiseks ning nende tervikluse ja turvalisuse tagamiseks, aga ka sisekontrolli eesmärgil.

2. Logi või dokumentatsioon peab sisaldama järgmisi andmeid:

a) riiki sisenemise riigist lahkumise süsteemi andmetele juurdepääsu taotlemise täpne eesmärk, sealhulgas asjaomane terroriakt või muu raske kuritegu, ning Europoli puhul juurdepääsutaotluse täpne eesmärk;

b) käesoleva määruse artikli 29 lõike 2 punkti b kohaselt esitatud mõistlik põhjendus, miks andmeid ei võrrelda teiste liikmesriikide andmetega vastavalt otsusele 2008/615/JSK;

c) viide siseriiklikule toimikule;

d) riikliku juurdepääsupunkti poolt kesksüsteemile esitatud juurdepääsutaotluse kuupäev ja täpne kellaaeg;

f) vajaduse korral teave artikli 28 lõikes 2 osutatud kiireloomulistel juhtudel kohaldatava menetluse kasutamise ja järelkontrolliga seoses tehtud otsuse kohta;

g) võrdluse tegemiseks kasutatud andmed;

h) kooskõlas siseriiklike normidega või otsusega 2009/371/JSK otsingu teinud ametniku ning otsingu tegemiseks või andmete esitamiseks korralduse andnud ametniku identifitseerimisandmed.

3. Logisid ja dokumentatsiooni kasutatakse ainult andmetöötluse seaduslikkuse kontrollimiseks ning andmete tervikluse ja turvalisuse tagamiseks. Artiklis 64 osutatud järelevalveks ja hindamiseks võib kasutada üksnes logisid, mis ei sisalda isikuandmeid. Pädevatel riiklikel järelevalveasutustel, kes vastutavad taotluse vastuvõetavuse kontrollimise ning andmete töötlemise seaduslikkuse ja nende tervikluse ja turvalisuse jälgimise eest, on taotluse esitamisel oma ülesannete täitmiseks juurdepääs asjaomastele logidele.

VIII PEATÜKK

Muude liidu õigusaktide muutmine

Artikkel 54
Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni muutmine

Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni artikli 20 lõige 2 asendatakse järgmisega:

2. „Lõige 1 ei piira ühegi konventsiooniosalise õigust lubada erandlikel asjaoludel välismaalasel viibida oma territooriumil üle 90 päeva”.

Artikkel 55
Määruse (EÜ) nr 767/2008 (mis käsitleb viisainfosüsteemi) muutmine

Määrust (EL) nr 767/2008 muudetakse järgmiselt.

1) Artiklisse 13 lisatakse järgmine lõige:

„3. Kui on jõutud otsusele väljastatud viisa tühistada või kehtetuks tunnistada, võtab otsuse teinud viisasid väljastav asutus [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr XXX (millega luuakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem Euroopa Liidu liikmesriikide välispiire ületavate kolmandate riikide kodanike riiki sisenemise ja riigist lahkumise andmete registreerimiseks ning määratakse kindlaks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile õiguskaitse eesmärgil juurdepääsu andmise tingimused)]* artikli 17 lõikes 1 loetletud andmed viivitamata VISist riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi.”

_____

* Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr XXX, millega luuakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem Euroopa Liidu liikmesriikide välispiire ületavate kolmandate riikide kodanike riiki sisenemise ja riigist lahkumise andmete registreerimiseks ning määratakse kindlaks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile õiguskaitse eesmärgil juurdepääsu andmise tingimused (ELT ...). [täielik pealkiri + ELT viide].

_____

2) Artiklisse 14 lisatakse järgmine lõige:

„3. Viisasid väljastav asutus, kes on jõudnud otsusele pikendada väljastatud viisa kehtivusaega ja/või sellekohast lubatud viibimise kestust, võtab ja ekspordib [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artikli 17 lõikes 1 loetletud andmed viivitamata VISist riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi.”

3) Artiklit 15 muudetakse järgmiselt:

a) lõike 2 punktid b ja c asendatakse järgmisega:

a) sünniaeg, kodakondsus; sugu;

c) reisidokumendi liik ja number; väljastanud riigi kolmetäheline kood ning reisidokumendi (reisidokumentide) kehtivusaja lõppkuupäev;“

b) lisatakse järgmised lõiked:

„4. Päringu tegemiseks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis, et vaadata läbi viisataotlusi ja võtta nende kohta vastu otsused kooskõlas [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artikliga 22, antakse pädevale viisasid väljastavale asutustele juurdepääs otsingute tegemiseks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis otse VISi kaudu kõnealuses artiklis osutatud andmetest ühe või mitme alusel.

5. Kui lõikes 2 loetletud andmete alusel tehtud otsingust selgub, et kolmanda riigi kodaniku andmed ei ole VISis registreeritud või kui kolmanda riigi kodaniku isikusamasuses on kahtlusi, antakse pädevale viisasid väljastavale asutusele andmetele juurdepääs isikusamasuse tuvastamiseks kooskõlas artikliga 20.”

4) III peatükki lisatakse uus artikkel 17a:

„*Artikkel 17a*

Koostalitlusvõime riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemiga

1. [Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artikli 60 lõikes 1 osutatud riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõtmisest alates tagatakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi ja VISi vaheline koostalitlusvõime, et saavutada tõhusam ja kiirem kontroll piiril. eu-LISA loob riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi ja VISi koostalitlusvõime tagamiseks riiki sisenemise ja riigist lahkumise kesksüsteemi ja keskse VISi vahel turvalise sidekanali. Süsteemidevaheline otsene päringute tegemine on võimalik ainult siis, kui see on nii käesoleva määrusega kui ka määrusega (EÜ) nr 767/2008 ette nähtud.

2. Koostalitlusvõime võimaldab VISi kasutavatel viisasid väljastavatel asutustel teha selle süsteemi kaudu päringuid riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis eesmärgiga:

(a) teha [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artikli 22 ja käesoleva määruse artikli 15 lõike 4 kohaselt viisataotlusi läbi vaadates ja nende kohta otsuseid vastu võttes päringuid riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis;

(b) võtta ja eksportida viisa kehtetuks tunnistamise, tühistamise või pikendamise korral vastavalt [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artiklile 17 ning käesoleva määruse artiklitele 13 ja 14 viisaga seotud andmeid otse VISist riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi;

3. Koostalitlusvõime võimaldab riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutavatel piirivalveasutustel teha selle süsteemi kaudu päringuid VISis eesmärgiga:

(a) võtta ja importida viisaga seotud andmeid otse VISist riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi, et luua riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis viisaomaniku isiklik toimik või seda ajakohastada kooskõlas [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artiklitega 13, 14 ja 16 ning käesoleva määruse artikliga 18a;

(b) võtta ja importida viisa kehtetuks tunnistamise, tühistamise või pikendamise korral vastavalt [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artiklile 17 ning käesoleva määruse artiklitele 13 ja 14 viisaga seotud andmeid otse VISist;

(c) kontrollida välispiiril viisa autentsust ja kehtivust ja/või liikmesriikide territooriumile sisenemise tingimuste täitmist kooskõlas määruse (EL) nr 2016/399 artikliga 6, nagu on sätestatud käesoleva määruse artikli 18 lõikes 2;

(d) kontrollida välispiiril, kas viisanõudest vabastatud kolmandate riikide kodanikud, kelle kohta puudub riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis isiklik toimik, olid varem VISis registreeritud vastavalt [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artiklile 21 ja käesoleva määruse artiklile 19a;

(e) kontrollida välispiiril viisaomaniku isikusamasust VISis olevate sõrmejälgede alusel kooskõlas [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artikli 21 lõigetega 2 ja 4 ning käesoleva määruse artikli 18 lõikega 6, kui viisaomaniku isikusamasust ei saa kontrollida riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi abil.

4. Kooskõlas [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artikliga 33 võtab komisjon meetmeid, mis on vajalikud koostalitlusvõime loomiseks ja selle kõrgetasemelisuse tagamiseks vastavalt [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artiklile 34. Korraldusasutus teeb koostalitlusvõime loomiseks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemiga keskse viisainfosüsteemi, iga liikmesriigi riikliku liidese ning keskse viisainfosüsteemi ja riiklike liideste vahelise sidetaristu nõutavaid edasiarendusi ja/või kohandusi. Liikmesriigid töötavad välja riigisisesed taristud ja/või kohandavad neid.“

5) Artikkel 18 asendatakse järgmisega:

„*Artikkel 18*
Juurdepääs andmetele isikusamasuse kontrollimiseks välispiiripunktides

1. Euroopa Liidu välispiiripunktides vastavalt määrusele (EL) nr 2016/399 kontrolle tegevatele pädevatele asutustele võimaldatakse üksnes selleks, et kontrollida viisaomanike isikusamasust, viisa autentsust ning ajalist ja territoriaalset kehtivust ja olekut ja/või liikmesriikide territooriumile sisenemise tingimuste täitmist kooskõlas määruse (EL) nr 2016/399 artikliga 6, juurdepääs otsingute tegemiseks järgmiste andmete alusel:

(a) a) sünniaeg, kodakondsus; sugu; reisidokumendi liik ja number; väljastanud riigi kolmetäheline kood ning reisidokumendi (reisidokumentide) kehtivusaja lõppkuupäev;“

(b) viisakleebise number.

2. Juhul kui riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis algatatakse otsing vastavalt [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artikli 21 lõikele 2 või 4, võib pädev

piirivalveasutus üksnes lõikes 1 osutatud eesmärkidel algatada otsingu VISis otse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kaudu, kasutades lõike 1 punktis a osutatud andmeid.

3. Kui lõikes 1 loetletud andmete alusel tehtud otsingust selgub, et VIS sisaldab andmeid ühe või mitme väljastatud või pikendatud viisa kohta, mis on piiri ületamiseks ajaliselt ja territoriaalselt kehtiv(ad), võimaldatakse pädevale piirivalveasutusele üksnes lõikes 1 osutatud eesmärgil juurdepääs päringute tegemiseks järgmistes artikli 8 lõike 4 kohase asjaomase taotlustoimiku ja sellega seotud taotlustoimiku(te) andmetes:

(a) artikli 9 lõigetes 2 ja 4 osutatud olekuteave ning taotluse vormilt võetud andmed;

(b) fotod;

(c) välja antud, kehtetuks tunnistatud, tühistatud või pikendatud viisa(de) kohta sisestatud andmed, millele on osutatud artiklites 10, 13 ja 14.

Lisaks saab pädev piirivalveasutus nende viisaomanike puhul, kellelt ei nõuta õiguslikel põhjustel teatavate andmete esitamist või kui neid ei saa faktiliselt esitada, teate, mis sisaldab vastavat andmevälja (vastavaid andmevälju) märkega „mittevajalik”.

4. Kui lõikes 1 loetletud andmete alusel tehtud otsingust selgub, et isikut käsitlevad andmed on VISis registreeritud, kuid registreeritud viisa(de) kehtivusaeg on lõppenud, võimaldatakse pädevale piirivalveasutusele üksnes lõikes 1 osutatud eesmärgil vastavalt artikli 8 lõikele 4 juurdepääs päringute tegemiseks järgmistes taotlustoimiku(te) ja seotud taotlustoimiku(te) andmetes:

(a) artikli 9 lõigetes 2 ja 4 osutatud olekuteave ning taotluse vormilt võetud andmed;

(b) fotod;

(c) välja antud, kehtetuks tunnistatud, tühistatud või pikendatud viisa(de) kohta sisestatud andmed, millele on osutatud artiklites 10, 13 ja 14.

5. Peale lõike 1 kohaselt tehtavate päringute kontrollib pädev piirivalveasutus isiku isikusamasust VISi abil, kui lõikes 1 osutatud andmete alusel tehtud otsingust selgub, et asjaomase isiku andmed on VISis registreeritud, ja kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:

(a) isiku isikusamasust ei saa kontrollida riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi abil kooskõlas [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artikli 21 lõikega 2, kuna:

i) viisaomanik ei ole veel riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud;

ii) piiripunktis ei ole kättesaadav tehnoloogia tegeliku näokujutise kasutamiseks ja seepärast ei saa viisaomaniku isikusamasust riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi abil kontrollida;

iii) viisaomaniku isikusamasuse suhtes on kahtlusi;

iv) viisaomaniku isikusamasust ei saa muul põhjusel riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi abil kontrollida;

b) isiku isikusamasust saab kontrollida riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi abil, kuid asjaomane isik kavatseb esimest korda pärast isikliku toimiku loomist ületada sellise liikmesriigi välispiiri, kus on kohaldatav käesolev määrus.

Piirivalveasutused kontrollivad viisaomaniku sõrmejälgi VISis salvestatud sõrmejälgede alusel. Kui viisaomaniku sõrmejälgi ei saa kasutada, tehakse lõikes 1 nimetatud otsing ainult käesoleva artikli lõikes 1 ette nähtud tähtnumbriliste andmete alusel.

6. Pädev asutus võib lõikes 5 ette nähtud sõrmejälgede kontrolliks VISis algatada riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kaudu otsingu VISis.

7. Kui viisaomaniku isikusamasuse või viisa kontrollimine ei õnnestu või kui viisaomaniku isikusamasuse või viisa ja/või reisidokumendi autentsuse suhtes on kahtlusi, võimaldatakse nende pädevate asutuste nõuetekohaselt volitatud töötajatele juurdepääs andmetele kooskõlas artikli 20 lõigetega 1 ja 2.“

6) Lisatakse artikkel 18a:

„Artikkel 18a
VISi andmete kasutamine viisaomaniku isikliku toimiku loomiseks või ajakohastamiseks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis

1. Pädevale piirivalveasutusele võimaldatakse üksnes viisaomaniku isikliku toimiku loomiseks või ajakohastamiseks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis vastavalt [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artikli 13 lõikele 2 ja artiklitele 14 ja 16 juurdepääs VISis salvestatud ja [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artikli 14 lõike 1 punktides d, e ja g loetletud andmete võtmiseks VISist ning importimiseks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi.

7) Lisatakse artikkel 19 a:

„Artikkel 19 a
VISi kasutamine enne riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis viisanõudest vabastatud kolmanda riigi kodaniku isikliku toimiku loomist vastavalt [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artiklile 10

1. Euroopa Liidu välispiiripunktides vastavalt määrusele (EL) nr 2016/399 kontrolle tegevad pädevad asutused teevad selleks, et kontrollida, kas isik on varem VISis registreeritud, päringuid VISis:

(a) enne riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis viisanõudest vabastatud kolmanda riigi kodaniku isikliku toimiku loomist vastavalt [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artiklile 15;

(b) nende viisanõudest vabastatud kolmandate riikide kodanike puhul, kelle isikliku toimiku riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis lõi liikmesriik, kus käesolev määrus ei ole kohaldatav, kui asjaomane isik kavatseb esimest korda pärast isikliku toimiku loomist ületada selle liikmesriigi välispiiri, kus käesolev määrus on kohaldatav.

2. Kui kohaldatakse [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artikli 21 lõiget 4 ja kui selle määruse artiklis 25 osutatud otsingust selgub, et isikut puudutavad andmed ei ole riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud, või kui kohaldatakse [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artikli 21 lõiget 5, võimaldatakse pädevale piirivalveasutusele lõikes 1 osutatud eesmärgil juurdepääs otsingu tegemiseks järgmiste andmete alusel: perekonnanimi, eesnimi (eesnimed); sünniaeg, kodakondsus; sugu; reisidokumendi

liik ja number; väljastanud riigi kolmetäheline kood ning reisidokumendi (reisidokumentide) kehtivusaja lõppkuupäev.

3. Pärast otsingu tegemist riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis vastavalt [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artikli 21 lõikele 4 või kui kohaldatakse [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artikli 21 lõiget 5, võib pädev piirivalveasutus üksnes lõikes 1 osutatud eesmärgil algatada otsingu VISis otse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kaudu, kasutades lõikes 2 ette nähtud tähtnumbrilisi andmeid.

4. Kui lõikes 2 loetletud andmete alusel tehtud otsingust selgub, et isikut puudutavad andmed on VISis registreeritud, võimaldatakse pädevale piirivalveasutusele üksnes lõikes 1 osutatud eesmärgil juurdepääs päringute tegemiseks järgmistes artikli 8 lõike 4 kohas(t)e asjaomas(t)e taotlustoimiku(te) ja seotud taotlustoimiku(te) andmetes:

(a) artikli 9 lõigetes 2 ja 4 osutatud olekuteave ning taotluse vormilt võetud andmed;

(b) fotod;

(c) välja antud, kehtetuks tunnistatud, tühistatud või pikendatud viisa(de) kohta sisestatud andmed, millele on osutatud artiklites 10, 13 ja 14.

5. Kui lõikes 2 loetletud andmete alusel tehtud otsingust selgub, et isikut puudutavad andmed on VISis registreeritud, kontrollib pädev piirivalveasutus lisaks asjaomase isiku sõrmejälgi VISis salvestatud sõrmejälgede alusel. Pädev piirivalveasutus võib sellise kontrolli algatada riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kaudu. Kui isiku sõrmejälgi ei saa kasutada, tehakse otsing ainult käesoleva artikli lõikes 2 ette nähtud tähtnumbriliste andmete alusel.

6. Kui lõikes 2 ja/või lõikes 5 sätestatud kontrollimine ei õnnestu või kui isiku isikusamasuse või reisidokumendi autentsuse suhtes on kahtlusi, võimaldatakse nende pädevate asutuste nõuetekohaselt volitatud töötajatele juurdepääs andmetele kooskõlas artikli 20 lõigetega 1 ja 2. Pädev piirivalveasutus võib algatada riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kaudu käesoleva määruse artiklis 20 osutatud kontrollimise.“

8) Artikli 20 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Asutustele, kes on kooskõlas määrusega (EL) nr 2016/399 pädevad välispiiridel asuvates piiripunktides või liikmesriikide territooriumil kontrollima, kas liikmesriikide territooriumile sisenemise, seal viibimise või elamise tingimused on täidetud, võimaldatakse üksnes selliste isikute tuvastamiseks, kes võivad olla VISis varem registreeritud või kes ei täida või enam ei täida liikmesriikide territooriumile sisenemise, seal viibimise või elamise tingimusi, juurdepääs otsingute tegemiseks asjaomase isiku sõrmejälgede alusel.“

9) Artiklisse 26 lisatakse järgmine lõige:

„3a. [*Kuus kuud pärast riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse*] jõustumist on korraldusasutus vastutav käesoleva artikli lõikes 3 osutatud ülesannete täitmise eest.“

10) Artikli 34 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Iga liikmesriik ja korraldusasutus registreerivad kõik VISis tehtavad andmetöötlustoimingud. Need kirjed näitavad artikli 6 lõikes 1 ning artiklites 15–22 osutatud juurdepääsu eesmärki, kuupäeva ja kellaaega, edastatud andmete liiki vastavalt artiklitele 9–14, otsingus kasutatud andmete liiki vastavalt artikli 15 lõikele 2, artiklile 17, artikli 18 lõigetele 1 ja 5, artikli 19 lõikele 1, artikli 19a lõigetele 2 ja 5, artikli 20 lõikele 1, artikli 21 lõikele 1 ja artikli 22 lõikele 1 ning

andmeid sisestanud või neid kasutanud asutuse nime. Peale selle registreerib iga liikmesriik töötajad, kes on nõuetekohaselt volitatud andmeid sisestama või saama.

„1a. Artiklis 17a loetletud toimingute puhul registreeritakse kõik VISis ja riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis tehtud andmetöötlustoimingud kooskõlas käesoleva artikli ja [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artikliga 41.“

Artikkel 56
Määruse (EL) nr 1077/2011 muutmine

Määrust (EL) nr 1077/2011 muudetakse järgmiselt.

1) Artikli 1 lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. „2. Amet vastutab teise põlvkonna Schengeni infosüsteemi (SIS II), viisainfosüsteemi, Eurodaci ning riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi operatiivjuhtimise eest.“

2) Artikli 5 järele lisatakse uus artikkel 5a:

„*Artikkel 5a*

Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemiga seotud ülesanded

Amet täidab riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemiga seoses järgmisi ülesandeid:

a) talle Euroopa Parlamendi ja nõukogu XX. XXX XXXX. aasta määrusega (EL) nr XXX/20XX, millega luuakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem Euroopa Liidu liikmesriikide välispiire ületavate kolmandate riikide kodanike riiki sisenemise ja riigist lahkumise andmete ja sisenemiskeelu andmete registreerimiseks ning määratakse kindlaks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile õiguskaitse eesmärgil juurdepääsu andmise tingimused, antud ülesanded;

b) riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi tehnilise kasutuse alase koolitamisega seotud ülesanded. *“*

3) Artiklit 7 muudetakse järgmiselt:

a) lõiked 5 ja 6 asendatakse järgmistega:

„5. Sideinfrastruktuuri operatiivjuhtimise alased ülesanded võib usaldada välistele eraõiguslikele üksustele või asutustele vastavalt määrusele (EÜ, Euratom) nr 1605/2002. Sellisel juhul on võrguteenuse pakkujale siduvad lõikes 4 osutatud turvameetmed ning tal puudub juurdepääs SIS II, VISi, Eurodaci või riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi operatiivandmetele või SIS II-ga seotud SIRENE raames vahetatavatele andmetele.

6. Ilma et see mõjutaks SIS II, VISi, Eurodaci ja riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi käsitlevaid kehtivaid lepinguid, jääb krüpteerimisvõtmete haldamine ameti pädevusse ning seda ei saa teha ülesandeks ühelegi välisele eraõiguslikule üksusele. *“*

4) Artikli 8 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Amet jälgib SIS II, VISi, Eurodaci, riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi ning muude suuremahuliste IT-süsteemide operatiivjuhtimise seisukohalt oluliste uuringute arengut.“

5) Artikli 12 lõiget 1 muudetakse järgmiselt:

a) punkti s järele lisatakse uus punkt sa:

„sa) võtta vastu XX.XXX XXXX. aasta määruse (EL) nr XX/XX artikli 64 lõike 2 kohased riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi arengu aruanded“;

a) punkt t asendatakse järgmisega:

„t) võtta vastu määruse (EÜ) nr 1987/2006 artikli 50 lõike 4 ja otsuse 2007/533/JSK artikli 66 lõike 4 kohased SIS II tehnilist toimimist käsitlevad aruanded, määruse (EÜ) nr 767/2008 artikli 50 lõike 3 ja otsuse 2008/633/JSK artikli 17 lõike 3 kohased VISi tehnilist toimimist käsitlevad aruanded ning XX. XXX XXXX. aasta määruse (EL) nr XX/XX artikli 64 lõike 4 kohased riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi tehnilist toimimist käsitlevad aruanded;“;

b) punkt v asendatakse järgmisega:

„v) esitada märkused aruannete kohta, mille Euroopa Andmekaitseinspektor on auditite tulemusel määruse (EÜ) nr 1987/2006 artikli 45 lõike 2, määruse (EÜ) nr 767/2008 artikli 42 lõike 2, määruse (EL) nr 603/2013 artikli 31 lõike 2 ja XX. XXX XXXX. aasta määruse (EL) nr XX/XX artikli 50 lõike 2 kohaselt koostanud, ning tagada pärast auditeid asjakohaste järelmeetmete võtmine;“;

b) punkti x järele lisatakse uus punkt xa:

„xa) avaldada määruse (EL) nr XXXX/XX artikli 57 kohased riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemiga seotud statistilised andmed;“;

c) punkti z järele lisatakse uur punkt za:

„za) tagada määruse (EL) nr XXXX/XX artikli 8 lõike 2 kohaselt pädevate asutuste loetelu avaldamine kord aastas;“.

6) Artikli 15 lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Europol ja Eurojust võivad ameti haldusnõukogu koosolekutel osaleda vaatlejatena, kui päevakorras on otsuse 2007/533/JSK kohaldamisega seotud SIS II käsitlevad küsimused. Europol võib ameti haldusnõukogu koosolekutel osaleda vaatlejana ka juhul, kui päevakorras on otsuse 2008/633/JSK kohaldamisega seotud VISi käsitlevad küsimused või määruse (EL) nr 603/2013 kohaldamisega seotud Eurodaci süsteemi käsitlevad küsimused või XX. XXX XXXX. aasta määruse (EL) nr XX/XX kohaldamisega seotud riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi käsitlevad küsimused.“

7) Artikli 17 lõike 5

punkt g asendatakse järgmisega:

„g) ilma et see piiraks personalieeskirjade artikli 17 kohaldamist, kehtestada konfidentsiaalsusnõuded määruse (EÜ) nr 1987/2006 artikli 17, otsuse 2007/533/JSK artikli 17, määruse (EÜ) nr 767/2008 artikli 26 lõike 9, määruse (EL) nr 603/2013 artikli 4 lõike 4 ning [XX. XXX XXXX. aasta määruse (EL) nr XX/XX] artikli 34 lõike 4 nõuete täitmiseks;“.

8) Artiklit 19 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Haldusnõukogule jagavad eksperditeadmisi vastavate suuremahuliste IT-süsteemide kohta ning eelkõige iga-aastase tööprogrammi ja tegevusaruande ettevalmistamise kontekstis järgmised nõuanderühmad:

a) SIS II nõuanderühm;

b) VISi nõuanderühm;

c) Eurodaci nõuanderühm;

d) riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi nõuanderühm.“

b) lõige 3 asendatakse järgmisega:

„Nii Europol kui ka Eurojust võivad määrata esindaja SIS II nõuanderühma. Europol võib määrata esindaja ka VISi, Eurodaci ning riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi nõuanderühma.“

IX PEATÜKK
Lõppsätted

Artikkel 57
Andmete kasutamine aruannete ja statistika koostamiseks

1. Liikmesriikide pädevate asutuste, komisjoni, eu-LISA ja Frontexi nõuetekohaselt volitatud töötajad saavad juurdepääsu päringute tegemiseks järgmistes andmetes üksnes aruannete ja statistika koostamiseks, ilma võimaluseta isikusamasust tuvastada:

   a) olekuteave;

   b) kolmanda riigi kodaniku kodakondsus, sugu ja sünniaeg;

   c) liikmesriiki sisenemise kuupäev ja piiripunkt ning liikmesriigist lahkumise kuupäev ja piiripunkt;

   d) reisidokumendi liik ja selle välja andnud riigi kolmetäheline kood;

   e) artiklis 11 osutatud viibimisaja ületajate arv, kodakondsus ja sisenemise piiripunkt;

   f) iga tühistatud või pikendatud viibimisaja kohta sisestatud andmed;

   g) lühiajalise viisa {või ringreisiviisa} välja andnud liikmesriigi kolmetäheline kood;

h) nende isikute arv, kes on artikli 15 lõigete 2 ja 3 kohaselt vabastatud nõudest anda sõrmejälgi;

i) sisenemiskeelu saanud kolmandate riikide kodanike arv ja kodakondsus ning piiriliik (maa-, õhu- või merepiir) ning piiripunkt, kus sisenemiskeeld anti.

2. eu-LISA loob ja rakendab lõikes 1 osutatud eesmärgil keskse teabehoidla, mida ta haldab oma tehnilistes keskustes ja mis sisaldab lõikes 1 osutatud andmeid, mille alusel ei saa isikute isikusamasust tuvastada ning mis võimaldavad lõikes 1 loetletud asutustel koostada kohandatavaid aruandeid ja statistikat sisenemiste ja lahkumiste, sisenemiskeeldude ja kolmandate riikide kodanikest viibimisaja ületajate kohta, et parandada viibimisaja ületamise riski hindamist, suurendada piiril tehtavate kontrollide tõhusust, aidata konsulaatidel menetleda viisataotlusi ning toetada liidu rändepoliitika tõenduspõhist kujundamist. Keskne teabehoidla sisaldab igapäevaseid statistilisi andmeid lõikes 4 osutatud valdkondades. Kesksele teabehoidlale antakse juurdepääs S-TESTA turvalise juurdepääsukanali kaudu, mis kontrollib juurdepääsu ja konkreetseid kasutajaprofiile üksnes aruandluse ja statistika eesmärgil.

Keskse teabehoidla kasutustingimuste üksikasjalikud normid ja teabehoidla suhtes kohaldatavad andmekaitse- ja andmeturbenormid võetakse vastu artikli 61 lõikes 2 sätestatud kontrollimenetluse kohaselt.

3. eu-LISA kehtestatavad menetlused riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi arengu ja toimimise jälgimiseks vastavalt artikli 64 lõikele 1 hõlmavad võimalust koostada jälgimise tagamiseks korrapärast statistikat.

4. eu-LISA avaldab kord kvartalis riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi statistilised andmed, esitades eelkõige viibimisaja ületajate arvu, kodakondsuse ja sisenemise piiripunkti, sisenemiskeelu saanud kolmandate riikide kodanike arvu, kodakondsuse ja sisenemise piiripunkti, sealhulgas sisenemiskeelu põhjused, nende kolmandate riikide kodanike arvu, kodakondsuse ja sisenemise piiripunkti, kelle viibimine tühistati või pikendati, ning sõrmejälgede andmise nõudest vabastatud kolmandate riikide kodanike arvu.

5. Iga aasta lõpus koostatakse statistiline aruanne, mis võtab kokku kõnealuse aasta statistilised kvartaliaruanded. Statistikas esitatakse andmed iga liikmesriigi kohta eraldi.

6. Komisjoni nõudmisel esitab eu-LISA statistika käesoleva määruse rakendamisega seotud konkreetsete aspektide kohta ja lõike 3 kohase statistika.

Artikkel 58

Kulud

1. Kesksüsteemi, sidetaristu ja ühtse riikliku liidese loomise ja käigushoidmisega seotud kulud kaetakse liidu üldeelarvest.

2. Liikmesriigi olemasoleva piiritaristu lõimimise, selle ühtse riikliku liidesega sidumise ja ühtse riikliku liidese haldamisega seotud kulud kaetakse liidu üldeelarvest.

Välistatakse järgmised kulud:

a) liikmesriikide projektijuhtimiskulud (kohtumised, lähetused, kontoriruumid);

b) riiklike süsteemide haldamine (ruumid, rakendamine, elektrienergia, jahutus);

c) riiklike süsteemide käigushoidmine (töötajad ja tugiteenuste lepingud);

d) olemasolevate piirivalve- ja politseisüsteemide kohandamine riiklike sisenemis- ja lahkumissüsteemide jaoks;

e) riiklike sisenemis- ja lahkumissüsteemidega seotud projektijuhtimine;

f) liikmesriikide sidevõrkude projekteerimine, arendamine, rakendamine, käigushoidmine ja hooldamine;

g) automaatse piirikontrolli süsteemid, iseteenindussüsteemid ja e-väravad.

3. Iga liikmesriik kannab oma kesksete juurdepääsupunktide kulud ning nende ühtse riikliku liidesega ühendamisega seotud kulud.

4. Iga liikmesriik ja Europol loob oma kuludega artikli 5 lõike 2 rakendamiseks vajaliku tehnilise taristu ja hooldab seda, ning on kohustatud kandma kulud, mis tulenevad sel eesmärgil saadud juurdepääsust riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile.

Artikkel 59
Teatamine

1. Liikmesriigid teatavad komisjonile asutuse, kes on artiklis 49 osutatud vastutav töötleja.

2. Liikmesriigid teatavad eu-LISA-le artiklis 8 osutatud pädevad asutused, kellel on juurdepääs süsteemile andmete sisestamiseks, muutmiseks ja kustutamiseks ning päringute ja otsingute tegemiseks.

3. Liikmesriigid teatavad komisjonile nende poolt artiklis 26 osutatud määratud asutused ja kesksed juurdepääsupunktid ning teavitavad viivitamata nende mis tahes muutumisest.

4. Europol teatab komisjonile tema poolt artiklis 27 osutatud määratud asutuse ja keskse juurdepääsupunkti ning teavitab viivitamata nende mis tahes muutumisest.

5. eu-LISA teavitab komisjoni artikli 60 lõike 1 punktis b osutatud katsetamise edukast lõpetamisest.

6. Komisjon teeb lõike 1 kohaselt esitatud teabe kättesaadavaks liikmesriikidele ja üldsusele pidevalt ajakohastatava avaliku veebisaidi vahendusel.

Artikkel 60
Kasutusele võtmine

1. Komisjon määrab riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi töölerakendamise kuupäeva, kui on täidetud järgmised tingimused:

a) artiklis 33 osutatud aktid on vastu võetud;

b) eu-LISA on teatanud, et riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi põhjalik katsetamine on koostöös liikmesriikidega edukalt lõpetatud;

c) liikmesriigid on artiklites 14–18 osutatud andmete kogumiseks ning riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi edastamiseks kinnitanud tehnilise ja õigusliku korra ning teavitanud neist komisjoni;

d) liikmesriigid on esitanud komisjonile artikli 59 lõigetes 1 ja 3 osutatud teated.

2. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu kooskõlas lõike 1 punktiga b tehtud katsetamise tulemustest.

3. Komisjoni otsus, millele on osutatud lõikes 1, avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

4. Liikmesriigid ja Europol hakkavad riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutama alates komisjoni poolt kooskõlas lõikega 1 kindlaks määratud kuupäevast.

Artikkel 61
Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Kõnealune komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Artikkel 62
Nõuanderühm

eu-LISA loob nõuanderühma, kes nõustab ametit riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemiga seotud küsimustes, eelkõige seoses ameti iga-aastase tööprogrammi ja tegevusaruande koostamisega.

Artikkel 63
Koolitus

eu-LISA täidab riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi tehnilise kasutuse alase koolituse pakkumisega seotud ülesandeid.

Artikkel 64
Järelevalve ja hindamine

1. eu-LISA tagab, et oleks kehtestatud menetlused riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi arengu jälgimiseks planeerimise ja kuludega seotud eesmärkide alusel ning riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi toimimise kontrollimiseks tehniliste tulemuste, kulutasuvuse, turvalisuse ja teenuste kvaliteediga seoses seatud eesmärkide alusel.

2. eu-LISA esitab [*kuus kuud pärast käesoleva määruse jõustumist* – Väljaannete Talitus: palun asendage tegeliku kuupäevaga] ja seejärel riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi arendusetapis iga kuue kuu tagant Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles antakse ülevaade kesksüsteemi, ühtsete liideste ja nendevahelise sidetaristu arengu seisust. Arendusetapi lõpetamisel esitatakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruanne,

milles selgitatakse üksikasjalikult eesmärkide, eelkõige planeerimise ja kuludega seotud eesmärkide saavutamist ning põhjendatakse lahknevusi.

3. Tehnilise hoolduse eesmärgil on eu-LISA-l juurdepääs vajalikule teabele, mis on seotud riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis tehtud andmetöötlustoimingutega.

4. Kaks aastat pärast riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõttu ning seejärel iga kahe aasta tagant esitab eu-LISA Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile aruande riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi tehnilise toimimise, sealhulgas selle turvalisuse kohta.

5. Kolm aastat pärast riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõttu ning seejärel iga nelja aasta tagant esitab komisjon riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kohta üldhinnangu. Üldhinnangus analüüsitakse saavutatud tulemusi, võttes arvesse seatud eesmärke ja mõju põhiõigustele, hinnatakse tegevuse aluspõhimõtete kehtivust, käesoleva määruse kohaldamist, riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi turvalisust ja mis tahes mõju tulevasele tegevusele ning esitatakse vajalikud soovitused. Komisjon edastab hindamisaruanded Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

6. Liikmesriigid ja Europol edastavad eu-LISA-le ja komisjonile lõigetes 4 ja 5 osutatud aruannete koostamiseks vajaliku teabe vastavalt komisjoni ja/või eu-LISA poolt eelnevalt kindlaksmääratud kvantitatiivsetele näitajatele. Nimetatud teave ei tohi kahjustada töömeetodeid ega sisaldada andmeid, mis avalikustaks määratud asutuste teabeallikate, töötajate või uurimistega seotud teavet.

7. eu-LISA annab komisjonile lõikes 5 osutatud üldhinnangu koostamiseks vajalikku teavet.

8. Iga liikmesriik ja Europol koostab igal aastal konfidentsiaalse teabe avaldamist käsitlevaid riiklikke õigusnorme järgides riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmetele õiguskaitse eesmärgil juurdepääsu andmise tõhususe kohta aruande, mis sisaldab järgmist teavet ja statistikat:

   (a) päringute tegemise täpne eesmärk (kas isiku tuvastamiseks või riiki sisenemise ja riigist lahkumise andmete saamiseks), sealhulgas terroriakti või raske kuriteo liik;

   (b) mõistlik alus põhjendatud kahtluseks, et kuriteos kahtlustatav isik või selle toimepanija või ohver kuulub käesoleva määruse kohaldamisalasse;

   (c) käesoleva määruse artikli 29 lõike 2 punkti b kohaselt esitatud mõistlik põhjendus, miks andmeid ei võrrelda teiste liikmesriikide automaatse sõrmejälgede tuvastamise süsteemidega vastavalt otsusele 2008/615/JSK;

   (d) riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile õiguskaitse eesmärgil juurdepääsu saamiseks esitatud taotluste arv;

   (e) selliste juhtumite arv ja liik, kus isik edukalt tuvastati;

   (f) andmed kiireloomuliste erandjuhtumite vajaduse ja kasutamise kohta, sealhulgas selliste juhtumite kohta, kus keskne juurdepääsupunkt ei pidanud järelkontrolli käigus kiireloomulise menetluse kohaldamist õigustatuks.

Liikmesriikide ja Europoli aastaaruanded edastatakse komisjonile järgmise aasta 30. juuniks.

Artikkel 65
Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*. Käesolev määrus on tervikuna siduv ja aluslepingute kohaselt liikmesriikides vahetult kohaldatav.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel	*Nõukogu nimel*
president	*eesistuja*